

Toponimoa: **ABADEBASO**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *abádebasó*

Juliana Elizburu (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **AGILLO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / “Horno de *Aguillo*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Agillo* Trebiño konderriko herrixka baten izena da, eta litekeena da Urretxuko oikonimoak han sortutako deiturarekin loturarik izatea.

Toponimoa: **AGILLONEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Aquillonea* (sic)

1810: Jaka2 (187.or) / *Aguilloenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: ikus *Agillo*-n egindako oharra.

Toponimoa: **AGIÑÆGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *agiñaegiddá*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Adierakideak: ikus *AÑADIEGI*

Toponimoa: **AGIRRE**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Aguirre*

1543: ESHU (125.or) / *Aguerre* (sic)

1625: Isasti (115.or) / *Aguirre* (bi)

1628: DEA1 / *Aguirre*

1765: Asti (380.or) / “*Aguirre con su hermita*”

1819: HIPO2 (61.or) / “*Casa y casería de Aguirre*”

1885: UUA19 / *Aguirre*

1887: UUA17 / *Aguerre*

Ebakera: 1. *ágerré* / 2. *áerré*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995 (1)

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Agirremendi*, *Agirremendikoa*

Oharrak: *Agirre*, Urretxuko baserririk garaiena, hiribarrutik Antzuolara doan herribidearen gainaldean dago, *Santa Barbara* ermitatik gertu. Bertako bizilagunek diotenez, hegoaldeko paretaren kontra ermita bat zegoen antzina. 1765. urteko agiriak uste hori baieztatzera dator: “*Aguirre con su hermita*”. Hara zer dioen Jose Mari Iztuetak kontu honen gainean (Iztueta 1986: 429-430):

“La tradición oral refiere que antiguamente existió una ermita en el actual caserío de Santa Cruz y otra en el actual caserío Agerre. Incluso de esta última relata, que la imagen de San Antonio, que está actualmente en la ermita de Santa Bárbara, fue trasladada de ella a su ubicación actual; aunque otra tradición relata solamente que fue hecha con un nogal donado por el caserío Agerre. De todas formas ningún vestigio actual avala esta tradición de las dos ermitas, aunque los nombres de los dos caseríos pudieran tener conexión con esta tradición. (...) Agerre es sinónimo de mirador u observatorio (Manuel de Lekuona - Del Oyarzun antiguo - pág.38). Y efectivamente su ubicación es un excelente punto de mira hacia el valle y hacia el antiguo camino, que iba a Vergara. Cualquiera de las órdenes militares medievales hubiese podido ejercer perfectamente desde esta situación estratégica su labor de vigilancia y protección sobre esta ruta de peregrinos. No es infrecuente, por otro lado, que ermitas de fundación templaria se ubiquen en topónimos que encierran la idea de observatorio. Si unimos pues la tradición oral de la ermita a la función de observatorio, que nos transmite el topónimo del caserío Agerre, quizás nos situemos tras el rastro de una influencia medieval, que se nos ha transmitido muy oscuramente.”

Toponimoa: **AGIRREALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *agérrealde*

Jose Ignacio Irastorza (Iturbeazpikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Iturbeazpikoa* baserritik *Agirre* aldera dagoen aldapari deitzen zaio horrela.

Toponimoa: **AGIRREBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (45.or) / “*Aguirreburua* de Yrimo”

Oharrak: *Aguirreburua* badirudi *Agirre* baserritik gorako hegari deitzen zitzaiola. Egun hainbat leku-izen txikiz ezagutzen da, hala nola, *Sasiola*, *Elorrondo*, *Etxabolazuri*, *Sagarretaburu*, *Txorroburu*,...

Toponimoa: **AGIRREETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Aguirre Echea*; *Aguirre-echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi eta Nekolalde)

Oharrak: Oikonimo honetan daukagun *Agirre* deitura Urretxukoa izan daiteke jatorriz, *Agirre* etxaldea antzinakoa baita udalerrian. Ezin ahaz dezakegu, ordea, inguruko herrietan ere izen bereko baserriak ugari direla: Legazpin, Zumarragan, Ezkiogan, Gabirian, Mutiloan, Ormaiztegin,...

Toponimoa: **AGIRREMENDI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1852: HIPO3 (42.or) / *Aguirremendi*

1854: HIPO3 (62.or) / *Aguirremendia*

Adierakideak: ikus *AGIRRE*

Oharrak: *Agirre* baserriak inguruan ugari direnez (Zumarragako *Soraizakon*-ean, Legazpiko *Elbarrena*-n, eta abar), toponimo honen bigarren osagaia («mendi», alegia) besteengandik bereizteko beharzagatik sortua dateke. Izan ere, *Agirre* baserria *Mendieta* izeneko auzoan dago, eta hortik, beharbada, *Agirre+ mendi(eta)*.

Toponimoa: **AGIRREMENDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1814: UUA13 / *Aguirremendicoa*

1847: HIPO3 (16.or) / *Aguirremendicoa*

1848: HIPO3 (22.or) / *Aguirremendicoa*

Adierakideak: ikus *AGIRRE*

Toponimoa: **AIESTARANGO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1778: HIPO1 (119.or) / “Casa llamada *Aiestarangoa* sita en la Calle de avajo”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Aiestaran* Zaldibiko etxalde baten izena da; hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **AIETSU**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea, baserria (eroria)

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Ayesua*

1543: ZUA1 / “*Ayesua*, contribuyente de medio”

1543: ZUA1 / *Aiesu*

1557: Jaka2 (198.or) / *Ayesu*

1625: Isasti (115.or) / *Aiesu*

1628: DEA1 / *Ayesua*

1758: UUA9 / “Casa y molino de *Aiesua*”

1764: UUA1 / “Las dos caserías de *Ayesua*”

1777 (1548): UUA4 / *Aiessua*

1814: UUA13 / “Casas de *Aiesua*”

1816: HIPO2 (53.or) / *Ayasua*

1821: HIPO6 (177.or) / *Ayesua*

1830: HIPO2 (113.or) / “Casería y molino de *Ayasua*”

1832: UUA2 / *Ayasua*

1864: Nom (142.or) / *Ayesua*

1876: UUA16 / *Aiesua*

1885: UUA19 / *Aiasua*

1887: UUA17 / *Aiesua*

Ebakera: *áitxu*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Oharrak: *Aietsu* izenez azkenaldera baserriari esan izan bazaio ere, badakigu historian zehar gutxienez hiru eraikuntza egon direla, hala nola: burdinola, errota eta baserria. Burdinola, aspaldi ezkutatu zen; baserria, berriz, XX. mendearen erdialdera hustu eta erori egin zen; eta errota, azkenik, etxebizitza bilakatu zen. Kokaguneari dagokionez, Urola ibaiaren ondoan dago eta alde bietara aldapa handiak ditu. Horregatik, beharbada, izenaren lehenengo osagaia: «aie(r)» (malda, aldapa).

Toponimoa: **AIETSU**

Kontzeptua: 20103 / Burdinola

Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “El camino que atraviesa de Vergara para la ferrería de *Ayesua*”

Oharrak: *Aietsu*-ko burdinolari buruzko datuak oso urriak eta zaharrak dira. Litekeena da XVI. menderako jadanik ez egotea. Kokaguneari buruz, bestalde, *Aietsuerrota* izenez ezagutzen den eraikuntzaren lekuan bertan edo inguruan egon zitekeen, burdinolak eta errotak elkarren ondoan egoten baitziren, ur-salto eta ubide berak erabiliz.

Toponimoa: **AIETSU**

Kontzeptua: 20107 / Errota

Iturriak: 1758: UUA9 / “Casa y molino de *Aiesua*”
 1800: HIPO6 (103.or) / “Molino de *Ayesua*”
 1861: ZUA19 / “Molino de *Ayetzua*”

Adierakideak: ikus *AIETSUERROTA*

Toponimoa: **AIETSU**

Kontzeptua: 50602 / Pagadia

Iturriak: 1862: HIPO4 (34.or) / “Terreno ayedal de *Ayesua*”

Toponimoa: **AIETSUBURU**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *áitxuburú*

Juana Francisca Alkorta (*Erosidoeta* baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Oharrak: *Aietsu* etxaldetik gora, *Erosidoeta* baserri aldera dagoen hegiari esaten zaio.

Toponimoa: **AIETSUERROTA**

Kontzeptua: 20107 / Errota

Iturriak: 1810: Jaka2 (74.or) / *Ayesu-Errotea*
 1864: Nom (142.or) / *Ayesua-errota*
 1885: UUA19 / *Aiesua-errota*
 1887: UUA17 / *Aiesua Errota*

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Aietsu*, *Errota*

Oharrak: “*Ayasua Molino*” (1832, UUA2); “*Aiesua Molino*” (1862, UUA16)

Toponimoa: **AIETSUKO ZUBIA**

Kontzeptua: 30406 / Zubia

Ebakera: *áitxuko zubiddá*

Pedro Iurrebaso (*Kamiñeroetxea*), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **AITZARTE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *áitzarté*

Jesus Plazaola (*Beainandikoa* baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **AITZAZPI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *áitzazpí*

Ignacio Izagirre (*Ipenarrietorrea* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **AITZIPURZURI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1821: HIPO2 (76.or) / “Parajes nombrados Ostola, Otahandicoegua y Azipurzuri”

Ebakera: *áitzipurzuri*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Irimoazpi*

Oharrak: *Aitzipurzuri*, iparraldera begira dagoen *Irimo*-ren goiko aldeari esaten zaio.

Toponimoa: **AITZONDO** (BEAIN)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1810: UUA14 / “*Aizondo*, castañal de Berain”

Toponimoa: **AITZONDO** (IRIMO)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *áitzondó*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **AITZONDOBIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1842: HIPO2 (157.or) / *Aizondo-bide*

1880: UUA14 / *Aizondobide*

Toponimoa: **AIZKAÑA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *aizkáñá*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **AIZKIBELENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (72.or) / *Aizquibel-Enea*

1885: UUA19 / *Aizquibelenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Aizkibel* Zumarragako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **AIZPE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *áizpé*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **AIZPURU**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (169.or) / *Aizpuru*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Aizpuru* Zumarragako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **AIZPURUETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Aizpuru echea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Aizpuru-Echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Aizpuru*-n egindako oharra.

Toponimoa: **AIZPURUNEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Aizpurunea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Aizpuru*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ALBITXURI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *albitxui*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Goierri garaian han-hemenka azaltzen den toponimo honek (Zumarragan, Legazpin, Urretxun...) «albitz» landare lastodunarekin zerikusia duela dirudi. Urretxun, *Agirre* baserriaren atzeko aldeari esaten zaio.

Toponimoa: **ALDATS**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *aldáts*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ALLURBEONDO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *allúrbeondó*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ALOKAITZETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: 1. *alokáitzetá* / 2. *alokáitxetá* / 3. *alókaiztá* / 4. *alókaixtá*
 Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998 (1,2)
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995 (3)
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995 (4)

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Arkaitzeta*

Oharrak: Sakon honetan harkaitzak daude.

Toponimoa: **ALOKAITZETAKO GAINA**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Ebakera: *alókaiztakó gañá*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Adierakideak: ikus *TRINTXULEKU*

Toponimoa: **ALTAMIRA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1543: ESHU (143.or) / “La puente Mayor Echeberria *Altamira* e Hondarribaya”
 1765: Asti (382.or) / *Altamira*
 1816: HIPO2 (47.or) / “Casa de *Altamira*”
 1885: UUA19 / *Altamira*

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Lehen hirigunetik aparte bazegoen ere, egun etxe artean geratu da baserri hau. Esan beharra dago bestalde, Antzuolarako galtzada zaharra etxeurretik igarotzen zela.

Toponimoa: **ALTAMIRA**

Kontzeptua: 10201 / Hiriguneko auzoa

Iturriak: 1775: HIPO1 (53.or) / “Casa en el varrio de *Altamira*, arrabal de arriba”

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **ALTZOLAETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Alzolaecha*
 1810: Jaka2 (71.or) / *Alzola Echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Altzola* Zumarragako etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ALTZOLANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Alzolanea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Altzolaetxea*-n egindako oharra.

Toponimoa: **AMETZEGI**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Iturriak: 1992: EE5 / *Ametzegia*

Ebakera: *amétzéi*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Olabasogaña*

Toponimoa: **AMETZEGIBARRENA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *amétzeibarrená*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **AMEZTI**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Ebakera: *améztí*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ameztitontorra*

Toponimoa: **AMEZTITONTORRA**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Ebakera: *améztitontorrá*

Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *AMEZTI*

Toponimoa: **ANDIKO BARRUTI**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *andíko barrutí*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Dornaldegi* baserriko bizilagunek «andiko» eta «emetiko» lokatiboak erabiltzen dituzte bereak dituzten bi barruti bereizteko (ikus *EMETIKO BARRUTI*).

Toponimoa: **ANDUEZUETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Anduzu echea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Anduzu Echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Anduezu* Zumarragako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ANDUEZUNEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1799: HIPO1 (119.or) / “Casa llamada *Anduzunea*, sita en la Calle de avajo”
 1810: Jaka2 (156.or) / *Anduezu-enea*
 1885: UUA19 / *Anduzunea; Anduzunea 2ª*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Anduezetxea*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ANIMASOROA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1801: HIPO2 (4.or) / “Pieza llamada *Animasoroa*”

Toponimoa: **ANKETA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *ánketá*
 Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Kokagunea: 88-21

Oharrak: Sail estu eta luze bati deitzen diote horrela: «txirrindara» bati.

Toponimoa: **ANTIBERRIA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Antiverria*
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Antia* Zegamako etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **ANTINEA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Antinea*
 1810: Jaka2 (72.or) / *Antinea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Antiberria*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ANTZUOLAKO BIGARREN MUGARRIA**
 Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea
 Ebakera: *antzúelako bigárren mugárriddá*
 Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998
 Adierakideak: ikus *MUGARRISAKON*

Toponimoa: **ANTZUOLAKO MUGARRIA**
 Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra
 Ebakera: *antzúelako mugárriddá*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *TRINTXULEKU*

Oharrak: Udalerriaren izen ofiziala *Antzuola* bada ere, antzuolar, urretxuar, legazpiar eta abarrek /antzuéla/ esaten dute, 1307. urteko agiri batean jasotzen den bezala: “Sepan quoyantos esta carta vieren cómo yo, Martin Sánchez de Sant Llorente, abat en San Miguel de Onnat (...) tres seles en término de Vergara en Ançuela, los quoyales seles llaman Yrinmodo e Galardi e Ylurrigarro” (CDM, 109.or). Dena den, jatorriz «-ola» atzizkia behar duela dirudi: «antzu» (fruiturik edo umerik ematen ez duena) + «ola».

Toponimoa: AÑADIEGI

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / *Anadiegí*

1749: UUA9 / “Pendiente de *Añadiegí*”

1862: HIPO4 (13.or) / “Terreno montazgo en el término llamado *Añadegui*”

Ebakera: *áñegí*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Añadiegíegia, Agiñaegia*

Toponimoa: AÑADIEGI

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Regata de *Añadegui*”

Adierakideak: ikus *ERBIZULOERREKA*

Toponimoa: AÑADIEGIALDEA

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1755: UUA9 / *Añadegualdea*

1765: UUA9 / *Añadegualdea*

Toponimoa: AÑADIEGIBURUA

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1789: UUA9 / *Añadeguiburua*

Toponimoa: AÑADIEGIEGIA

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1749: UUA9 / *Añadeguiegua*

Adierakideak: ikus *AÑADIEGI*

Toponimoa: APAOLATZANEA

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Apaolaza Enea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Apaolatza* Mutiloako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: APAOLATZARENA

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Apaolazarena*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Apaolatza*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ARANBURUNEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Aramburunea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Aramburu-Enea*

1856: HIPO3 (77.or) / “Casa de *Aramburunea* (..) construida de nueva planta en la calle de principal...”

1885: UUA19 / *Aramburunea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Aramburu* Zumarragako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ARANTZAALDEA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *aántzaaldía*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARANTZEAGA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Aranceaga*

1810: Jaka2 (71.or) / *Arenzeaga*

1885: UUA19 / *Aranzeaga*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Arantzeaga* Ezkiogako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **ARANTZESIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *aántxesiddá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Duela* gutxi arte, arantzaz egindako hesia zegoen paraje honetan.

Toponimoa: **ARBELEKO ZABALA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *arbéleko zabalá*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Adierakideak: ikus *ARBELETA* (*Santa Krutz*)

Toponimoa: **ARBELETA (IRIMO)**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *arbéletá*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARBELETA** (SANTA KRUTZ)

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *arbéletá*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Arbeleko zabala*

Toponimoa: **AREAZULO**

Kontzeptua: 50509 / Harrobia

Ebakera: *aréazuló*

Miren Zabaleta (Beinandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **AREAZULOETA**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Iturriak: 1814: UUA13 / *Arrezuloeta*

1816: HIPO2 (46.or) / “Término llamado *Arrezuloeta*”

Ebakera: *aréezulotá*

Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: ikus *IRIMOGAIN*

Toponimoa: **AREITZAGA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1829: HIPO2 (110.or) / “Casa de *Areizaga*”

Kokagunea: Hiribarrua (Areizaga)

Oharrak: *Areizaga* Zumarragako baserri baten izena da (egun *Areizagabaso*), eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **AREITZAGA**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1887: UUA17 / “Calle *Areizaga*”

1951: Plano1 / “Calle *Areizaga*”

1996: Plano2 / “*Areizaga* Kalea”

Kokagunea: Hiribarrua (Areizaga)

Oharrak: ikus *Areizaga* etxean egindako oharra.

Toponimoa: **ARITZOETA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1848: HIPO3 (24.or) / “Cabecera de la casería de Yturbe, y término de *Arizchoeta*”

1848: HIPO3 (24.or) / “Parte superior de Yturbe arriba e inferior del camino de *Arizchoeta*”

Toponimoa: **ARKAITZ**

Kontzeptua: 50307 / Harkaitza

Iturriak: 1748: UUA23 / *Arcaiza*

1777 (1548): UUA4 / “*Arcas de Sasieta*”

UUA7 / “*Arcaiz de Sasieta*”

Ebakera: *arkáitz*

Ignacio Elgarresta (*Aietsu* baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ARKAITZALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *arkáitzaldé*

Ignacio Izagirre (*Ipenarrietatorrea* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARKAITZETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1973: EE1 / *Arcaitzeta*

19??: EE2 / *Arcaizeta*

Adierakideak: ikus *ALOKAITZETA*

Toponimoa: **ARKAIZGAÑA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *arkáizgañá*

Ignacio Salaberria (*Erratzugoikoa* baserria), 1996

Ignacio Izagirre (*Ipenarrietatorrea* baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARKAIZKU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *arkáizkú*

Puri Irure (*Sasieta* baserria), 1996

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ARKAZIETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *arkázittá*

Juana Francisca Alkorta (*Erosidoeta* baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ARLABAIN**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: 1. *arlábáiñ* / 2. *arlábañé*

Ignacio Izagirre (*Ipenarrietatorrea* baserria), 1996 (1)

Cipriano Aranguren (*Zuloaga* baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARLABAINERREKA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *arlábaiñerreká*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARRABAL**

Kontzeptua: 10201, 10202 / Hiriguneko auzoa eta kalea

Iturriak: 1775: HIPO1 (58.or) / “*Rabal de esta Vª*”

1791: HIPO1 (102.or) / “Término llamado Errebalbaraza de esta villa a espaldas de las Casas de dho *Arrabal*”

1856: HIPO3 (75.or) / “*Calle de Arrabal*”

1885: UUA19 / “*Calle del Arrabal*”

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **ARRABAL**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1801: HIPO2 (3.or) / “*Casas de Arraval*”

1862: HIPO4 (63.or) / “*La casa de vínculo llamada del Rabal*”

1862: HIPO4 (65.or) / “*La (casa) de Garaicazanea o Arrabal*”

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **ARRABAL DE ARRIBA**

Kontzeptua: 10201 / Hiriguneko auzoa

Iturriak: 1775: HIPO1 (53.or) / “*Casa en el varrio de Altamira, y arrabal de arriba*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ARREGI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1857: HIPO3 (87.or) / “*Regata mayor de Arregui*”

Oharrak: Eskribauaren nahasketa izan zitekeen, *Laarregi* ezagunaren ordez *Arregi* jarritz.

Toponimoa: **ARRIARANAZPIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Arriaran azpicoa*

1810: Jaka2 (73.or) / *Arriaran Azpicoa*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Arriaran* Itsasoko auzo baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **ARRIARANGARAKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Arriarangaracoa*
 1810: Jaka3 (73.or) / *Arriaran Garacoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: ikus *Arriaranazpikoa*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ARRIARANGOIKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Arriaran-goicoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: ikus *Arriaranazpikoa*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ARRIAUNDI**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1749: UUA9 / *Arriandia*
 1783: HIPO1 (83.or) / “Arroio que vaja de *Arriandia*”
 1808: UUA12 / *Arriandia*
 1816: HIPO2 (44.or) / “Castañal llamado *Arriandia*”
 1842: HIPO2 (149.or) / “Castañal y robledal en el término llamado *Arri-aundia*”
 1846: HIPO3 (14.or) / “Término llamado *Arriandia*”
 1862: HIPO4 (14.or) / “Monte de *Arriandia*”
 Ebakera: *arriáundí*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Arriaundisakona, Arriaundiko sakona*

Toponimoa: **ARRIAUNDIALDE**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / *Arriandialde*

Oharrak: Toponimo honen lehen osagaiaren jatorria *Arriaundi* izenez ezagutzen den parajea denez egungo ebakeraren arabera normalizatu dugu.

Toponimoa: **ARRIAUNDIERREKA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *arriáundierreká*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: “Arroyo que baja de Arriandia” (1783, HIPO1: 83)

Toponimoa: **ARRIAUNDIGOENA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *arriáundigoená*
 Maria Lete (Irigoien baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARRIAUNDIKO SAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *arriaundiko sakoná*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1996

Adierakideak: ikus *ARRIAUNDI*

Toponimoa: **ARRIAUNDISAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1749: UUA9 / *Arriandisacona*

1765: UUA9 / *Arriandisacona*

Adierakideak: ikus *ARRIAUNDI*

Toponimoa: **ARRIZURI**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *arrizurí*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARRIZURIALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / “Camino que partiendo de la casa de Hechachoá sigue por *Arriçurialde*”

1777 (1548): UUA4 / “*Arriçurialde*, debajo de las heredades de las casas de Beayn”

1815: UUA12 / *Arrizurialdea*

1862: HIPO4 (28.or) / “Castañal de *Arrizurialdea*”

Toponimoa: **ARROBISAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1779: UUA9 / *Arrobisacona*

1815: UUA12 / *Arrobisacona*

1862: HIPO3 (140.or) / “Terreno robledal en el sitio llamado *Arrubisacona*”

Oharrak: Legazpiko udalerrian, Urretxutik gertu, bada *Arrobisakona* izeneko parajea. Hura ere izan daiteke.

Toponimoa: **ARTASORO**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1862: HIPO4 (31.or) / “Regata de *Artasoro*”

Adierakideak: ikus *ARTASOROERREKEA*

Toponimoa: **ARTASORO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1765: UUA9 / *Artasoro*

1848: HIPO3 (24.or) / “Término de *Artasoro*”

1862: HIPO4 (31.or) / “Terreno castañal existente en el término de *Artasoro* cerca del cerco de pared que los labradores llaman Escorta hasta la regata de Artasoro entre los caminos carretiles de Losieta de abajo, y el que sigue de de la Escorta a dicho arroyo por la parte superior, y de la otra parte del mismo arroyo se ha agregado el

castañal de Olasoro, cuyo campo que por su mitad pasa a dicho arroyo de Artasoro,..."

1862: HIPO4 (49.or) / "Camino o prado de Tortua hasta los castaños de *Artasoro*"

1862: HIPO4 (49.or) / "Escorta de *Artasoro*"

1862: HIPO4 (146.or) / "Camino carretil que baja en Nevera a los castaños de *Artasoro* y río Urola"

Ebakera: *artásoró*

Miren Zabaleta (Beinandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ARTASOROERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *artásoroerrékía*

Miren Zabaleta (Beinandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Artasoro, Lehenengo errekea*

Toponimoa: **ARTASOROGOENA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1788: UUA9 / *Artasorogoena*

1862: HIPO4 (49.or) / "Terreno castañal denominado *Artasogoena*"

Toponimoa: **ARTEAGA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Arteaga*

1828: HIPO2 (105.or) / *Arteaga*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Arteaga* Ezkiogako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **ARTEAGANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Arteganea*

1885: UUA19 / *Arteganea, Arteganea 2^a*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Arteaga*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ARTIZENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka (73.or) / *Artiz-Enea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Artiz* Elgetako etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **ARTZAIETXABOLEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *artzáietxábolíá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ARZABAL**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Arzabala*
 1815: UUA12 / *Arzaval*

Toponimoa: **ASALAITZ**
 Kontzeptua: 50307 / Harkaitza
 Ebakera: *ásaláitz*
 Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Asalaitz* izeneko harkaitza *Asarizuloeta* parajeen dago eta azeriak ezkututzen omen dira bertan.

Toponimoa: **ASARIZULOA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *asárizuloá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Adierakideak: ikus *ASARIZULOETA*

Toponimoa: **ASARIZULOETA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1848: HIPO3 (24.or) / “Terreno de *Asarizuloeta* en la parte que tienen cerrado para prado y vivero pegante a la borda”
 Ebakera: 1. *asáizulotá* / 2. *asáitxulotá*
 Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998 (1,2)
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Asarizuloa*

Toponimoa: **ASPAITURRI**
 Kontzeptua: 60204, 50501 / Iturria eta parajea
 Iturriak: 1830: HIPO2 (113.or) / “La borda que tiene en el citado paraje de *Aspaiturri*”
 1830: HIPO2 (113.or) / “Paraje de *Aspaiturri*, conocido con el nombre de Ostabaso”
 1862: HIPO4 (32.or) / “Castañal de *Aspaiturri*”
 1862: HIPO4 (56.or) / “Borda en el paraje de *Aspaiturri*”
 1862: HIPO4 (58.or) / “Terreno robledal, ayal y castañal existente en el término de *Auspaiturri* debajo de la fuente de este nombre”
 1862: HIPO4 (58.or) / “Fuente de *Auspaiturri*”
 Ebakera: *aspáitturri*
 Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ASUA**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “E dende por el cerro *Asua* por donde estan sennaladas e crusadas las fayas fasta el sel de Basternina (...) e dende por el cerro de *Asua* fasta el otero de Yrimogayna...”

Oharrak: *Meaka* inguruko *Arribiribil* edo *Gaztelugain* mendi tontorretako bat izango da seguruenik.

Toponimoa: **ATALOI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1815: UUA12 / *Ataloi*

1862: HIPO4 (29.or) / “Término de *Atalo* (sic), confinante por arriva con el camino de Berain, por otra parte con una regata”

Toponimoa: **ATARATSU**

Kontzeptua: 50307, 40704 / Harkaitza eta gurutzea

Iturriak: 1613: UUA5 / “La cruz que llaman *Atarasu* sobre la peña”

1771: UUA6 / “Moxón grande de la peña y cruz llamada *Ataraso* hasta el río Urola”

1772 (1613): UUA5 / “Peña de la Cruz de *Atarasu*”

Kokagunea: 88-21

Oharrak: *Ataratsu*, badirudi orain *Laarregiko harrobia* dagoen lekuari deitzen ziotela garai batean.

Toponimoa: **ATESARAUNDI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *atésaraundí*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ATIBAR**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Atibar*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Atibar* Mutiloako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **ATIBARRENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (62.or) / *Atibarenea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Atibar*-en egindako oharra.

Toponimoa: **ATIBARRETXEIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Atibar echea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Atibar-Echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Atibar*-en egindako oharra.

Toponimoa: **AZPIZAR**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *azpízár*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **AZPIZARREGI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1817: HIPO2 (53.or) / “Regata llamada *Azpizarregui*”

Toponimoa: **AZPIZARREGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1815: UUA12 / “*Azpizarregui* hacia Larregui”

1853: HIPO3 (52.or) / “Terreno ayal (...) en el término de *Azpizarregui* de dcha villa de Villarreal y confina por la parte superior con camino carretil, por la inferior con el río Urola,...”

1862: HIPO4 (33.or) / “Término de *Azpizarregui*”

1862: HIPO4 (34.or) / “Peñón de *Azpizarregui*”

Toponimoa: **AZPIZARRIETA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (15.or) / “Peñascal en el alto llamado Tortua que confina por la parte superior el camino *Azpizarrieta*”

Toponimoa: **AZUBIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1770: HIPO1 (5.or) / “La (casa) de Diego de *Azubia*”

1775: HIPO1 (59.or) / *Azubia*

1859: HIPO3 (108.or) / *Azubia*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Azubia* Itsasondoko etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **AZUBINEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (11.or) / “Casas llamadas *Azubienea*”

1777: HIPO1 (75.or) / “Casa llamada *Azubienea*”

1783: UUA6 / *Azubinea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Azubienea*

1885: UUA19 / *Azubinea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Azubia*-n egindako oharra.

Toponimoa: **BAIONASORO**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / *Bayonasoro*

1777 (1548): UUA4 / *Bayonasoro*

1780: UUA9 / *Bayonasoro*

1817: HIPO2 (53.or) / “Castañales de Marinasoro o *Bayonasoro*”

1862: HIPO3 (141.or) / “Terreno castañal (...) llamado Barrenvide en el término de *Bayonasoro*”

1862: HIPO4 (35.or) / “Casa Borda del propio Yturbe (José de Yturbe) en el camino de *Bayonasoro* donde anteriormente hubo un vivero de ayas”

Kokagunea: 88-21

Oharrak: Zabalgune honetan bi baserri eraiki ziren XIX. mendearen hasieran, gero *Mariñasoro* eta *Mañeri* izenez ezagutu direnak (ikus bi toponimoen sarrerak). Leku-izenaren jatorriari dagokionez, «Baiona» pertsona-izenetik eratorri dela dirudi (Salaberrri 1994-2: 351). Gainera, «soro» osagaiaren aurretik antroponimoak aurkitzea ohikoa da: *Santiagosoro*, *Pottosoro*, *Kapaginsoro*, *Joakintsoro*,... Zumarragan daukagun *Baionaiturri*-ren jatorriaz gauza bera esan daiteke, «iturri»-ren aurrean ere antroponimoak topatzea arrunta baita: *Donjuaniturri*, *Bikarioiturri*, *Mitxeliturri*,...

Toponimoa: **BAKAEZKURRE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1613: UUA15 / “Término que llaman *Bacaezcurre*”

1994: Plano5 / *Bakarrekune* (sic)

Oharrak: 1613ko agirian, paraje honetan Urretxu eta Antzuolako udalerriak bereizteko mugarri bat zegoela adierazten da. Antza denez, egun ezagutzen den *Mendietako zabala*-tik hurbil.

Toponimoa: **BALENTABASO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *baléntabasó*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BARATZALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1992: EE5 / *Baratzaldea*

Toponimoa: **BAROIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1806: Jaka2 (84.or) / *Baroi-coa*

1885: UUA19 / *Baroicoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **BARRENBIDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1808: UUA12 / *Barrenvide*

- 1814: UUA12 / “Terreno castañal en *Barrenvide*”
 1817: HIPO2 (53.or) / “Término concegil de *Barrenvide*”
 1827: HIPO2 (100.or) / “Castañal llamado *Varrenbide*”
 1862: HIPO3 (141.or) / “Terreno castañal (...) llamado *Barrenvide* en el término de Bayonasoro”

Ebakera: *barrénbidé*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1996

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BARRENETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Barrenechea*

1543: ZUA1 / “Lo de sebastian de *varrenechea*”

1771: HIPO1 (9.or) / “Casa de *Barrenechea* (..) frente del horno de ella (villa), qué está junto su Ospital”

1777: HIPO1 (75.or) / “Casa llamada *Barreche* sita cerca de la Yglesia de esta villa que por la parte de abajo alinda con casa de Miguel Ant^o de Arsuaga y por la de arriba con la de Dn. Ant^o de Aizquibel con su heredad llamada Palanquera y el fiador su Casa llamada Azubienea”

1783: UUA6 / *Barrenechea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Barrenechea*

1862: HIPO4 (26.or) / *Barrechea*

1885: UUA19 / *Barrechea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **BARRENKALE**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1775: HIPO1 (64.or) / “Calle llamada *Barrencale*”

1842: HIPO2 (153.or) / *Barrena Calle*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **BARRUTI** (Beain)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *barrútí*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BARRUTI** (Erosidoeta)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *barrútí*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BARRUTI** (Gerra)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *barrútí*

Josefa Askasibar (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BARRUTIA** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1992: EE5 / *Barrutia*

Toponimoa: **BARRUTIBARRENA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *barrútibarrená*
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BARRUTISAKONA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *barrútisakoná*
 Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BARRUTITXIKI**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *barrútitxikí*
 Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BARRUTIZAR** (Gerra)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *barrútizár*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BARRUTIZAR** (Mendizabal)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *barrútizár*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BASABARRENA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *basábarrená*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BASAERREKA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *basáerreká*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BASAMOZTU**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: 1. *basámoztú* / 2. *basámortú*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995 (1)

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **BASAMOZTUERREKA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *basámoztuerreká*

Miren Zabaleta (Beinandikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *MASKELUERREKEA*

Toponimoa: **BASAURI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1689: Jaka2 (209.or) / “Dueño de Mendiaraz, llamada *Basauri* junto a la presa del Molino de Jauregui”

Adierakideak: ikus *KAMINPE*

Oharrak: Hizkuntzaren aldetik arraroa da «-uri» osagaia duen toponimoa Urretxun agertzea, «-iri» beharko bailuke, inguruko herri guztietan bezala. Hori dela eta, gerta liteke gaizki transkribitua egotea (behin bakarrik dokumentatzen baita) edo kanpotik etorritako baten deitura izatea (Oñatiko Olabarrieta auzotik, esaterako). Dena den, Zumarragan ere badugu *Leturi* izeneko etxaldea, Mitxelenaren iritziz (AV: 159) *Le(he)te* + (*h*)*uri*-tik eratorria izan daitekeena.

Toponimoa: **BASTANIXTAZABAL**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: 1. *bastánixtazabál* / 2. *basténixtazabál*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995 (1)

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Toponimo hau, lehenengo osagairi dagokionez («Bastanixta-»), Antzuolako udalerrian dagoen *Baztarniña* (1434. urtean *Basternina*, F57:60) etxaldearekin loturik dagoela dirudi. 1543. urteko agiri batean, gainera, Urretxuko mugak “Cerro de Bazternia”-tik zihoazela irakur daiteke: “...gastaron los dichos oficiales y otras personas con ellos siete reales en poner los mojones del cerro de Bazternia asta Descarga juntamente con los diputados de la villa de Vergara y Ançuola” (ESHU: 228). Kontuan izan behar dugu *Bastanistazabal*-ekin egun ere mendi gain bat izendatzen dela.

Toponimoa: **BEAIN**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1862: HIPO4 (19.or) / “Fuente de *Berain*”

Adierakideak: ikus *BEAINITURRI*

Toponimoa: **BEAIN**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1548: Jaka2 (207.or) / *Beain*

1800: UUA9 / *Beain*

1810: UUA14 / “Aizondo, castañal de *Berain*”

1854: HIPO3 (62.or) / “Camino carril que se dirige a *Biain*”

1861: HIPO3 (134.or) / *Viain*

1862: HIPO4 (49.or) / “Terreno concegil existente en el término de Yturalde hacia *Biain*”

Ebakera: *beáiná*

Bautista Alberdi (Leturiondo baserria), 1998

Adierakideak: ikus *BEAINEMENDIKOA* eta *BEAINANDIKOA*

Oharrak: Mitxelenaren iritziz (AV: 74), litekeena da *Beain*-en oinarrian: «bide» + «gain» izen konposatua egotea.

Toponimoa: **BEAIN ABAJO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1814: UUA13 / “Vivero de *Berain abajo*”

Adierakideak: ikus *BEAINAZPIA*

Toponimoa: **BEAIN DE ABAJO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1832: UUA2 / *Beain de Abajo*

Adierakideak: ikus *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEAIN DE ACÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Beayn de acá*

1628: DEA1 / *Beayn de acá*

1744: UUA9 / *Beain de acá*

1829: HIPO2 (108.or) / *Beain de acá*

1862: HIPO4 (15.or) / *Beain de acá*

Adierakideak: ikus *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEAIN DE ALLÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Beayn de allá*

1628: DEA1 / *Beayn de allá*

1832: UUA2 / *Beain de allá*

Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA*

Toponimoa: **BEAIN-NEBERA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1826: UUA14 / *Beain Nevera*

Adierakideak: ikus *NEBERA*

Toponimoa: **BEAINANDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1864: Nom / *Beain-andicoa*

1887: UUA17 / *Beain andicoa*

Ebakera: *beáñandíkuá*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Beain, Beain de allá, Beainaruzkoa, Beainatzekoa, Bernabenekoa*

Toponimoa: **BEAINARUZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Beain-Aruzcoa*

Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA*

Toponimoa: **BEAINATZEKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *beáñatzékuá*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA*

Toponimoa: **BEAINAURREKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *beáñaurrékuá*

Jose Alberdi, (Beainemendikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEINAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1774: UUA9 / *Beainazpia*

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Beain abajo*

Toponimoa: **BEAINBIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1846: HIPO3 (10.or) / “Camino carretil llamado *Beain-vide*”

Kokagunea: 88-29

Oharrak: “Camino carril que se dirige a Biain” (1854, HIPO3: 62)

Toponimoa: **BEAINEMENDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1864: Nom / *Beain-emendicoa*

1887: UUA17 / *Beain emendicoa*

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Beain, Beainonezkoa, Beain de acá, Beainurrekoa, Beain de abajo*

Toponimoa: **BEAINERREKA**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: XVI.m.: ESHU (191.or) / “Reparto de Milpisasi, en *Veaynerreca*”

1749: UUA9 / *Beainerreca*

1777 (1548): UUA4 / “La regata que vaja desde *Beainerreca*”

1842: HIPO2 (149.or) / “Término denominado *Beain-erreca*”

1849: HIPO3 (26.or) / “Término llamado *Verainerreca*”

Ebakera: *beáñerreká*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEAINERREKABEKOA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (63.or) / “Cuatro terrenos montazgos llamados *Biain-erreca-becoa*, *Biain errecagoicoa*, *Nevera* y *erreca gaitza*”

Toponimoa: **BEAINERREKAGOIKOA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (63.or) / “Cuatro terrenos montazgos llamados *Biain-erreca-becoa*, *Biain errecagoicoa*, *Nevera* y *erreca gaitza*”

Toponimoa: **BEAINES**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1625: Isasti (115.or) / *Bañes* (bi)

1764: UUA1 / “Las dos caserías *Beaines*”

1814: UUA13 / *Beraines*

1862: HIPO4 (48.or) / “Bordas de *Beraines*”

Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA* eta *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEINGOITIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Montes concegiles llamados *Beingoytia*, *Otaandia*,...”

Toponimoa: **BEAINITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1765: UUA9 / *Beianiturri*

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: ikus *BEAIN*

Oharrak: “Fuente de Berain” (1862, HIPO4: 19)

Toponimoa: **BEAINONDO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1767: UUA10 / *Beainondo*

Toponimoa: **BEAINONEZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (74.or) / *Beain-Onezcoa*

Adierakideak: ikus *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEAINSOROBARRENA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1775: UUA9 / *Beainsorobarrena*

Toponimoa: **BEAIÑAK**
 Kontzeptua: 10104 / Etxaldea
 Ebakera: *beáiñák*
 Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA* eta *BEAINEMENDIKOA*

Toponimoa: **BEHEKO BARRUTIA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1931: UUA15 / *Becobarrutia*
 Ebakera: *béko barrútidá*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEHEKO BARRUTIKO ERREKA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Iturriak: 1931: UUA15 / *Becobarruticoerreca*
 Adierakideak: ikus *OSTOLAERREKEA*

Toponimoa: **BEHEKO BASO**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *béko basó*
 Mariano Izagirre (Deskarga baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEHEKO SAKONA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *béko sakoná*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEHEKO SOROA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1881: EE3 / "Hereditad de *Beeco-soroa*"

Oharrak: Gutxi gora-behera, *Telleria* baserri paretik *Txakolinerreka* jotzeraino zen.

Toponimoa: **BEHEKO ZELAIA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *béko zeladdá*
 Mariano Izagirre (Deskarga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEIDAKAR**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1768: UUA8 / “Regata de *Beydacar*”

1852: HIPO3 (46.or) / “Heredades labradías del caserío de *Beidacar*, por la parte inferior con su río pequeño...”

Adierakideak: ikus *OSTOLAERREKEA*

Toponimoa: **BEIDAKAR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Beydacar*

1543: ESHU (125.or) / *Veydacar*

1583: GAO1 / “Sel de la casa de *Beydaçar*”

1625: Isasti (115.or) / *Beidazar* (sic)

1628: DEA1 / *Veydacar*

1768: UUA8 / *Beydacar*

1771: UUA9 / *Beibacar*

1786: UUA9 / *Beidacar*

1810: Jaka2 (74.or) / *Beidecar*

1826: HIPO2 (91.or) / “Casería de *Beidacar*”

1832: UUA2 / *Veidacar*

1887: UUA17 / *Beidacar*

1973: EE1 / *Begibakar*

Ebakera: *beibakár*

Juan Pedro Betegi (*Beidakar* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: 1331. urteko Azkoitiko agiri batean ere *Beidakar* izeneko parajea aipatzen da (Martinez 1991: 171): “E otrosí que les diese el morcuero de *Veydacar* que era mio e estaua vacado”.

Toponimoa: **BEIDAKARRALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1992: EE5 / *Bekarralde*

Ebakera: *bekárraldé*

Martin Zabaleta (*Zabaleta* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEIDAKARRALDEKO BASOA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *bekárraldeko basuá*

Martin Zabaleta (*Zabaleta* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BEIDAKARRALDEKO ZELAIA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *bekárraldeko zeladdá*

Martin Zabaleta (*Zabaleta* baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BELENA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (51.or) / *Belena*

1781: HIPO1 (81.or) / “*De Belena*”

1783: UUA6 / *Belenea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Belena*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **BELENARTE**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1697: Jaka1 (50.or) / “*Caño de Belenarte*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **BELENGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1852: HIPO3 (44.or) / “*Casa de Echezuria, la de Necolalde, Galeria Necolalde, Velengoa, Urtazanea y Guerra Andia*”

1885: UUA19 / *Belengoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **BENTA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Ebakera: *béntá*

Maria Isabel Urreaga (Intxenea baserria), 1995

Kokagunea: 88-37

Adierakideak: *Mendiaras, Mendiaraserrota, Mendiaras de arriba, Mendiaras de allá, Mendiarasandikoa, Mendiaras-Intxenea, Intxenea, Intxenea mayor, Venta Elías, Mendiarasarozkoa*

Oharrak: Gipuzkoako lehen kotxe-bidearen eraikuntzaren ondorioz, XVIII. mendeaz geroztik Urretxuko *Mendiaras* etxaldean hiru bide garrantzitsu gurutzatzen dira: Urretxuko hiribarrura, Legazpira eta Deskargara doazen bideak, hain zuzen. Azkeneko bidearen eraikuntzaren ondoren «benta» jarri zutela pentsa daiteke, bidegurutze askotan bezala. Eta modu horretan, antzina burdinola eta errota izandako etxea taberna eta ostatu bilakatuko zen.

1930eko hamarkadan baserria altxatu eta etxebizitzak egin zituzten. 1980ko hamarkadan, berriz, dena bota zuten.

Toponimoa: **BERGARIZTI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *bergáixtí*

Ignorri Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **BERNABENEKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *bernábenekúá*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Adierakideak: ikus *BEAINANDIKOA*

Oharrak: *Beinandikoa* baserria bi bizitzakoa denez, elkarrengandik bereizteko jabearen izenarekin osatutako deiturak erabiltzen dira. Hori dela eta, *Bernabenekoa* Bernabe Zabaleta Iturbe (*Beinandikoa* 1895) bizi zen etxeari esaten zaio.

Toponimoa: **BERNARDONEKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Bernardonecoa*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **BIDARTENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Vidarte Enea*

1820: HIPO2 (74.or) / “Casa de *Vidartenea*, sita en el Raval de esta V^a, confinante con casa de Garicazanea y pr. otra con la de Plazaenea”

1835: HIPO2 (136.or) / *Vidarteenea*

1847: Jaka1 (114.or) / *Bidarte Enea*

1885: UUA19 / *Bidartenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: Oikonimo honen lehen osagaia, *Bidarte* alegia, Zeraingo izen bereko baserriarekin egon liteke lotua.

Toponimoa: **BIDAURRETA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1876: UUA16 / *Bidaurreta*

1885: UUA19 / *Bidaurreta*

1951: Plano1 / *Bidaurreta*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **BIDEBARREN**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1861: HIPO3 (127.or) / “Término de *Videbarren* = Madina soro, jurisdicción de Villarreal, confinante por la parte superior con Sasieta vide, por la inferior con el nuevo camino que se está abriendo de Villarreal a Azcoitia, por un costado con pertenecidos de la Casería de Mañeri y por el otro con los de Ayesua”

Adierakideak: ikus *BARRENBIDE*

Oharrak: Eskribauaren nahasketa dirudi, *Barrenbide*-ren lekuan *Bidebarren* jarritz. Izan ere, *Bidebarren* da agiritan gehien azaltzen dena eta egun erabiltzen dena.

Toponimoa: **BIDEKURUTZ**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *bikutz*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Paraje honetan Beain etxalderako eta Gerra-ko iturrirako bideak gurutzatzen ziren. Ondorengo agiri-zatian aipatzen den “cruceiro plano” Bidekurutz izan daiteke: “Camino rastrero de la cima de Ercillegui, garaicoberainbidea, la regata por la parte de la dcha hasta el cruceiro plano” (1862, HIPO4: 23)

Toponimoa: **BIGARREN ERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *bigárren errekiá*

Juan Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Adierakideak: ikus *KORTEGIERREKA*

Toponimoa: **BIKAOBIGAIN**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Iturriak: 1613: UUA5 / *Bicavigain*

Adierakideak: ikus *TRINTXULEKU*

Toponimoa: **BIKAOBIGARAIKOA**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Iturriak: 1613: UUA5 / “Término de *Bicaovigaraicoa* en el remate de Yrimo”

Adierakideak: ikus *TRINTXULEKU*

Oharrak: Toponimo honen oinarrian «bikaren hobia» (mikaren habia, alegia) egon daiteke. Urrutira gabe, Zumarraga eta Azkoitiko udalerrien arteko mendigain bati /*mikébiyá*/ esaten zaio gaur egun.

Toponimoa: **BIKARIOETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Vicario echea*

1810: Jaka2 (71.or) / *Vicario-Echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **BIKARIOITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1783: UUA9 / *Bicarioiturri*

1848: HIPO3 (18.or) / “Otra porción que está debajo de la casería de Larreaga a *Vicario Yturri*”

1848: HIPO3 (18.or) / “Sobre el camino carretil que se dirige de Larreaga a *Vicario Yturri*”

Adierakideak: ikus *LARREITURRI*

Toponimoa: **BIKARIOKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Bicariocoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **BIKUÑARENA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Vicuñarena*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Bikuña* Arabako herrirka baten izena da, eta bertako bizilagunak Gipuzkoa aldera zabaldu ziren Erdi Aroan (Legazpi, Idiazabal eta Azpeitia aldera, batez ere). Hori dela eta, Urretxuko oikonimoak Arabako deiturarekin izan dezake loturarik.

Toponimoa: **BIZENTEKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Vizentecoa*

1810: Jaka2 (158.or) / *Vicente-Coa*

1824: HIPO2 (84.or) / “Casa llamada *Vicentecoa* sita en la Calle de abajo, confina por mediodía con la Casa Concegil”

1836: HIPO2 (138.or) / “Casa *Vicentecoa* sita en la Calle de abajo”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **BIZENTENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Vicentenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **BORDAALDEA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Iturriak: 1992: EE5 / “*Bordaldea* Ekialdea”; “*Bordaldea* Mendebaldea”

Ebakera: 1. *bordáaldé* / 2. *bordáaldía*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995 (1)

Martin Zabaleta (Zabaleta baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Zabalgune hau *Beidakar* eta *Iturbeazpikoa* baserrien artean dago, antzinako Urretxu-Antzuola erregebidea eta *Agirre*-tik *Zabaleta*-ra, goitik behera, zihoan zamabidea gurutzatzen ziren lekuan. Abereentzako etxola bat zegoelako deitzen zaio horrela.

Toponimoa: **BOTON**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Iturriak: 1994: Plano5 / *Boton*

Ebakera: *bóton*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Botongaña*

Oharrak: Badirudi leku-izen hau beste hainbat herritan ere agertzen den *Arpoton*-ekin zerikusirik duela, hala nola, Zerainen, Zegaman, Altsasun...

Toponimoa: **BOTONALDEA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *bótonaldía*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: ikus *MENDIETAKO ZABALA*

Toponimoa: **BOTONGAÑA**
 Kontzeptua: 50103 / Mendixka
 Ebakera: *bótongaña*
 Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *BOTON*

Toponimoa: **BOTONGO LAUA**
 Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
 Ebakera: *bótongo laúa*
 Eusebia Aiausti (Beidakar baserria), 1998
 Adierakideak: ikus *MENDIETAKO ZABALA*

Toponimoa: **BURNIGORRI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1862: HIPO4 (50.or) / *Burnigorri*

Toponimoa: **CALLE DE ABAJO**
 Kontzeptua: 10202 / Kalea
 Iturriak: 1547: ESHU (98.or) / *Calle de Abaxo*
 1771: HIPO1 (11.or) / *Calle de abajo*
 1856: HIPO3 (82.or) / *Calle de abajo*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **CALLE DE ARRIBA**
 Kontzeptua: 10202 / Kalea
 Iturriak: 1768: HIPO1 (1.or) / *Calle de arriba*
 1773: HIPO1 (24.or) / *Calle de arriba*
 1862: HIPO4 (8.or) / “*Calle de Arriba o Goencale*”
 1885: UUA19 / *Calle de arriba*
 Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **CALLE DE SUSO**
 Kontzeptua: 10202 / Kalea
 Iturriak: 1769: HIPO1 (3.or) / *Calle de suso*
 Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **CALLE DE YUSO**
 Kontzeptua: 10202 / Kalea
 Iturriak: 1775: HIPO1 (98.or) / *Calle de yuso*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **CALLE DEL MEDIO**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1862: HIPO3 (138.or) / “*Casa de la Calle del medio*”
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **CALLE MAYOR**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1810: Jaka2 (165.or) / *Calle Mayor*

1876: UUA16 / *Calle Mayor*

1885: UUA19 / *Calle Mayor*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **CALLE REAL**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1706: ESHU (115.or) / *Calle Real*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **CARNICERÍA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Carnicería*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **CASA CUARTEL**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1762: Jaka2 (153.or) / *Casa Cuartel*

1783: UUA6 / *Quartel*

1793: HIPO1 (108.or) / *Casa quartel*

1809: HIPO2 (31.or) / *Casa quartel*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **CASA DE LA SERORA DE SAN SEBASTIÁN**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1628: DEA1 / *Casa de la Serora de San Sebastián*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **CASA DE LA VIUDA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1896: Jaka2 (35.or) / *Casa de la viuda*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **CASA DEL CAMINERO**

Kontzeptua: 10104 / Etxebizitza sakabanatua

Iturriak: 1885: UUA15 / *Casa del Caminero*

Adierakideak: ikus *KAMIÑEROETXEA*

Toponimoa: **CASA DEL CONCEJO / CASA CONCEJIL**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1638: ESHU (114.or) / *Casa del Concejo*

1642: Jaka2 (161.or) / *Cassa del Concejo*

1783: Jaka2 (15.or) / “*Casa Concegil-Mesón*”

1809: HIPO2 (31.or) / “*Casa concegil Mesón*”

1824: HIPO2 (84.or) / *Casa Concegil*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **CASA DEL PRIOR**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / “*C^a y huerta del Prior*”

Adierakideak: ikus *ZELAIKOA*

Toponimoa: **CERVECERÍA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Cervecería*

1886: Jaka1 (133.or) / “*Cervecería de los Señores Castañeda Irigarai y Compañía*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **CUARTEL DEL NORTE**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Iturriak: 1876: UUA16 / *Cuartel del Norte*

1885: UUA19 / *Cuartel del Norte*

Oharrak: Baserri-auzo hau honako etxeek osatzen zuten XIX. mendean: *Matxinporta* (desagertua), *Larreaga*, *Ertsolegi*, *Gerra*, *Sasieta*, *Beainemendikoa*, *Beainandikoa*, *Erosidoeta*, *Aietsuerrota*, *Aietsu* (eroria), *Sasietaetxeberri*, *Mañeri* (eroria), *Mariñasoro* (eroria) eta *Eguzkitza*.

Toponimoa: **CUARTEL DEL OESTE**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Iturriak: 1876: UUA16 / *Cuartel del Oeste*

1885: UUA19 / *Cuartel del Oeste*

Oharrak: Baserri-auzo hau honako etxeek osatzen zuten XIX. mendean: *Irigoién*, *Etxaburu*, *Santa Krutz*, *Ipenarrietatorrea*, *Ipenarrietatxiki*, *Mendizabal*, *Iturbeazpikoa*, *Zabaleta*, *Iturbegoikoa*, *Agirre*, *Beidakar* eta *Deskargazar*.

Toponimoa: **CUARTEL DEL SUR**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Iturriak: 1876: UUA16 / *Cuartel del Sur*

1885: UUA19 / *Cuartel del Sur*

Oharrak: Baserri-auzo hau honako etxeek osatzen zuten XIX. mendean: *Zelaikoa* (desagertua), *Bidaurreta* (desagertua), *Pagoeta* (desagertua), *Zuloaga*, *Erratzugoikoa*, *Erratzuazpikoa* (desagertua), *Txakolingo* (desagertua), *Telleria* (desagertua), *Kaminpe* (desagertua), *Intxenea* eta *Benta* (desagertua).

Toponimoa: **DAMASOSALLA**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *damásosallá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Horrela deitzen zaio sailaren jabea Azpeitiko Damaso Azkue zelako.

Toponimoa: **DANBOLINAITZ**

Kontzeptua: 50307 / Harkaitza

Ebakera: *dánboliñáitz*

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **DANTZALEKU**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *dantzálékú*

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998

Adierakideak: 88-37

Oharrak: *Dantzaleku* izeneko zabalgunean (*Txaramuño* mendiaren goialdean, eta *Mendiaras-Santa Barbara* «zorbidearen» izkinean) XX. mendearen hasierara arte, inguruko gazteak biltzen ziren jai-egunetan dantza egiteko. Adineko urretxuarrek ez zituzten «bilera» haiek ezagutu eta, diotenez, *Deskarga* mendatean egiten zirenak baino aurrekoak ziren. Azkotia eta Zumarragako udalerrien mugan, bestalde, bada *Dantzaleku* izeneko beste zabalgun bat, hura ere mendiaren goialdean, eta gazteen topaleku izana.

Toponimoa: **DEMANDAETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1838: HIPO2 (139.or) / *Demanda-Echeverri*

1876: UUA16 / *Demanda Echeverri*

1885: UUA19 / *Demanda-echeverri*

Ebakera: *demándaetxeberrí*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998

Adierakideak: ikus *DORNALDEGIETXEBERRI*

Oharrak: «Demanda egin»-ekin («agirika egin»-ekin, alegia) lot daiteke leku-izen honen lehen osagaia. Izan ere, etxe edo lurren jabetza dela eta ez dira istiluak falta izaten sarritan. Hala, Zumarragan, bada *Sesiosalla* izeneko beste paraje bat.

Toponimoa: **DESKARGA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1862: HIPO4 (52.or) / “Arroyo de *Descarga*”

1881: EE3 / “Arroyo *Descarga*”

1951: Plano1 / “Arroyo de *Descarga*”

Adierakideak: ikus *DESKARGAERREKEA*

Toponimoa: **DESKARGA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1775: UUA9 / *Descarga*

1800: Jaka2 (209.or) / “Ignacio Iturbe inquilino de la casona de *Descarga*”

1821: HIPO2 (75.or) / “Casería de *Descarga*”

1887: UUA17 / *Descarga*

1968: EE21 / *Descarga*

Adierakideak: ikus *DESKARGAZAR*

Toponimoa: **DESKARGA**

Kontzeptua: 50303 / Lepoa

Iturriak: 1543: ESHU (228.or) / "...gastaron los dichos oficiales y otras personas con ellos siete reales en poner los mojones del cerro de Bazternia asta *Descarga* juntamente con los deputados de la villa de Vergara y Ançuola"

1608: LUA1 / *Descarga*

1613: UUA5 / "El primer mojón en *Descarga* que divide las jurisdicciones de Anzuola, Legazpia y Villa Real"

1768: UUA8 / "Monte de *Descarga*"

1777 (1548): UUA4 / "Camino Real de Coches del alto de *Descarga*"

1800: UUA9 / "Paraje concegil hacia *Descarga*"

1821: HIPO2 (47.or) / "Términos de Yrimo y cavecera de *Descarga*"

1821: HIPO2 (42.or) / "Cerrados de *Descarga*"

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Deskarga* mendatean burnizko hiru gurutze dituen herri-mugarria dago, hiru udalerrik (Urretxuk, Antzuolak eta Legazpik) bat egiten duten lekua izaki. Urretxuko udalerrian hiru mugak batzen ziren beste bi lekuetan ere (*Ataratsu*-n eta *Mendiáras*-en) gurutzeak zeuden antzina.

Toponimoa: **DESKARGA**

Kontzeptua: 30403 / Errepidea

Iturriak: 1851: HIPO3 (38.or) / "Al pie de la cuesta de *Descarga*"

Oharrak: "La mayor cuesta del Valle de Zabaleta" (1801, HIPO2: 4)

Toponimoa: **DESKARGAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1973: EE1 / *Descarga-aldea*

Toponimoa: **DESKARGAERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: 1. *deskárgaerrekiá* / 2. *deskárgaerreka*

Jose Mari Pildain (Dornaldegietxeberri baserria), 1995 (1)

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-29, 88-37

Adierakideak: *Mendiáras*, *Santiñeerrekea*, *Deskarga*

Toponimoa: **DESKARGAZAR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *deskárgazár*

Mariano Izagirre (Deskarga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Deskarga*, *Rojas*

Oharrak: Baserri hau XVIII. mendearen bukaeran eraiki zen, Gipuzkoa zeharkatzen zuen errepide berriarekin batera. XIX. mendean, handik gertu (Antzuolako udalerrian) beste etxe bat eraiki zutenez, Urretxuko etxeari *Deskargazar* deitzen hasi zitzaion.

Jaiero «batzarrak» edo gazteen bilerak egiten ziren mendearen hasieran.

Toponimoa: **DONJUANITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1935: Plano3 / *Don Juan Iturri*

Ebakera: *donjoánitturrí*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **DONZELLASORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1851: HIPO3 (36.or) / “Heredad labradía llamada *doncella soro* en el término de Errazu”

1854: HIPO3 (63.or) / “Heredad llamada *Doncellasoro* (...) en el término de Errazu”

1860: HIPO3 (118.or) / “Heredad llamada *Doncellasoro*”

Ebakera: *donsíllasoró*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **DORNALDEGI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (72.or) / *Donardegui*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Dornaldegí* Urretxu bertako baserri baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **DORNALDEGI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1562: ESHU (328.or) / *Dornaldegui*

1628: DEA1 / *Dornaldegui*

1764: UUA1 / *Dornaldegui*

1832: UUA2 / *Dornardegui*

1849: HIPO3 (27.or) / *Dornaldegui*

1887: UUA17 / *Dornaldegui*

1951: Plano1 / “Camino a *Donardegui*”

Ebakera: *dónardéi*

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Dornaldegí* baserria 1953. urtean erabat berritu zen, orain daukan itxura hartuz.

Toponimoa: **DORNALDEGIALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *donárdeialdiá*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **DORNALDEGIBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Vivero de esta villa que se halla en *Dornaldeguiburua*”

1842: HIPO2 (147.or) / “Un monte llamado *Dornaldeguiburua*”

1858: HIPO3 (103.or) / “Terreno robledal con algunos castaños (...) en el parage llamado Muguitegui o *Dornaldegui burua*”

Adierakideak: ikus *ETXATI*

Toponimoa: **DORNALDEGIETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Dornaldegui echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Dornaldeg*-n egindako oharra.

Toponimoa: **DORNALDEGIETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserría (ez dago)

Iturriak: 1842: HIPO2 (142.or) / “Casa nueva que ejecutó José de Zabalo, pegante a la carretera general, más acá en el pie de Descarga, conocida en el día con el nombre de *Dornaldegui-Echeverri*”

1887: UUA17 / *Dornaldegui Echeverri*

Kokagunea: 88-37

Adierakideak: *Demandaetxeberri*, *Fermiñene*

Oharrak: *Dornaldegietxeberri* baserría, *Deskargaerreka*-ko beste bi baserriak bezala (*Zabaletaetxeberri* eta *Iturbeetxeberri*, alegia), XIX. mendean eraiki zen, errepede berriaren aldamenean.

Toponimoa: **DORNALDEGIKO KATELOTUALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *donárdeiko katólitualdiá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserría), 1996

Kokagunea: 88-29

Oharrak: «Katolitu» izan liteke «katelotu»-ren itxuraldaketa (Urretxun bertan «kateletuan behera etorri» moduko esakerak badira). Izan ere, aldapa handietan gurpilak gurtetxeari kate batez lotzen zitzaizkion eta gurdia «kateletuan» eramaten zen. Urretxuko paraje honetan ere gurdibidea aldapa gogorrean dago.

Toponimoa: **DORNALDEGISALLA**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *donárdeisallá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserría), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **EGURTEGI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / “Regata de *Egurtegui*”

Adierakideak: ikus *SORGINZULOERREKA*

Oharrak: “Arroio que baja desde *Egurtegui*” (1783, HIPO1: 85)

Toponimoa: EGURTEGI

Kontzeptua: 50305 / Hegia

- Iturriak: 1765: UUA9 / “*Egurtegui* de Don Nicolás de Antia”
 1783: HIPO1 (85.or) / “Arroio que baja desde *Egurtegui*”
 1800: HIPO1 (135.or) / “Castañal en el termino de *Egurtegui* devajo de la Casería de Echaburu”
 1845: HIPO3 (2.or) / “Camino carretil que se dirige acia *Egurregui*”
 1846: HIPO3 (13.or) / “Camino carretil que se dirige acia *Egur-egui*”
 1853: HIPO3 (59.or) / “Camino carretil que se dirige hacia *Egurregui*”
 1862: HIPO3 (138.or) / “Término de *Egurtegui*”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: EGURTEGIGAÑA

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

- Iturriak: 1773: HIPO1 (20.or) / “Término llamado *Egurteguigaña*”
 1923: EE37 / “Terreno argomal llamado *Egurteguigaña*”

Ebakera: *egúrteigañá*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: EGUZKITZA

Kontzeptua: 10104 / Baserria

- Iturriak: 1848: HIPO4 (21.or) / “Casería de *Euzquiza* construida de nueva planta y al parejo del molino de Guerra”
 1853: HIPO4 (49.or) / “Casa llamada *Euzquiza*”
 1864: Nom (142.or) / *Eguzquiza*
 1887: UUA17 / *Egusquiza*

Ebakera: *eúzkitzá*
 Josefa Askasibar (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: EL HORNO

Kontzeptua: 10205 / Etxea

- Iturriak: 1543: ESHU (92.or) / *Horno*
 1783: UUA6 / “*Horno* de la villa”
 1793: HIPO1 (108.or) / “*Orno* de cocer pan”
 1809: HIPO2 (31.or) / “*Horno* de cocer pan”
 1810: Jaka2 (72.or) / “*Horno* de la villa”
 1815: UUA12 / “*Casa Horno*”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: EL HOSPITAL

Kontzeptua: 10205 / Etxea

- Iturriak: 1536: ESHU (116.or) / “*Hospital* de Villa Real”
 1628: DEA1 / *Ospital*
 1771: HIPO1 (8.or) / “*Casa* de Barrenechea sita frente al *hospital*”
 1853: HIPO3 (52.or) / “Debajo del *Hospital* de dicha villa de Villarreal y frente de la casa de Echechiqui”

1885: UUA19 / *Hospital*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **EL RETÉN**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1693: Jaka2 (11.or) / “Puente del *Retén*”

1695: Jaka2 (21.or) / “Puentes de Mendiaraz y de *Retén*”

Adierakideak: ikus *ZUFIAUR*

Toponimoa: **EL RETÉN**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1810: Jaka2 (165.or) / “Calle del *Retén*”

1852: HIPO3 (41.or) / “Cauce del molino de la calle *Retén*”

1885: UUA19 / “Calle del *Retén*”

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **EL RÍO CAUDAL**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Iturriak: 1775: HIPO1 (45.or, 57.or) / *Río caudal*

Adierakideak: ikus *UROLA*

Toponimoa: **EL RÍO MAYOR**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Iturriak: 1401: F60 (29.or) / “*Río mayor* de Legaspia”

1819: HIPO2 (65.or) / “*Río maior* llamado Urola”

Adierakideak: ikus *UROLA*

Toponimoa: **EL RÍO PRINCIPAL**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Iturriak: 1775: HIPO5 (122.or) / “*Río pral.* que baja desde Legazpia”

1827: HIPO2 (97.or) / *Río principal*

1854: HIPO3 (61.or) / *Río principal*

Adierakideak: ikus *UROLA*

Toponimoa: **ELIZATARI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Elizatari*

1810: Jaka2 (72.or) / *Elizataria*

1885: UUA19 / *Elizatari*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **ELORRONDO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1775: UUA9 / *Elorrondo*

1815: UUA12 / *Elorriondo*

1935: Plano3 / “Manantiales *Elurrondo*”

Ebakera: *elórrondó*
 Pedro Sasieta (Agirre Baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ELORRONDOBURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1815: UUA15 / “Sobre *Elorriondo burua* hacia Aguirremendicoa”
 1848: HIPO3 (22.or) / “Camino sendero horizontal llamado *Elorondoburu*”

Toponimoa: **EMETIKO BARRUTI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *emético barrutí*
 Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: ikus *Andiko barruti*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ERBIZULO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *erbízuló*
 Jose Murua (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERBIZULOERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *erbízuloerreká*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Añadiegí, Erbizuloko errekea*

Toponimoa: **ERBIZULOKO ERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1765: UUA9 / *Erbizulocoerrequia*

Adierakideak: ikus **ERBIZULOERREKEA**

Toponimoa: **ERDIBIDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1814: UUA12 / “Terreno castañal de *Erdibide*”
 1862: HIPO4 (22.or) / “Castañal de *Erbide* (...) confina ante por abajo el camino
 carretil de Masisiasoro (sic), por el lado del monte el castañal de Pedro Zabalo, por
 M. o O. terreno vaxo de dcha villa desde el citado camino hasta el de Elosieta”
 1862: HIPO4 (24.or) / “Terreno castañal de *Erbide*”

Toponimoa: **ERDIBIDETXIKI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1826: UUA14 / *Erdibidechiqui*

1842: HIPO2 (156.or) / “Término de *Erdibide-chiqui* y Soragoen bide”

Toponimoa: **ERDIKO SAILA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *erdiko sallá*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ERMITA DE LA CRUZ**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1800: HIPO1 (135.or) / *Hermita de la Cruz*

1850: HIPO3 (31.or) / *Hermita de la Cruz*

Adierakideak: ikus *KURUTZESANTU*

Toponimoa: **ERMITA DEL ENTIERRO DE CRISTO**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1803: Jaka2 (115.or) / *Ermita del Entierro del Cristo*

Adierakideak: ikus *KURUTZESANTU*

Toponimoa: **EROSIDOETA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / *Herosydoeta*

1625: Isasti (115.or) / *Erosidoeta*

1628: DEA1 / *Herosidieta*

1764: UUA1 / *Erosidoeta*

1767: UUA10 / *Erosidueta*

1775: HIPO1 (35.or, 43.or) / *Erosidueta*

1777 (1548): UUA4 / “Ignacio de Eguizabal, inquilino de la Casería de *Erosidoetta*”

1777 (1548): UUA4 / *Erosidueta*

1805: HIPO2 (24.or) / “Pedro Bentura de Yturbe, vecino de la de Anzuola, dueño de la Casería de *Erosidoeta*”

1810: Jaka2 (74.or) / *Erodesueta*

1814: UUA13 / *Elosita*

1815: UUA12 / *Elosita*

1832: UUA2 / *Erosidueta*

1861: HIPO3 (133.or) / *Erbisdoeta*

1862: HIPO4 (35.or) / “Antepuerta de *Erosidueta*”

1862: HIPO4 (35.or) / “Heredades de *Erosigueta*”

1864: Nom (142.or) / *Erosidoeta*

1876: UUA16 / *Erosidueta*

1887: UUA17 / *Erosidueta*

1908: UUA15 / *Elosubieta*

Ebakera: *elósittá*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Oharrak: Baserri hau Bergarako Elosu auzo aldera dagoenez, urretxuarrek «Elosu-bide-eta» gisa interpretatu izan dute (ikus *EROSIDOETA bidea*). Gainera, behiala, bazen bertatik igarotzen zen herribiderik ere.

Toponimoa: **EROSIDOETA**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1862: HIPO4 (31.or) / “Camino carretiles de *Losieta*”
 1862: HIPO4 (34.or) / “Camino carretil de *Elosieta*”
 1880: UUA14 / “Camino carretil *Elosubieta*”

Toponimoa: **ERRATZU**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / “*Herraçu* (el de arriba, el de abajo y otro más sin especificar)”
 1625: Isasti (115.or) / *Errazu* (bat)
 1783: UUA6 / “Caserío de *Errazu* de Pedro de *Errazu*”
 1810: Jaka2 (74.or) / “*Errazu* de Iraeta”; “*Errazu* de Moral”
 1862: HIPO3 (131.or) / “Pedro de *Errazu*, vecino de Zumarraga y dueño de la Casería llamada *Errazu*”

Ebakera: 1. *errézú* / 2. *errátzú*
 Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1995 (1,2)

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*, *ERRATZUBEKOA* eta *TXAKOLINGOA*

Oharrak: *Erratzu* izeneko hiru eraikuntza nagusi ezagutu dira historian zehar: *Erratzugoikoa* (hiru bizitzakoa), *Erratzubekoa* eta *Erratzutxakolin*. Mende honetan, orde, hirugarrenak *Erratzu* generikoa galdu eta *Txakolin*(goa) izen soilez ezagutu da.

Toponimoa: **ERRATZU DE ABAJO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Herraçu el de abajo*
 1628: DEA1 / *Erraçu de Avajo*
 1861: HIPO3 (123.or) / *Errazu abajo*
 1876: UUA16 / *Errazu Abajo*

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*Toponimoa: **ERRATZU DE ACÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1749: UUA9 / *Errazua de acá*
 Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZU DE ALLÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1862: HIPO3 (147.or) / *Errazu de allá*
 Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZU DE ARRIBA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Herraçu (el de arriba)*
 1543: ESHU (128.or) / *Herraçua arriba*
 1757: UUA9 / “*Errazu de Arriba* oy Santa Bárbara”
 1777 (1548): UUA4 / “Juan de Jauregui inquilino de la dcha Casería de *Errazua de arriba*”; “Isidro de *Errazu* dueño de la tercera parte de la casería de *Errazu de*

arriva”; “Domingo de Iraeta dueño de tercera parte de la casería de *Errazu de Arriba*”; “Domingo de Larrañaga dueño de la tercera parte de la casería de *Errazu de Arriva*”

1827: UUA3 / *Errazu de Arriba* (hiru)

1856: HIPO3 (79.or) / “Fco de Iraeta, vecino de Villarreal, Pedro de Errazu, vecino de Zumarraga, Joaquín de Mugica, vecino de Anzuola, dueños los tres del caserío de *Errazu de arriba*”

1876: UUA16 / *Errazu de Arriba*

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Toponimoa: **ERRATZU DE MEDIO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1827: UUA3 / *Errazu de medio*

1862: HIPO4 (16.or) / *Errazu de medio*

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZU DE SUSO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1553: Jaka2 (213.or) / *Errazu-suso*

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Toponimoa: **ERRATZU DE YUSO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1628: DEA1 / *Erraqua de Yuso*

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZU MAYOR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1770: HIPO1 (5.or) / *Errazumaior*

1785: HIPO1 (95.or) / “Tercera parte de la casería de *Herrazu lamaior*”

1832: UUA2 / *Errazu Mayor*

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Toponimoa: **ERRATZU MENOR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1814: UUA2 / *Errazu menor*

1832: UUA2 / *Errazu menor*

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUARROZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1810: Jaka2 (72.or) / *Errazu Arozcoa*

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1841: HIPO2 (146.or) / “Término de Errazuazpia”

Toponimoa: **ERRATZUAZPIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1862: HIPO8 (65.or) / Errazu azpicoa

1887: UUA17 / Errazu azpicoa

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZUBEKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1885: UUA19 / Errazu-becoa

Ebakera: 1. *errézubekuá* / 2. *errétzubekuá*

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1995 (1,2)

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Erratzu, Erratzu de abajo, Erratzuazpikoa, Erratzu de yuso, Erratzuonuzkoa, Erratzu de acá, Erratzuerdikoa, Erratzu de medio*

Oharrak: Baserri hau 1990eko hamarkadan eraitsi zuten Urretxuko *Mugitegi* industrialdea eraikitzeko.

Toponimoa: **ERRATZUBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1800: HIPO1 (125.or) / “Un robledal trasmochadero en el Cerrado llamado *Errazuburua*”

Toponimoa: **ERRATZUERDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1864: Nom (142.or) / Errazu-erdicoa

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZUERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *errátzuerrékiá*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995

Adierakideak: ikus *TXAKOLINERREKEA*

Toponimoa: **ERRATZUGARAIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1887: UUA17 / Errazu garaicoa

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Toponimoa: **ERRATZUGOIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1783: UUA6 / “Caserío de Errazu goicoa para de Moral”

1802: HIPO2 (9.or) / Errazugoicoa

1885: UUA13 / Errazu-goicoa (hiru)

Ebakera: *errétzugoikuá*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Erratzu, Erratzu de arriba, Erratzu de suso, Erratzugaraikoa, Erratzugoikoa-Iraeta, Erratzugoikoa-Moral, Erratzu mayor, Tokoton*

Oharrak: 1783an hiru etxebizitza ziren *Erratzugoikoa* baserrian: *Erratzugoikoa-Moral, Erratzugoikoa-Iraeta* eta *Tokoton*, eta hiru izan dira XX. mendera arte, *Tokoton* izeneko etxea 1953. urtean eraitsi zuten arte. Gaur egun, *Erratzugoikoa*-ren beste bi bizitzen pareta zaharrak gordetzen diren arren, barruko antolaketa desberdina da. Diotenez, kebiderik gabeko etxe zaharrea sua sukaldearen erdi-erdian egiten zen. Sortutako kea ϕ ol zirriztuetatik ezkututzen omen zen.

Toponimoa: **ERRATZUGOIKOA-IRAETA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1783: UUA6 / “Casería de Errazu goicoa para de Yraeta”

1810: Jaka2 (74.or) / *Errazu de Iraeta*

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Oharrak: Iraetatarrak bizi izan ziren etxebizitza honetan:

- “Domingo de Yraeta, dueño de la tercera parte de la casería de Errazu de arriba e inquilino de la Casa de Yrigoyen” (1777 (1548), UUA4)

- “Martín de Iraeta y su hijo Fco de Iraeta, dueños de la tercera parte de la casería de Errazu-arriba” (1850, HIPO3: 30)

- “Fco de Iraeta, vecino de Villarreal, dueño de (la tercera parte) de Errazu de Arriba” (1856, HIPO3: 79)

Azkenaldera, berriz, «Mottolo» gaitzizenez ezagutzen zen bizilagun bat bizi izan zen.

Toponimoa: **ERRATZUGOIKOA-MORAL**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1783: UUA6 / “Casería de Errazu goicoa para de Moral”

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Oharrak: “Errazu de Moral” (1810, Jaka2: 74)

Toponimoa: **ERRATZUMUNTEGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1846: HIPO3 (10.or) / “Monte ayedal llamado *Errazomuntegui* en el término de Yrimo”

1851: HIPO3 (37.or) / “Terreno ayal conocido con el nombre de *Errazumuntegui* existente en el monte de Yrimo de Villarreal y sobre la casa Torre de Ypinarrieta”

1862: HIPO4 (5.or) / “Monte de *Errazu-muntegui* en Yrimo”

1923: EE37 / “Terreno helechal llamado *Errazu-muntegui*”

Adierakideak: ikus *MUNTEGIAUNDI*

Toponimoa: **ERRATZUNEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Errazunea*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: *Erratzu* Urretxuko etxalde baten izena ere badenez, oikonimo hau han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ERRATZUNEKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1781: HIPO1 (81.or) / “(Casa) de Juan de *Errazunecoa* en la Calle de arriva”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: ikus *Erratzunea*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ERRATZUONUZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1783: UUA6 / *Errazu onuzcoa*

1810: Jaka2 (74.or) / *Errazu Onezcoa*

Adierakideak: ikus *ERRATZUBEKOA*

Toponimoa: **ERRATZUS**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1756: UUA19 / “Tres *Errazuas*”

1764: UUA1 / “Las tres caserías de *Errazus*”

1765: Asti (381.or) / “Dos *Errazus*”

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*, *ERRATZUBEKOA* eta *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUTXAKOLIN**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1827: UUA3 / *Errazuchacolin*

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUTXAKOLINGOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1833: HIPO2 (132.or) / “Casería de *Errazu chacolingoa*”

1842: HIPO2 (148.or) / “Casería de *Errazu-chacolingoa*”

1852: HIPO3 (42.or) / *Errazu Chacolingoa*

1861: HIPO2 (123.or) / “Casería de *Errazu chacolingoa*”

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUTXIKI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1628: DEA1 / *Erraçu chipi*

1771: HIPO1 (7.or) / *Errazuchiqui*

1777 (1548): UUA4 / “Casería de *Errazuchiqui* propia del Barón de Areyzaga”

1802: HIPO2 (9.or) / *Errazu chiqui*

1803: HIPO2 (14.or) / *Errazu chiquia*

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERRATZUTXIKI DE ALLÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1799: HIPO1 (125.or) / *Errazuchiqui de allá*

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **ERREBALBARATZA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1791: HIPO1 (102.or) / “Término llamado *Errebalbaraza* de esta dha villa a espaldas de las Casas de dho Arrabal, que confina por la parte inferior con un Camino de servidumbre, por la parte superior con Jurisdicción de la Casería de Yrigoien,...”
1817: HIPO2 (55.or) / “Término llamado *Errebalbaraza*”

Toponimoa: **ERREKAGAITZA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1862: HIPO4 (63.or) / “Cuatro terrenos montazgos llamados Biain-errecabeco, Biain errecagoicoa, Nevera y *errecagaitza*”

Adierakideak: ikus *ERREKAGAIZTO*Toponimoa: **ERREKAGAIZTO**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: 1793: UUA9 / “Término de *Errecagaizto*”
1814: UUA12 / “Terreno alechal en el paraje de *Errecagaizto*”
1842: HIPO2 (152.or) / “Terreno helechal llamado Ota-andico-egua, entre éste y la orilla de *Errecagaiztoa*”
1853: HIPO3 (24.or) / “Término de *Errecagaizto*, terreno poblado de robles y ayas”

Ebakera: 1. *errékaestú* / 2. *errékaistú*
Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995 (1)
Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995 (1)
Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Errekagaitza*Toponimoa: **ERREKAGORRI**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: 1816: HIPO2 (46.or) / “Camino carretil que se dirige desde dha casería de Aguirre para el término llamado *Errecagorri*”
1973: EE1 / *Errecagorri*

Ebakera: *errékagorri*
Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERREKAGORRIBIDEAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1973: EE1 / *Erreca-gorribide-azpia*Toponimoa: **ERREKALDE** (Erratzu)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: 1. *errékaldía* / 2. *errékaldé*
Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995 (1)
Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERREKALDE** (Gerra)
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1775: HIPO1 (34.or) / “Hereditad de *Errecalde*”
 Ebakera: *errékaldé*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERREKALEOR**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *errékaleór*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995-08-25
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERREKANDIA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1848: HIPO3 (24.or) / “Término de *Errecandia* sobre los Ostabastos de Yturbe arriba”

Toponimoa: **ERREKARATSAKONA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *errékatxesakoná*
 Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *ERREKARAZ*

Toponimoa: **ERREKARAZ**
 Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona
 Iturriak: 1749: UUA9 / *Errecaasa*
 1750: UUA9 / “Término de *Errecaras*”
 1765: UUA9 / “Término de *Errecaaz*”
 1783: UUA6 / “Entre *Errecaras* y la regata de Yturbe, con 7 Ysasis”
 1858: HIPO3 (101.or) / “Monte o sitio llamado *Errecazar*”
 Ebakera: 1. *errékazár* / 2. *errékatxé*
 Vicente Zabaleta (Iturbetxeberri baserria), 1995 (1)
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Errekaratsakona*

Oharrak: Toponimo honek izan duen bilakaera ikusita *Errekaraz* zein *Errekarats* normaliza zitekeen.

Toponimoa: **ERREKATXIKI**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *errékatxiki*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Etxaburuerreke*

Oharrak: “Arroio que vaja desde Santa Cruz” (1783, HIPO1: 83)

Toponimoa: **ERREKAUNDIA**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Ebakera: 1. *errékaundiddá* / 2. *errékaundi*

Mª Jesus Arrieta (Pagoeta baserria), 1995 (1)

Maria Lete (Ule baserria, Irigoien baserria), 1996 (2)

Adierakideak: ikus *UROLA*

Toponimoa: **ERREMENTARIBERRIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Errementari-berria*

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **ERREMENTARIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Errementaricoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **ERREMENTERIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1628: DEA1 / *Rementeria*

Toponimoa: **ERRETEN**

Kontzeptua: 10205 / Etxea (ez dago)

Iturriak: 1750: UUA9 / “Casa de *Retén*”

1857: HIPO3 (85.or) / “Casa y Fábrica de arinas llamada Cale-errotta o de *Retén* y la casa denominada también *Retén* con el número seis”

Kokagunea: ikus *KALEERROTA*

Toponimoa: **ERRETEN**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1543: ESHU (128.or) / “Camino de *Herreten*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Kaleerrotta*-tik *Jauregierrotta*-ra zihoan bideari esaten zitzaion.

Toponimoa: **ERRETEN**

Kontzeptua: 20107 / Errota, Irin-fabrika (ez dago)

Iturriak: 1765: Asti (382.or) / “Molino de *Reten*”

1771: HIPO1 (7.or) / “Calze del Molino de *Retén*”

1771: HIPO1 (10.or) / “Molino de *Retén*”

1783: UUA6 / “Molino de *Retén*”

1810: Jaka2 (71.or) / “Molino de *Erreten*”

1831: HIPO2 (121.or) / “Molino de *Erreten*”

1857: HIPO3 (85.or) / “Casa y Fábrica de arinas llamada Cale-errotta o de *Retén* y la casa denominada también *Retén* con el número seis”

Adierakideak: ikus *KALEERROTA*

Toponimoa: **ERRETENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea (ez dago)

Iturriak: 1830: HIPO2 (117.or) / “Casa sita en la calle de esta Villa Real, llamada *Erretenea*”

1851: HIPO3 (38.or) / “Casa nombrada *Retenea*”

Adierakideak: ikus *KALEERROTA*

Toponimoa: **ERREZOLA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1706: Jaka2 (21.or) / “Puerta de *Rezola*”

1783: UUA6 / *Rezola*

1798: HIPO1 (116.or) / “Una heredad de la Casa de Pagueta sita frente de la Casa de *Rezola*”

1810: Jaka2 (73.or) / *Errezola*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Errezola* Azkoitiko baserri baten izena da, eta hiribarruko oikonomoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **ERREZOLANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Rezolanea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Errezola*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ERRIBIDEA**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Ebakera: *erribidiá*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Hiribarrutik Antzuolara doan erregebide zaharrari esaten zaio. Bide garrantzitsua zenez askotan aipatzen da agiritan:

- “Camino Real y calzada que van de la dha Villa Real a la dha Vergara y Anzuola” (1613, UUA5)
- “Camino Real que desde esta villa se va a la de Anzuola” (1699, Jaka2: 95)
- “Camino Real antiguo que va desde esta villa a la de Bergara” (1816, HIPO2: 47)
- “Camino o calzada que se dirige al Palacio de Ypenarrieta” (1816, HIPO2: 47)
- “Camino real viejo que pasa bajo las heredades de Ypenarrieta” (1858, HIPO3: 95)

«Galtzada» ere esango zitzaien itxura denez, inguruko paraje batek *Galtzadaazpi* baitu izena.

Toponimoa: **ERROTA**

Kontzeptua: 20107 / Errota

Ebakera: *errótá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Adierakideak: ikus *AIETSUERROTA*

Toponimoa: **ERROTABURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *errótaburú*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ERTSOLEGI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Ersolegui*

1601: UUA21 / *Ersollegui*

1625: Isasti (115.or) / *Ersolegui*

1628: DEA1 / *Ersollegui*

1740: UUA6 / *Echolegui*

1749: UUA9 / *Ersolegui, Ersollegui*

1764: UUA1 / *Ersollegui*

1767: UUA10 / *Ersolegui*

1775: HIPO1 (54.or) / *Ersollegui*

1777: UUA4 / “Domingo de Auzmendi dueño de la casa de *Ersolegui*”

1780: HIPO1 (79.or) / *Ersolegui*

1810: Jaka2 (74.or) / *Erzolegui*

1814: UUA13 / *Echolegui*

1827: UUA3 / *Ersolegui*

1846: HIPO3 (8.or) / *Echolegui*

1862: HIPO4 (14.or) / *Ersolegui, Echolegui*

1887: UUA17 / *Ersolegui*

Ebakera: *etxólei*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Baserri honek historian zehar aldaketa asko izan baditu ere, oraindik ere antzinako paretak gordetzen ditu, eta haietako batean puntu erdiko harrizko atea.

Toponimoa: **ERTSOLEGI**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1601: UUA21 / “Puente de llamada *Ersollegui*”

Adierakideak: ikus *SAGASTITXIPI*

Toponimoa: **ERTSOLEGIBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / *Echotegiburua* (sic)

Oharrak: “Un arbolado en la encimera de Echolegui” (1856, HIPO3: 8)

Toponimoa: **ERTSOLEGIERREKEA**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: 1781: HIPO1 (83.or) / “Regata de *Ersollegui*”

1851: HIPO3 (37.or) / “Terreno moztazgo y castañal de *Echolegui Erreca*”

Ebakera: *etxóleirrékia*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Jose Murua (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Sagastitxipi*

Toponimoa: **ERTSOLEGIETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Ersolegui echea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Herzolegui Echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Ertsolegi* Urretxu bertako baserri baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ERTSOLEGIKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *etxóleiko egiddá*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ERTZILLEGI**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1794: UUA9 / “*Ercillegui entre las dos regatas*”

1808: UUA12 / *Ercillegui*

1814: UUA13 / *Ercillegui*

1862: HIPO4 (19.or) / “*Monte llamado Ercillegui*”

1862: HIPO4 (19.or) / “*Cima de Ercillegui*”

1862: HIPO4 (21.or) / “*Las dos regatas de Ercillegui*”

1862: HIPO4 (23.or) / “*Camino rastrero de la cima de Ercillegui, garaico-berainbidea, la regata por la parte de la dha hasta el crucero plano*”

1862: HIPO4 (32.or) / “*Parage conocido de Ercillegui y Goicoegua*”

Ebakera: *ertzillei*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Larregi-Ertzillegi, Ertzillegiko hegia*

Toponimoa: **ERTZILLEGIKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1862: HIPO3 (143.or) / “*Terreno ayedal y herial (...) conocido con el nombre de Ercilleguicoegua en Larregui*”

Adierakideak: ikus *ERTZILLEGI*

Toponimoa: **ESBARRU**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 19??: EE4 / *Esbarrua*

Ebakera: *esbárrú*

Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ESKOLAETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Escola-echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Labeaga)

Oharrak: "Escuela Labeaga" (1869, Jaka1: 123)

Toponimoa: **ESPARRU** (Beain)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *espárrú*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ESPARRU** (Ipenarrieta)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *espárrú*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ESPARRUTXIKI**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *espárrutxiki*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ESTAFETA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1834: Jaka1 (95.or) / "*Estafeta de Villarreal*"

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ETXABOLAALDE** (Erosidoeta)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *etxábolaaldé*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ETXABOLAALDE** (Irigoien)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *etxábolaaldé*

Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXABOLAZURI**

Kontzeptua: 10301 / Etxola

Ebakera: 1. *etxáolazurí* / 2. *txábolazurí*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995 (1)
 Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998 (2)
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXABURU**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxáburú*
 Juana Elizburu (Larreaga baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXABURU**
 Kontzeptua: 10104 / Baserria
 Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Echaburu*
 1543: ESHU (125.or) / *Esaburu*
 1625: Isasti (115.or) / *Etsaburu*
 1628: DEA1 / *Echaburu*
 1764: UUA1 / *Echaburu*
 1777 (1548): UUA4 / *Esaburu*
 1777 (1548): UUA4 / *Essaburu*
 1783: UUA6 / *Echaburu*
 1832: UUA2 / *Echaburu*
 1887: UUA17 / *Echaburu*
 Ebakera: 1. *etxábú* / 2. *etxáburú*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995 (1)
 Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998 (2)
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXABURUALDEA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1860: HIPO3 (120.or) / “Hereditad denominada *Echaburualdea*”

Toponimoa: **ETXABURUERREKEA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *etxáburuerrékiá*
 Jose Murua (Larreaga baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *ERREKATXIKI*

Toponimoa: **ETXABURUKO ZELAIA**
 Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
 Ebakera: *etxáburuko zeláiddá*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXABURUSORO**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1842: HIPO2 (153.or) / “Término llamado *Echaburu soro*, confinante por la parte superior y por el cerrado que mira hacia el medio día con pertenecidos de la Casería de Echaburu”

Toponimoa: **ETXABURUTXIKI**

Kontzeptua: 50304, 10104 / Zabalgunea (antzina baserria)

Ebakera: *etxáutxiki*

Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXANIZBASO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1842: HIPO2 (149.or) / “Terreno ayedal conocido como *Echaniz-baso*”

Oharrak: *Etxaniz* Azpeitiko etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimo honek han sortutako deiturarekin izan dezake zerikusirik.

Toponimoa: **ETXANIZENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (68.or) / “Casa llamada *Echanizenea*, sita en la Calle de arriba de esta V^a”

1810: Jaka2 (73.or) / *Echaniz-Enea*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: ikus *Etxanizbaso*-n egindako oharra.

Toponimoa: **ETXATI**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Ebakera: 1. *itxátí* / 2. *etxátí*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995 (1)

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Litekeena da toponimo honen oinarrian **etxegaraiti(a)* egotea (gero, **etxegarati* > *etxati* > *itxati*). Izan ere, mendixka hori *Dornaldegi* baserriaren goiko aldean dago. «Garaitia» osagai lokatiboa, dena den, inguru hauetan urria dela dirudi. Beste adibide bat Zumarragan topatu dugu (ikus *ETXEGARATIKO SOROA*).

Toponimoa: **ETXATXOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Esachoa*

1543: ESHU (129.or) / “Camino que partiendo de la casa de *Hechachoa* sigue por Arriçurialde - castaños de la casería de Guerra - Casilla de Herosydoeta - Laharregui - Irimo”

1543: ESHU (129.or) / “Camino que sale de *Hesachoa* y discurre por debajo de Beain y por encima de Herosydoeta hasta Laharregui”

1771: HIPO1 (10.or) / “Casas de *Echachoa* y Galdosenea”

1777 (1548): UUA4 / “Paraje que hubo una casilla llamada *Echechoa*, que es debajo del Vivero que está por la parte inferior de las tierras sembradías de Beain”

Toponimoa: **ETXAURREKO SOROA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxáurreko soroá*
 Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEALDE**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *etxéaldé*
 Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Toponimoa: **ETXEATZEA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1881: EE3 / “Hereditad de *Eche-atcea*”

Oharrak: *Kaminpe* baserriko sail hau *Orbegozo* lantegia handitzeko erabili zen.

Toponimoa: **ETXEATZEKO SOROA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéatzeko soroá*
 Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEATZEKO ZELAIA** (Dornaldegi)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéatzeko zeláddá*
 Ignacio Salaberria (Dornaldegi baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEATZEKO ZELAIA** (Irigoien)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéatzeko zeláddá*
 Maria Lete (Irigoien baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAURREKO SOROA** (Beidakar)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1973: EE1 / *Echeaurreco soroa*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAURREKO ZELAIA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéaurreko zeláddá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Dornaldegi* baserri aurrean dagoen sailari esaten zaio.

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Beainemendikoa)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 19??: EE6 / *Echeazpi*
 Ebakera: *etxéazpí*
           Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Erratzu)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéazpí*
           Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Ipenarrieta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéazpí*
           Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Irigoien)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéazpí*
           Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Larreaga)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéazpí*
           Juliana Elizburu (Larreaga baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPI** (Sasieta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéazpí*
           Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ETXEAZPIA** (Beidakar)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1973: EE1 / *Echeazpia*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPIBARRENA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *etxéazpibarrená*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ETXEAZPIGOENA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *etxéazpigoená*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ETXEAZPIKO SOROA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *etxéazpiko soroá*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEAZPIKO ZELAIA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *etxéazpiko zeladdá*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEBERRIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Echev^a(bi)*

1783: UUA6 / *Echeverria*

1810: Jaka2 (73.or) / *Echeverria*

1815: HIPO2 (41.or) / “Casa llamada *Echeverria* sita en la Calle de arriva”

1845: HIPO3 (3.or) / *Echeverria*

1885: UUA19 / *Echeverria*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **ETXEBERRIETA**

Kontzeptua: 10201 / Hiriguneko auzoa

Iturriak: 1773: HIPO1 (20.or) / “Casa de Cazocua en el varrio de *Echeverrieta*”

1777: HIPO1 (76.or) / “Casa de Pagoeta sita en el Barrio de *Echeverrieta* de esta Villa”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ETXEBURU**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1973: EE1 / *Echeburu*

Adierakideak: ikus *ETXEGAÑEKO BARRUTIA*

Toponimoa: **ETXEGAÑA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxégañá*
 Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEGAÑEKO BARRUTIA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxégañeko barrútidá*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Etxaburu*

Toponimoa: **ETXEOSTE**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *etxéosté*
 Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEOSTEKO SOROA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1973: EE1 / *Echeosteco-soroa*
 Ebakera: *etxéosteko soroá*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXETXIKI**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1771: HIPO1 / “Casa llamada *Echechiqui*, sita poco más abajo del Ospital de esta villa”
 1853: HIPO3 (52.or) / “Debajo del Hospital de dicha villa de Villarreal y frente de la casa de *Echechiqui*”
 1885: UUA19 / *Echechiqui*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **ETXEZAR** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 10104 / Baserria (orain etxola)
 Ebakera: *etxézár*
 Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Zabaleta, Zabaleta de arriba*

Oharrak: Litekeena da antzinako *Zabaleta* baserria (*Zabaletorrea*-ren aurrekoa) orain *Etxezar* esaten zaion etxolaren lekuan egotea.

Toponimoa: **ETXEZARRA** (Hiribarrua)
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1862: HIPO3 (145.or) / “Casa denominada *Echezarra* (..) frente con su Yglesia”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ETXEZARRALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1992: EE5 / *Etxezar Aldea*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ETXEZURIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Echezuria*

1852: HIPO3 (41.or) / “Palacio llamado *Echezuria*”

1852: HIPO3 (44.or) / “Casa de *Echezuria*, la de Necolalde, Galeria Necolalde, Velengoa, Urtazanea y Guerra Andia”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **EZKURREKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Ezcurrecoa*

1810: Jaka2 (73.or) / *Ezcurre-Coa*

1833: HIPO2 (134.or) / *Ezcurrecoa*

1885: UUA19 / *Ezcurrecoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **EZKURRETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1773: HIPO1 (24.or) / “Casa en la Calle de arriba de la misma V^a llamada (*Us*)*cururechea* (sic)”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: Jauregi kalean hainbatetan azaltzen den *Ezkurrekoa* etxearekin zerikusirik duela ematen du.

Toponimoa: **FAKTOREKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1751: UUA10 / *Factorecoa*

1783: UUA6 / *Factorecoa*

1810: Jaka2 (71.or) / *Factorecoa*

1885: UUA19 / *Factorecoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **FERMINTXABOLAZARRALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *fermíntxábolazarraldía*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **FERMIÑENE**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Ebakera: *fermiñené*

Jose Mari Pildain (Dornaldegietxeberri baserria), 1995

Adierakideak: ikus *DORNALDEGIETXEBERRI*

Oharrak: Baserri honetan Fermin Antonio Zabalo Ugarte (1835. urtean jaioa) bizi izan zen. Horregatik *Fermiñene*.

Toponimoa: **GAINTZABAL**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *gaintzábál*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GALDOTSENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (10.or, 14.or) / *Galdosenea*

1783: UUA6 / *Galdosenea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Galdos-Enea*

1819: HIPO2 (66.or) / “Casa de *Galdosenea* (..) al mediodía de Corttaverria”

1885: UUA19 / *Galdosenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Galdots* Legazpiko baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi. /*Galdóts*/ ahoskatzen dute legazpiarrek.

Toponimoa: **GALDOTSENEA**

Kontzeptua: 10203 / Enparantza

Iturriak: 1846: HIPO3 (8.or) / “Las dos Empananzas de la Casa de *Galdosenea*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Galdosenea* etxean egindako oharra.

Toponimoa: **GALENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1856: HIPO3 (75.or) / “Casa conocida con el nombre de Jirongoa o *Galenea* (..) existente en la calle de Arrabal, su callejón y la parte de medianil que la casa de Necolalde tiene...”

1860: HIPO3 (120.or) / “Casa de *Calenea* existente en la calle de Arrabal”

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: Litekeena da oikonimo honen lehen osagaiak («Gale»-k, alegia), hiribarruko *Galeria* etxearekin zerikusirik izatea.

Toponimoa: **GALERIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Galeria*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **GALERIANEKOLALDE**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1852: HIPO3 (44.or) / “Casa de Echezuria, la de Necolalde, *Galería Necolalde*, Velengoa, Urtazanea y Guerra Andia”

1885: UUA19 / *Galería de Necolalde*

Kokagunea: Hiribarrua (Labeaga)

Toponimoa: **GALERIAZPIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Galeri Azpia*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **GALTZADAAZPI**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *galtzáazpi*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Lursail honen goienetik Urretxuko hiribildutik Antzuolarako erregebidea igarotzen zen.

Toponimoa: **GANBOSORO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *ganbósoró*

Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GARAIKOBAINBIDEA**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1862: HIPO4 (23.or) / “Camino rastrero de la cima de Ercillegui, *garaico-berainbidea*, la regata por la parte de dha hasta el cruceo plano”

Toponimoa: **GARALEKUAUNDI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *garálekuauñdi*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GARIKATZANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1769: HIPO1 (2.or) / *Gariczaenea*

1783: UUA6 / *Gariczanea*

1810: Jaka2 (73.or) / *Garicza Nea*

1820: HIPO2 (74.or) / “Casa de Vidartenea, sita en el Raval de esta V^a, confinante con casa de *Gariczanea* y pr. otra con la de *Plazaenea*”

1862: HIPO4 (63.or) / “La (casa) de *Gariczanea* o Arrabal”

1885: UUA19 / *Gariczanea* 1^a; *Gariczanea* 2^a

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Oharrak: *Garikatza* Antzuolako baserri baten izena da (1307: *Garitança*), eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **GARZIBILLO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1384: F6 / *Garçia Vilo*

1401: F60 (29.or) / “Y dende por el rio mayor ayuso asta la casa de *Garçibillo*...”

1805: Plano4 / “*Garavillo* (sic) o Camimpe”

Adierakideak: ikus *KAMINPE*

Oharrak: Badirudi oikonimo honen bigarren osagaiak («billo»-k), baduela zerikusirik hainbat toponimotan azaltzen den «ubillos», «ibillos» eta «barrekin. Izan ere, baserri hau bi erreken elkargunean zegoen. Hara zer dioen kontu honen gainean *Nafarroa, toponimia eta mapagintza* bildumaren 13. aleak (Jimeno Jurio 1992): “UBILLEGI. Este toponimo y similares (ubillos, ibillos, ubilots) son de gran antigüedad ya que se extienden en toda la zona de habla vasca. Significa aproximadamente “isla o península fluvial”, “lugar donde se juntan dos corrientes de agua”, lo que se corresponde bastante bien con el término de este nombre, situado en el confluencia de dos regatas”

Toponimoa: **GAZTAÑADI** (Beain)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *gaztéñari*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GAZTAÑADI** (Etxaburu)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *gaztéñari*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GAZTAÑADIA** (Mendizabal)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *gastáñeriddá*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GAZTAÑATXO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1760: UUA9 / *Gastañacho*

Toponimoa: **GAZTAÑATXULO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *gastáñatxuló*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GAZTELUGAIN**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Ebakera: *gaztelugáin*

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998

Kokagunea: 88-20

Oharrak: Gain honetan K.a. 2.500-1.500 urte bitarteko tumulu bat dago.

Toponimoa: **GERRA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Guerra*

1625: Isasti (115.or) / *Guerra*

1628: DEA1 / *Guerra*

1777: UUA4 / “Andrés de Zavalo de Zuazola y Pedro de Aramburu arrendatarios de la casería de *Guerra*”

1804: HIPO2 (20.or) / *Guerra*

1887: UUA17 / *Guerra*

Ebakera: *gérá*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GERRA**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1749: UUA9 / “Fuente de la casería de *Guerra*”

1777: UUA9 / “Fuente de *Guerra*”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GERRAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / *Guerraaldea*

Toponimoa: **GERRAANDIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1524: Jaka2 (217.or) / *Gerra-aundia* (sic)

1852: HIPO3 (44.or) / “Casa de Echezuria, la de Necolalde, Galería Necolalde, Velengoa, Urtazanea y *Guerra Andia*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Gerra* Urretxu bertako baserri baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **GERRABARRUTIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1767: UUA10 / *Guerrabarrutia*

Toponimoa: **GERRABEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1757: UUA9 / *Gerraabea*

Toponimoa: **GERRABURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1767: UUA10 / *Guerraburu*

1777 (1548): UUA4 / “Ysasias de *Guerraburua*, Beainerreca...”

Ebakera: *gerráburú*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: “Parte superior de la casería de Guerra” (1862, HIPO4: 17)

Toponimoa: **GERRAETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Guerra-echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Oharrak: ikus *Gerraandia*-n egindako oharra.

Toponimoa: **GERRAGAZTAÑADIA**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *gerrágastēnariddá*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Oharrak: Bestela ere azaltzen da agirietan:

- “Castaños de la casería de Guerra” (1543, ESHU: 129)

- “Paraje que desde Beraines pasa a la Casería de Guerra junto a Yturriazpia, confinante por abajo el castaño de la casa de Guerra y poblado de Sasieta” (1862, HIPO4: 29)

Toponimoa: **GERRANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1803: HIPO2 (16.or) / *Guerranea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Gerraandia*-n egindako oharra.

Toponimoa: **GERRASALLAK**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *gerrásallák*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1996

Adierakideak: ikus *OTAMOTZ*

Oharrak: *Gerra* baserriaren sailei deitzen zaie horrela.

Toponimoa: **GOENKALE**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1862: HIPO4 (3.or) / “Calle de Arriba o *Goencale*”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: Eskribauaren nahasketa dirudi, *Kalegoen*-en ordez *Goenkale* jarritz, behin besterik ez baita dokumentatzen.

Toponimoa: **GOIARAS**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1750: UUA9 / *Goiaras*

Oharrak: «Aras» osagaia hiru toponimotan gutxienez azaltzen zaigu Urretxuko udalerrian, hala nola: *Mendiaras*, *Errekaras* eta *Goiaras*.

Toponimoa: **GOIKO BARRUTI** (Beain)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *góiko barrutí*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO BARRUTI** (Larreaga)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *góiko barrutí*

Jose Murua (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ostabaso* (Larreaga)

Toponimoa: **GOIKO BARRUTIA** (Deskarga)

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *góiko barrútidá*

Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO HEGIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (32.or) / “Paraje conocido de Ercillegui y *Goicoegui*”

Toponimoa: **GOIKO ITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *góiko itturí*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO SAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *góiko sakoná*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO SORO** (Beainandikoa)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *góiko soró*
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO SORO** (Beainandikoa)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *góiko soró*
 Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO SORO** (Erratzu)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *góiko soró*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO SORO** (Sasieta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *góiko soró*
 Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO SOROA** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1992: EE5 / *Goikosoroa*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO TXABOLA**
 Kontzeptua: 10301 / Etxola
 Ebakera: *góiko txábolá*
 Maria Lete (Irigoien baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO ZELAI** (Larreaga)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *góiko zelái*
 Jose Murua (Larreaga baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GOIKO ZELAIA** (Erosidoeta)
 Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
 Ebakera: *góiko zelaidá*
 Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **GOIKO ZELAIA** (Irigoien)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *góiko zeladdá*
 Maria Lete (Irigoien baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **GREGORIONEA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1842: HIPO2 (147.or) / *Gregorionea*
 1862: HIPO4 (8.or) / *Grogrianea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **GURRUTXAGA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / “Horno de *Gurruchaga*”
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Gurrutxaga* Zumarragako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **GURRUTXAGAETXEA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Gurruchaga Echea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Gurrutxaga*-n egindako oharra.

Toponimoa: **GURRUTXATEGI**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1543: ESHU (128.or) / “Manzanal de *Gurruchategui*”

Oharrak: *Gurrutxategi* Legazpiko etxalde baten izena da, eta Urretxuko leku-izena han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi. Esan beharrekoa da, bestalde, lursail honetatik *Erratzugoikoa* baserrirako herribidea zihoala, *Erratzu*-ko teileriatik barrena.

Toponimoa: **GURUTZEKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Gurutzecoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Labeaga)

Toponimoa: **HIRUGARREN ERREKEA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *irúgarren errekiá*
 Juan Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *MASKELUERREKEA*

Toponimoa: **HURTADO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1750: UUA9 / “Casa de *Hurtado*”

1751: UUA10 / “Casa de *Hurtado*”

1775: HIPO1 (56.or) / “Casa de *Urtado* en Calegoien”

1835: Jaka1 (101.or) / “Casa de *Hurtado* de Mendoza”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: “Heredad de Urtado” (1862, HIPO4: 66)

Toponimoa: **HURTADOKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Hurtadocoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **IARSORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *iársoró*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **IBAIA**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Ebakera: 1. *íbiddá* / 2. *íbaddá* / 3. *íbeie*

Ignacio Zabala (Zumakortaegikoa baserria), 1995 (1)

Jesus Legorburu (Mendizabal baserria), 1995 (2)

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998 (3)

Adierakideak: ikus *UROLA*

Toponimoa: **IGARABERRIALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *idáberrialde*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ILLABARRUTI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *illábarruti*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **INDIANOSAGASTI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1842: HIPO2 (153.or) / “Tierra a pan llevar titulada *Indiano sagasti* o sorguinzulo”

Toponimoa: **INTXAURSAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1801: UUA9 / *Ynchaursacona*Ebakera: *intxésakoná*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Intxaursakoneta*Toponimoa: **INTXAURSAKONETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1862: HIPO4 (47.or) / “Terreno argomal en el término de *Ynchausaconeta*”1973: EE1 / *Inchausaconeta*Ebakera: 1. *intxésakoneta* / 2. *itxásakoneta* / 3. *etxésakoneta*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (1)

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995 (2,3)

Adierakideak: ikus *INTXAURSAKONA*Toponimoa: **INTXENEA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1832: UUA2 / *Inchenea*1838: HIPO2 (139.or) / “La casa donde habita (Elías Ugalde) llamada Mendiarras o *Inchenea*”1885: UUA19 / *Inchenea*1887: UUA17 / *Inchenea*Ebakera: *intxené*

Jose Mari Plazaola (Kaminpe baserria), 1996

Kokagunea: 88-37

Adierakideak: *Mendiarras, Mendiras de abajo, Mendiarras de acá, Mendiarrasemendikoa, Intxenea menor, Mendiarrasonezkoa, Mendiarras-Intxenea*Oharrak: 1838ko agirian aipatzen den *Intxenea* ez da egun izen berarekin ezagutzen duguna, *Benta* baizik.Toponimoa: **INTXENEA MAYOR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1853: Jaka1 / *Inchinea Mayor*Adierakideak: ikus *BENTA*Toponimoa: **INTXENEA MENOR**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1842: HIPO2 (152.or) / *Inchenea menor*1845: HIPO3 / *Inchenea Menor*1862: HIPO4 (2.or) / *Inchenea menor*Adierakideak: ikus *INTXENEA*Toponimoa: **IÑIGONEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Iñigonea*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **IPARRAGIRRE**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1887: UUA17 / “Calle *Iparragirre*”

1951: Plano1 / “Calle *Iparragirre*”

1996: Plano2 / “*Iparragirre* Kalea”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **IPENARRIETA**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1463: Jaka2 / *Ipenarrieta*

1539: ESHU (328.or) / *Ypenarrieta*

1543: ESHU (125.or) / *Ipenarrieta*

1625: Isasti (115.or) / *Ipeñarrieta*

1628: DEA1 / *Ypenarrieta*

1744: UUA9 / *Ypenarrieta*

1768: HIPO1 (1.or) / “*Maiorazgo de Ypenarrieta*”

1850: HIPO3 (32.or) / “Camino carretil que de *Ypenarrieta* se dirige sobre la nevera”

1862: HIPO4 (21.or) / “Camino carretil de *Ypiñarrieta* a la Nevera”

Kokagunea: ikus Ipenarrietatorrea eta Ipenarrietaxiki

Oharrak: *Ipenarrieta* etxaldean bi eraikuntza nagusi egon dira azken lau mendeotan: *Ipenarrietaxiki* eta *Ipenarrietatorrea*. Lehenengoa zaharragoa izango da, *Ipenarrietatorrea* 1605. urtean eraiki baitzen.

Toponimoa: **IPENARRIETA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1777: UUA4 / “Andres de Yzaguirre ynquilino de la Caseria de *Ypenarrieta*”

Ebakera: *ipiñarritá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: ikus *IPENARRIETATORREA*

Toponimoa: **IPENARRIETA**

Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)

Iturriak: 1749: UUA9 / “Molino de *Ypenarrieta*”

Jaka2 (104.or) / “Molino de Pedro de *Ipenarrieta*”

Adierakideak: ikus *KALEERROTA*

Oharrak: Errota hau ez zegoen *Ipenarrieta* etxaldean, *Santa Barbara* ermitaren ondoan alegia, herri barruan baizik.

Toponimoa: **IPENARRIETA**

Kontzeptua: 50307 / Harkaitza

Iturriak: 1850: HIPO3 (36.or) / “Terreno argomal sito en el término de Yrimo sobre la peña de *Ypinarrieta*”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **IPENARRIETA-KORRAL**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / “Casa Palacio de *Ipenarrieta-Corral*”
1892: Jaka2 (143.or) / “Casa Palacio de *Ipenarrieta-Corral*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Ipenarrieta*, *Irimo* mendiaren magalean dagoen etxaldea da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **IPENARRIETAS**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1764: UUA1 / “Las dos caserías *Ypenarrietas*”

Adierakideak: ikus *IPENARRIETATXIKI* eta *IPENARRIETATORREA*

Toponimoa: **IPENARRIETATORREA**

Kontzeptua: 10104 / Jauregia

Iturriak: 1783: UUA6 / *Ypenarrietatorrea*

1832: UUA2 / *Ypenarrieta Torre*

1885: UUA19 / *Ipenarrieta Torrea*

1887: UUA17 / *Ipinarrieta Torrea*

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ipenarrieta*

Oharrak: *Ipenarrietatorrea* ez ezik *Palacio de Ipenarrieta* eta *Torre de Ipenarrieta* izenez ere azaltzen da agiritan:

- “Palacio de Ipenarrieta” (1628, Jaka2: 231)

- “Torre de Ypenarrieta” (1764, UUA9)

- “Domingo de Yzaguirre ynquilino del Palacio de Ypenarrieta” (1777, UUA4)

- “Camino o calzada que se dirige al Palacio de Ypenarrieta” (1816, HIPO2: 47)

- “Casa Torre de Ypinarrieta” (1845, HIPO3: 37)

Itxura denez, 1605ean eraiki zen (Aldabaldetrecu 1979: 339): “Este edificio, que mandado construir por Cristóbal de Ipeñarrieta en el año 1605, y ejecutada la cantería por el maestro cantero Martín de Basagoitia, se situó en las cercanías de la casa solar que se remontaba al año 1532, fecha que habitaban Juan Ipeñarrieta y Mari Martín de Atibar”.

Toponimoa: **IPENARRIETATXIKIA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1832: UUA2 / *Ypenarrieta Chiquia*

1864: UUA1 / *Ipenarrieta-chiqui*

1887: UUA17 / *Ipinarrieta Chiquia*

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ipenarrieta*, *Txaltokoa*, *Txaltoa*

Toponimoa: **IRIGOIEN**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Yrigoyen*

1625: Isasti (115.or) / *Irigoyen*

1764: UUA1 / *Yrigoyen*

1777 (1548): UUA4 / “Domingo de Yraeta, dueño de tercera parte de la casería de Errazu de arriba e ynquilino de la Casa de *Yrigoyen*”

1832: UUA2 / *Yrigoién*

1887: UUA17 / *Irigoién*

Ebakera: 1. *irígón* / 2. *irión*
 Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995 (1,2)
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **IRIGOIEN**
 Kontzeptua: 50608 / Txaradia
 Iturriak: 1775: HIPO1 (60.or) / “Jaral de la casería de *Yrigoien*”
 1775: HIPO1 (75.or) / “Jaro de *Yrigoien*”
 1801: HIPO2 (3.or) / “Jaro de la casa de *Yrigoien*”
 Adierakideak: ikus *TXARA (Irigoien)*

Toponimoa: **IRIGOIENALDEA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1827: HIPO2 (98.or) / *Yrigoienaldea*

Toponimoa: **IRIGOIENEKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1751: UUA10 / “*Yrigonecoa* o Lencarangoa”
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Irigoien* Urretxuko baserri baten izena da, eta hiribarruko oikonimo hau han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **IRIMO**
 Kontzeptua: 50102 / Mendia
 Iturriak:
 1543: ESHU (129.or): *Irimo*
 1613: UUA5 / “En el dicho término de Bicaobigaraicoa en el remate de *Yrimo*”
 1782: UUA9 / *Yrimo*
 1821: HIPO2 (75.or) / “Términos de *Yrimo* y cavecera de Descarga”
 1826: HIPO2 (91.or) / “Camino que se dirige a los términos de *Yrimo* por jurisdicción de la Casería de Beidacar”
 1850: HIPO3 (36.or) / “Terreno argomal sito en el término de *Yrimo* sobre la peña de Ypinarrieta”
 1851: HIPO3 (37.or) / “Terreno ayal conocido con el nombre de Errazumintegui existente en el monte de *Yrimo* de Villarreal y sobre la casa Torre de Ypinarrieta”
 1855: HIPO3 (64.or) / “Término de Soranvide del monte de *Yrimo* de Villarreal”
 1862: HIPO4 (5.or) / “Montes Yturriandia en *Yrimo*, Errazu-montegui también en *Yrimo* término de Larregui,...”

Ebakera: 1. *irémó* / 2. *irímó*
 Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998 (1)
 Isabel Jauregi (Inurrigarroazpikoa baserria), 1998 (2)
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Irimo*, Urretxu eta Antzuolaren artean dagoen mendi nagusiaren izena ez ezik, Antzuolako udalerrian dagoen etxalde baten izena ere bada. XIV. mendeko agiri batean aipatzen den *Irimodo* toponimoa azken kokagune horrekin loturik dagoela dirudi: “Sepan quontos esta carta vieren cómo yo, Martin Sánchez de Sant Llorente, abat en San Miguel de Onnat (...) tres seles en término de Vergara en Ançuela, los quales seles llaman Yrinmodo e Galardi e Ylurrigarro” (1307, CDM: 109).

Toponimoa: **IRIMO**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Iturriak: 1815: UUA12 / “Parte inferior del alto de *Yrimo*”

1821: HIPO2 (76.or) / “Alto de *Yrimo*”

1848: HIPO3 (24.or) / “Alto de *Yrimo*”

Adierakideak: ikus *IRIMOGAIN*

Toponimoa: **IRIMOAZPI**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *irimoazpi*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Adierakideak: ikus *AITZIPURZURI*

Oharrak: “Parte inferior del alto de *Yrimo*” (1815, UUA12)

Toponimoa: **IRIMOESATE**

Kontzeptua: 50303 / Lepoa

Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “Començando de un aledano desde *Yrimo Esate* como desçiende por el arroyo a yuso fasta el agua e rio de Legaspia...”

Toponimoa: **IRIMOGAIN**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “E dende por el cerro Asua fasta el otero de *Yrimogaina*, por donde sennaladas e crusadas estan las fayas por los dichos nuestros procuradores”

Ebakera: *irimogáin*

Isabel Jauregi (Inurriarroazpikoa baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Areazuloeta, Meakagaña, Irimo*

Toponimoa: **IRIMOSABEL**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1596: ESHU (30.or) / “Terrenos y montes de *Irimosabel* que son desde el cerro de Larregui hacia la villa de Villarreal”

1613: UUA5 / “Yt en *Yrimo savel* vaxando por la fuente para el río de Uola se puso un moxón más arriba de los castaños quedando los castaños por (sic) de Villa Real”

1613: UUA5 / “Yt se halló un moxón grande en Larregui en *Yrimo sabel* pegante a un castaño”

Oharrak: Agiri zaharretan egiten den deskribapenarengatik badirudi *Irimosabel*-ekin *Laarregi*-tik *Nebera* bitartea izendatzen dela, gaur egun *Maskelu, Kortegi, Artasoro*, eta hainbat leku-izen dauden eremua. Alderdi hori *Irimo* mendiaren iparraldeko isurian dago.

Toponimoa: **IRIZARRENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (72.or) / *Irizar-Enea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Irizar* Gabiriko etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimo honek han sortutako deiturarekin loturarik izan dezake.

Toponimoa: **ISASI**

Kontzeptua: 50600 / Herri-saila

- Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / “*Isasia* de Mirutegui”
 1555: ESHU (192.or) / “La leña de las *Ysasias*”
 1749: UUA9 / *Isasis*
 1777 (1548): UUA4 / “Las *Ysasias* de parte de Mirutegui”
 1777 (1548): UUA4 / “*Ysasias* de Guerraburua, Beainerreca...”
 1783: UUA6 / “1ª suerte en Nevera, con 13 *Ysasis*; 2ª suerte, a continuación, con 12; 3ª suerte, a continuación, con 11; 4ª suerte, a continuación, con 10; 5ª suerte, a continuación, con 10; 6ª suerte, a continuación, con 6, en Larregabu(...); 7ª suerte, a continuación, sobre Sta Cruz, con 5; 8ª suerte, a continuación, Mirutegui, con 7; 9ª suerte, a continuación, Charamuño, con 7; 10ª suerte, a continuación, entre Errecaras y la regata de Yturbe, con 7”
 1847: HIPO3 (16.or) / “Tres trozos conocidos con el nombre de *Ysasis* y *Ostabasos* (...) existentes en el parage de sobre las mojoneras de la casería de Aguirremendicoa”
 1862: HIPO4 (28.or) / “Venta de sus propios (terrenos) conocidos con el nombre de *Ysasis* y *Ostabasos*”

Oharrak: XIX. mendearen hasierara arte, Zumarraga eta Urretxuko udalerrietan hiru motako herri-sail bereizten ziren: «ipiñogiak», «ostabasoak» eta «isasiak». Aipatutako garaian, ordea, bi kontsejuek frantziarren guduak sortutako zorrei aurre egiteko herri-lur gehienak saldu zituzten eta, ondorioz, deitura haiek esanahiaz hustu eta izen-berezi bezala geratu ziren. Herri-sail haietatik garoa, orbela, otea, fruituak edo egurra biltzen zituzten herritarrek, sailaren nolakotasunaren arabera. Izan ere, «isasiak», «ipiñogiak» eta «ostabasoak» arau desberdinez baliatzen ziren. Hala, Urretxuko udal artxiboan gordetzen den 1783ko agiri batean irakurtzen denez, «isasiak» «ostabasoak» baino zaharragoak ziren: “...los *Ysasis* son de inmemorial tiempo, y los *Ostavasos* nuevos”.

Toponimoa: **ISATSEKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

- Iturriak: 1613: UUA5 / “En el término que llaman *Ysasecoegua* un mojón que confina con characo egua”

Oharrak: Urretxun, toponimo honen egungo ordainik topatu ez badugu ere, Antzuolako udalerrian (Urretxutik oso gertu dagoen paraje batean) bada /*iséts*/ deitzen dioten hegi bat. Hori dela eta, goiko toponimoa Antzuolakoa kontuan izanik normalizatu dugu.

Toponimoa: **ISTINGA** (Ipenarrieta)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *istíngá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ISTINGA** (Sasieta)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *istíngá*

Josefa Zabaleta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ISTINGABIZKARRA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *istingabizkarrá*

Pedro Areizaga (Etxaburu baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ISTURATXIKI**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *istúratxiki*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Toponimoa: **ITURBE**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1472: Jaka2 (221.or) / *Iturbe*

1543: ESHU (125.or) / *Yturbe*

1628: DEA1 / *Yturbe*

1764: UUA1 / “Las dos caserías *Yturbe*”

1775: HIPO1 (61.or) / “Casería de *Yturbe*, Casa solar de *Yturve*, y la nueva del mismo nombre”

1777 (1548): UUA4 / “Fuentes y casería de *Yturbe*”

1791: HIPO1 (107.or) / “Casería de *Iturvey* su accesoria”

1852: HIPO3 (45.or) / *Yturbe*

Ebakera: *ittúrbé*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995

Adierakideak: ikus *ITURBEGOIKOA* eta *ITURBEAZPIKOA*

Oharrak: Antza denez, XVIII. mendera arte *Iturbe* izeneko baserri bakarra zegoen. Mende horretan beste bat eraiki zuten zaharretik gertu, eta XIX. mendean, berriz, hirugarrena, *Deskargaerreka*-ren ertzean. Esanahiari dagokionez, *iturri + behe* izatea bidezkoa dirudi, etxalde horretatik gora iturriak ugariak baitira.

Toponimoa: **ITURBE**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1765: Asti (380.or) / “Regata de *Yturbe*”

1777 (1548): UUA4 / “Arroyo que baja desde *Yturbe* de arriba”

1783: UUA6 / “Regata de *Yturbe*”

1862: HIPO4 (41.or) / “Camino carretil a orilla de la regata que baja de *Yturbe*”

Adierakideak: ikus *ITURBEERREKEA*

Toponimoa: **ITURBE**

Kontzeptua: 60204 / Iturriak

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Fuentes y casería de *Yturbe*”

Toponimoa: **ITURBE DE ABAJO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1765: Asti (380.or) / *Yturbe de abajo*

1777 (1548): UUA4 / *Yturbe de Abajo*

1852: HIPO3 (107.or) / *Yturbe de Abajo*

Adierakideak: ikus *ITURBEAZPIKOA*

Toponimoa: **ITURBE DE ARRIBA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1765: Asti (380.or) / *Yturbe de arriba*
 1777 (1548): UUA4 / *Iturbe de Arriba*
 1832: UUA2 / *Yturbe de Arriba*

Adierakideak: ikus *ITURBEGOIKOA*

Toponimoa: **ITURBEAUNDIA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1770: Jaka2 (223.or) / *Iturbe-aundia* (sic)

Toponimoa: **ITURBEAZPIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (74.or) / *Iturbe Azpicoa*
 1860: HIPO3 (121.or) / *Yturbe azpicua*
 1887: UUA17 / *Iturbe Azpicoa*

Ebakera: *ittúrbeazpikuá*
 Jose Ignacio Irastorza (Iturbeazpikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Iturbe, Iturbe de abajo*

Toponimoa: **ITURBEERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *ittúrbeerrékia*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Zabaleta, Zabaletaerrekea, Iturbe*

Toponimoa: **ITURBEETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1770: Jaka2 (223.or) / *Iturbe-echeverri*
 1856: HIPO3 (68.or) / *Yturbe Echevarri*
 1862: HIPO4 (5.or) / “Casería llamada *Yturbe-echeverri* (..) situada en el cuartel al Sur de la expresada villa de Villarreal y señalada con el número doce”
 1887: UUA17 / *Iturbe Etxeberri*

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Santiñe*

Oharrak: 1770. agirian aipatzen den *Iturbe-echeverri* egun ezagutzen dugun *Iturbegoikoa* edo *Iturbeazpikoa*, bietako bat, izango zen seguruenik. Izan ere, *Deskargaerreka*-ko *Iturbeetxeberrri* (egun *Santiñe* izenez ezagutzen duguna) XIX. mendean eraiki zela dirudi, 1828ko agiri batek erakusten digunez: “Compra nueva de la casería de Yturbe en una regata” (HIPO3: 22).

Toponimoa: **ITURBEGARAIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1860: HIPO3 (121.or) / *Yturbe garaicoa*
 Adierakideak: ikus *ITURBEGOIKOA*

Toponimoa: **ITURBEGOIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (75.or) / *Iturbe Goicoa*
 1885: UUA17 / *Iturbe-goicoa*
 1923: EE37 / “*Yturbe goicoa o de arriba*”

Ebakera: *ittúrbegóikuá*
 Jose Ignacio Irastorza (Iturbeazpikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Iturbe, Iturbe de arriba*

Toponimoa: **ITURBEKO ETXABOLEA**

Kontzeptua: 10301 / Etxola

Ebakera: *ittúrbeko etxábolíá*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURBENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Yturbenea*
 1810: Jaka2 (73.or) / *Iturbenea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Iturbe* etxaldeak Irimo mendiaren alde bietara topa ditzakegu (Urretxun eta Antzuolan). Hiribarruko oikonimoak haietako batean sortutako deiturarekin izan dezake loturarik.

Toponimoa: **ITURBURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1992: EE5 / *Iturburu*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRALDE** (Beain)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1815: UUA12 / “*Iturralde hacia Beain*”
 1862: HIPO4 (49.or) / “Terreno concegil existente en el término de *Yturralde hacia Biain*”
 19??: EE6 / *Iturralde*

Ebakera: *ittúrraldé*
 Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRALDE** (Gerra)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *ittúrraldé*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRALDE** (Sasieta)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *ittúrraldé*
 Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ITURRALDEA** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1992: EE5 / *Iturrialde*
 Ebakera: *ittúrraldía*
 Martin Zabaleta (Zabaleta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: "Fuente de Zabaleta" (1777 (1548), UUA4)

Toponimoa: **ITURRARTE**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *ittúrrarté*
 Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRAUNDI**
 Kontzeptua: 50301, 60204 / Sakona eta iturria
 Iturriak: 1794: UUA9 / *Iturrandi*
 1862: HIPO4 (5.or) / "Monte de *Yturriandia* en Yrimo"
 1935: Plano3 / *Iturraundi*
 Ebakera: *ittúrraundí*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRIANDIKO HEGIA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1862: HIPO4 (40.or) / *Yturriandicoegua*

Toponimoa: **ITURRIAZPIA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1815: UUA12 / *Iturriazpia*
 1862: HIPO4 (29.or) / "Parage que desde Beraines pasa a la Casería de Guerra junto a *Yturriazpia*, confinante por abajo el castaño de la casa de Guerra y poblado de Sasieta"

Toponimoa: **ITURRIZAR** (Mendizabal)
 Kontzeptua: 60204 / Iturria
 Ebakera: *ittúrrizár*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURRIZAR** (Zuloaga)

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *ittúrrizár*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURSAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1800: HIPO1 (125.or) / “Castañal en término llamado *Yturrisacona* a donde hubo tejería”

1828: HIPO2 (105.or) / “Castañal llamado *Ytursacona*, que confina por todos sus lados con pertenecidos de la Casería de Errazu de arriba”

Ebakera: *ittúrsakoná*

Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *La tejería vieja*

Oharrak: Sakon hau (eta bertan zegoen teileria) zaborrez beteta dago gaur egun.

Toponimoa: **ITURTXIKI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *ittúrtxikí*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ITURTXO**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *ittúrtxó*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ITURTZULO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *ittúrtzuló*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **IZAGIRRE**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Izaguirre*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Izagirre* Zumarragako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **IZAGIRREETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Yzaguirre echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Izagirre*-en egindako oharra.

Toponimoa: **IZOZTEGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1543: ESHU (125.or) / *Yçostegui*

Oharrak: Toponimo honekin hirigunea eta *Irigoien* bitarteko paraje edo etxe bat izendatzen zela dirudi.

Toponimoa: **JAUREGI**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1887: UUA17 / “Calle *Jauregui*”

1951: Plano1 / “Calle *Jauregui*”

1996: Plano2 / “*Jauregi* Kalea”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **JAUREGIERROTAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1858: HIPO3 (99.or) / “Una porción de terreno sembradío en *Jauregui errota aldea*”

Toponimoa: **JIRONGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1781: HIPO1 (82.or) / “Casa llamada *Girongoa*”

1783: UUA6 / “Caserío *Jirongoa*”

1810: Jaka2 (75.or) / “(Caserío) *Jirongoa*”

1856: HIPO3 (75.or) / “Casa conocida con el nombre de *Jirongoa* o *Galenea* (..) existente en la calle de Arrabal, su callejón y la parte de medianil que la casa de *Necolalde* tiene...”

Kokagunea: Hiribarrua (Necolalde)

Toponimoa: **JOSEBARRUTIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *josébarrutiddá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **JOSTUNDEGI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1772: HIPO1 (18.or) / “Casa de *Jostundegui*, sita en la calle da abajo de esta villa”

1783: UUA6 / *Jostundegui*

1885: UUA19 / *Jostundegui*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **JUANEN SORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *júanensoró*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KALEERROTA**

Kontzeptua: 10205, 20107 / Etxea eta errota (ez dago)

Iturriak: 1857: HIPO3 (85.or) / “Casa y Fábrica de arinas llamada *Cale-errota* o de Retén”

1858: HIPO3 (94.or) / “La fábrica de arinas, montada al estilo moderno con inclusión del antiguo edificio, presa, cauce, molino llamado *Cale-errota*, con toda su maquinaria y la fábrica de chocolate contigua a ella con su huerta y demás accesorios existentes en la calle pública”

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Adierakideak: *Kaleko errota, Erretenea, Erreten, Ipenarrieta, Villarreal*

Toponimoa: **KALEGOIEN**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1642: Jaka2 (143.or) / “Plaza de la *Calle Goien*”

1678: Jaka1 (45.or) / *Callegoien*

1741-04-04: ZUA10 / *Callegoien*

1775: HIPO1 (56.or) / *Calegoien*

1896: Jaka2 (34.or) / *Calegoyen*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **KALEKO ERROTA**

Kontzeptua: 10205, 20107 / Etxea eta errota (ez dago)

Iturriak: 1850: HIPO3 (33.or) / “Molino de *Callecoerrota*”

1885: UUA19 / *Caleco-errota*

Adierakideak: ikus *KALEERROTA*

Toponimoa: **KALETXIKI**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: ESHU (98.or) / *Kaletxiki*

Kokagunea: Hiribarrua (Kaletxiki)

Toponimoa: **KAMINBURUKO SOROA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *kamínburuko soruá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KAMINGAÑA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *kamíngañá*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KAMINPE**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / *Caminpe*

1805: Plano4 / "Garavillo o *Caminpe*"

1854: HIPO3 (57.or) / *Caminpe*

1887: UUA17 / *Caminpe*

Ebakera: 1. *kamínpe* / 2. *káinpe*

Jose Mari Plazaola (Kaminpe baserria), 1995 (1)

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-37

Adierakideak: *Mendiaras, Garzibillo, Basauri*

Oharrak: Baserri honek aurreko aldean zuen harlanduzko ate apuntatuak Erdi Aroan dorretxea izan zitekeela adierazten digu. Handik gertu burdinola egoteak, gainera, uste hori sendotzen du. Izan ere, dorrea-burdinola eraikuntza multzoa leku askotan topa zitekeen Urola ibaiaren ertzean, *Jauregierrota* eta *Legazpijauregi* dorrea, urrutira gabe.

1970eko hamarkadan eraitsi zuten.

Toponimoa: **KAMINPEAUREA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1889: ZUA2 / *Camimpe Aurea*

Toponimoa: **KAMINPESALLA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *káinpesallá*

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998

Adierakideak: 88-37

Toponimoa: **KAMIÑAZPI** (Sasieta)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *kamiñazpi*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KAMIÑAZPI** (Zabaletaetxeberri)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *kamiñazpi*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KAMIÑEROETXEA**

Kontzeptua: 10104 / Etxebizitza sakabanatua

Ebakera: *kamiñeroetxeá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Casa del caminero*

Toponimoa: **KANTERA**

Kontzeptua: 50509 / Harrobia

Iturriak: 1846: HIPO3 (9.or) / “Tres heredades labradías del término conocido *Cantera*, cerca de Guerra errota”

Toponimoa: **KANTERAGAIN**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *kantéragáin*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KANTOIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1768: HIPO1 (2.or) / “Cassa de *Cantoecoa*”

1783: UUA6 / *Cantoicoa*

1804: HIPO2 (21.or) / *Cantoicoa*

1810: HIPO2 (33.or) / “Solar de la casa germada de *Cantoicoa*”

1828: HIPO2 (106.or) / “La Casa de *Cantoicoa* que confina por oriente con la Casa Concegil de esta V^a”

1885: UUA19 / *Cantoicoa*, *Cantoicoa* 2^a

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **KAPAGINSORO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1829: HIPO2 (108.or) / “Término de *Capaguinsoro*”

1848: HIPO3 (21.or) / *Capainsoro*

1862: HIPO4 (28.or) / “Término llamado *Capaguinsoro*”

Toponimoa: **KAPITANGOIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Capitangoia*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **KAROBIALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1973: EE1 / *Carobi Aldea*

Ebakera: *karóialdiá*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KARTZELAETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Carcela-echea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **KATABERA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1543: ESHU (228.or) / “Yten a Domingo de Yturbe mulatero cinco reales porque llevó los mojonos de Çuaçua a *Cataera* para poner entre los términos de Vergara y el dicho Conçejo”

Ebakera: *katáberá*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Kateaga*

Toponimoa: **KATABERAAZPIKOA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1613: UUA5 / “Término que llaman *catavera azpicoa*”

Toponimoa: **KATABERAGARAIKOA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1613: UUA5 / “Término que llaman *catavera garaicoa*”

Toponimoa: **KATEAGA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *katía*

Daniel Iturbe (Inurrigarroazpikoa baserria), 1998

Adierakideak: ikus *KATABERA*

Oharrak: Paraje honekin loturiko *Kateagako iturria* eta *Kateagako erreka* Antzuolan aurki ditzakegu (Plano4).

Toponimoa: **KATELEKU**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *katélekú*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Zamabide*

Oharrak: «Kateleku», «katenbide», «zamabide»,... izenek antzerako gauzak adierazten dituzte: mendi bizkarretan goitik behera datozen bide zuzenak, alegia. Haietatik garoa, belarra, txilarra eta abar jaisten ziren baserrietara garai batean. «Zama» edo «karga» batez ere lotuta ekartzen zen arrastaka, eta hortik seguruenik «kate» osagaia.

Toponimoa: **KAXETA**

Kontzeptua: 10104 / Etxebizitza sakabanatua (ez dago)

Iturriak: 1887: UUA17 / “*Caseta del Ferrocarril*”

Ebakera: *káxetá*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995-03-18

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Zumarragatik Bergarara zihoan trenbidearen ondoan eraiki zen etxe hau.

Toponimoa: **KAZOBERRIA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1810: Jaka2 (74.or) / *Cazoberria*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KAZOKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1773: HIPO1 (20.or) / “Casa de *Cazocua* en el varrio de Echeverrieta”
 1775: HIPO1 (55.or) / *Cazocoa*
 1848: HIPO3 (22.or) / “Casa denominada Perchingoa o bien sea *Cazocoa*, con cuyos dos nombres es conocida, señalada con el número setenta y ocho de la calle pública”
 1849: HIPO3 (24.or) / “Casa llamada *Cazocoa*”
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KAZOKOABERRIA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Cazocoa-berria*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KAZOKOAZARRA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Cazocoa-zarra*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KAZOZARRA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Cazozarra*
 1810: Jaka2 (74.or) / *Cazozarra*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KERIZALDE**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1862: HIPO4 (51.or) / “Montazgo en el término llamado *Querizaldea*”
 Ebakera: *kéixaldé*
 Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KERIZATEGI**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *keíxteí*
 Pedro Areizaga (Etxaburu baserria), 1998
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KERIZEA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *kéixiá*
 Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KINDALA**
 Kontzeptua: 50305 / Hegia
 Ebakera: *kindálá*
 Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KOIPESORO**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *koipésoró*
 Jose Mari Plazaola (Kaminpe baserria), 1996
 Kokagunea: 88-37

Toponimoa: **KONDEA**
 Kontzeptua: 50306 / Zeharra
 Ebakera: *kondíá*
 Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21
 Adierakideak: *Pontea*

Oharrak: *Kondea* izeneko zelai luzeska honen goienetik «konde bidea» edo «kontseju bidea» igarotzen zela esaten dute inguruko bizilagunek.

Toponimoa: **KONDEBIDEA**
 Kontzeptua: 30404 / Bidea
 Ebakera: *kondébidíá*
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *MANDABIDEA*

Oharrak: Diotenez, *Antio*-tik Antzuolako *Uzarraga*-rako bidea zen. Elosu aldeko hildakoak Urretxun lurperatzen omen zituzten bide honetatik ekarri. Gaur egun galduta dago, zenbait lekutan harriz gogortutako tartear nabari badaitezke ere.

Toponimoa: **KONSEJUETXEA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1810: Jaka2 (158.or) / *Consejo Echea*
 1885: UUA19 / *Conseju-echea*
 Kokagunea: Hiribarrua (Areizaga)

Toponimoa: **KONTADOREKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1842: HIPO2 (147.or) / “La casa número cincuenta y uno de la calle de arriba llamada *Contadorecoa*”
 1885: UUA19 / *Contadorecoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **KOROSTIALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: 1. *koóstialdé* / 2. *kóstialdé*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995 (1,2)

Adierakideak: ikus *KOROSTISORO*

Toponimoa: **KOROSTIALDEKO ZELAIA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *koóstialdeko zelaidá*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **KOROSTISORO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *koróstisoró*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Korostialde*

Toponimoa: **KORRALGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Corralgoa*

1810: Jaka2 (71.or) / *Corral-Goa*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KORTAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1858: HIPO3 (99.or) / “Terreno en el término de *Corta aldea*”

Toponimoa: **KORTABERRIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1819: HIPO2 (65.or) / “Casa llamada *Corttaberria* sita en Barrencale”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Kortaberri* Zumarragako baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **KORTABERRINEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (11.or) / “Casa llamada Lizaraldenea o *Cortaverrienea*, sita frente de la Yglesia Parroql. de ella, en la calle de abajo”

1783: UUA6 / *Cortaberrinea*

1785: HIPO1 (89.or) / *Cortaverrienea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Cortaberriaenea*

1856: HIPO3 (77.or) / *Cortaverrinea*

1856: HIPO3 (138.or) / *Cortaberrenia* (sic)

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Kortaberria*-n egindako oharra.

Toponimoa: **KORTABERRINEKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1785: HIPO1 (87.or) / *Cortaberrinecoa*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Kortaberria*-n egindako oharra.

Toponimoa: **KORTEGI**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1740: UUA12 / “Terreno castañal de *Cortegui*”

1779: UUA9 / *Cortegui*

1829: HIPO2 (108.or) / “Terreno poblado de castaños en el término de *Cortegui*”

1846: HIPO3 (8.or) / “Porción de robledal y ayal del montazgo de *Cortaegui*”

1846: HIPO3 (10.or) / “Montazgo de *Cortaegui*”

1862: HIPO4 (5.or) / *Cortaegui*

1908: UUA15 / *Cortegui*

Ebakera: *kórtei*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Kortegiko hegia, Kortegiko tontorra*

Toponimoa: **KORTEGIERREKA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *kortéierreká*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Bigarren errekea*

Toponimoa: **KORTEGIKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1862: HIPO4 (57.or) / “Término de *Corteguicoegui* en Larregui”

1901: UUA15 / *Corteguicoegui*

Adierakideak: ikus *KORTEGI*

Toponimoa: **KORTEGIKO TONTORRA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *kórteiko tontorrá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Adierakideak: ikus *KORTEGI*

Toponimoa: **KRIOLEGI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1862: HIPO4 (63.or) / “Casa solar conocida con el nombre de *Criolegui*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **KRISTOBALBASO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *kristóbalbasó*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **KURUTZEA**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Ebakera: *kurútzia*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Irimo* mendiaren gainaldean dagoen gurutzea eta aterpea 1955. urtean eraiki ziren.

Toponimoa: **KURUTZESANTU**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1848: HIPO3 (21.or) / “Hermita de *Curuce-Santu*”

1851: HIPO3 (37.or) / “Regatilla que baja cerca de *Cruce Santu*”

1864: Nom (142.or) / *Gurutze-santu*

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ermita del entierro de Cristo, Sagastitxipi, Santo Cristo, Santa Krutz, Ermita de la Cruz*

Oharrak: Badirudi 1611. urtean eraiki zela ermita hau (Iztueta 1986: 411.): “Estuvo la ermita sin construirse durante varios años. Hasta que en el año 1611 la misma Doña Mariana solicita licencia para “azer la dicha ermita o humilladero a su costa”. “Y... aviendose tratado entre el cabildo y concejo dello... decretaron que se diese licencia... y que aciendo la dicha dona mariana hermita se ponga en ella el crucifixo grande que está en el coro de la dicha yglesia porque esté con mas decencia” (A.P.O. - Legajo 4051).”

Toponimoa: **KURUTZESANTUATZEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1848: HIPO3 (21.or) / “Término de *Curuce-Santuzea* (sic), confinante por la parte superior con terrenos de la casería de Larreaga y por la inferior con la hermita de *Curuce-santu*”

Toponimoa: **LA CUESTA DEL RASO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1613: UUA5 / “*La cuesta del Raso*”

Oharrak: *Boton* mendixkaren inguruan zegoela dirudi.

Toponimoa: **LA TEJERÍA**

Kontzeptua: 20105 / Teileria (ez dago)

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / *Texeria*

1815: UUA12 / *Tejería*

1842: HIPO2 (148.or) / “*Tejería* de la V^a de Villa Real, confinante por un lado con la casa de Elías de Ugalde...”

1849: HIPO3 (28.or) / “Casería de Mendaras Ynchenea, *la Tejería* y la casa contigua a ella construida de nueva planta con todos su respectivos pertenecidos”

1862: HIPO3 (148.or) / “Juan Manuel Oria (..) dueño y poseedor de la mitad de *la Tejería* de Villarreal con su horno y Tejabanas compradas a ella...”

1887: UUA17 / *Tejería*

Adierakideak: ikus *TELLERIA*

Toponimoa: **LAARREGI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1613: UUA5 / “Otro mojón encima de la fuente de *Larregui* junto a un cerezo viexo trasmochado que está de la parte de Villa Real y una peña grande que está a la parte de Vergara”

Oharrak: “La fuente que está en el Monte *Larregui*” (1717, UUA6)

Toponimoa: **LAARREGI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “Fasta el sel de Basternina, e dende a yuso como atraviesa el arroyo de *Laharregui*, e dende por el dicho arroyo arriba fasta el camino que atraviesa de Vergara para la ferreria de Ayesua...”

1857: HIPO3 (87.or) / “Regata mayor de *Arregui* (sic)”

Adierakideak: ikus *LAARREGIERREKEA*

Oharrak: 1434ko testuan aipatzen den “Arroyo de *Laharregui*” ez dirudi Urretxu aldeko *Laarregierrekea* denik, Antzuola aldetik dagoen beste erreka bat baizik.

Toponimoa: **LAARREGI**

Kontzeptua: 50102 / Mendia

Iturriak: 1383: ESHU (43.or) / “Cerro de *Laharregui*”

1401: F60 (28.or) / “Asta el arroyo de Ocorro, y dende por el arroyo ayuso fasta los terminos de Vergara, e dende por el çerro de *Larregui* arriba a Basternina,...”

1434: F57 (60.or) / “Los montes de *Larregui* e Basternina”

1543: ESHU (129.or) / *Laharregui*

1596: ESHU (30.or) / “Cerro de *Larregui*”

1613: UUA5 / “*Larregui* en Yrimo sabel”

1717: UUA6 / “Paraje que llaman *Larregui*”

1764: UUA9 / *Larregui*

1771: UUA6 / “Término de *Larregui* confin de las villas de Anzuola y Villa Real”

1829: HIPO2 (108.or) / “Término de *Larregui*”

1862: HIPO4 (5.or) / “Errazu-montegui en Yrimo término de *Larregui*”

1862: HIPO4 (46.or) / “Terreno montazgo Otsazulueta de *Larregui*”

1862: HIPO3 (142.or) / “En el término de *Larregui* de la propia jurisdicción sobre el camino carretil de Soragoenvide”

1862: HIPO3 (143.or) / “Terreno ayedal y herial (...) conocido con el nombre de *Ercilleguicoeguia* en *Larregui*”

Ebakera: 1. *lárrei* / 2. *lârrei*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995 (1)

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-21

Oharrak: *Laarregi*, jatorriz, Urretxu eta Antzuolaren artean dagoen bizkar bat dela dirudien arren, historian zehar (baita gaur egun ere) eremu zabalago bat izendatzeko erabili izan da, Urretxuko *Nebera*-tik hasi eta Antzuolako *Baztarrina* baserrietarako bitartea, gutxi gora-behera.

Toponimoa: **LAARREGI-ERTZILLEGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1786: UUA9 / *Larregui Ersillegui*

Adierakideak: ikus *ERTZILLEGI*

Toponimoa: **LAARREGIBARRENA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1852: HIPO3 (46.or) / “Término de *Larreguibarrena*”

Toponimoa: **LAARREGIBAZTERRA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (10.or) / “Terreno robledal en el parage de *Larregui basterra*”

Toponimoa: **LAARREGIBIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Ebakera: *lárreibidé*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Urretxuko hirigunetik *Laarregi*-ra joateko bide bat baino gehiago badago ere, garrantzitsuen *Irigoien* baserri burutik *Nebera*-tik barrena doana zela dirudi: “Camino servidumbre que principia desde un poco más arriba de Yrigoyen y Camino Real antiguo de Sta Bárbara y finaliza en Larregui a salir a la Jurisdicción de Anzuola” (1777 (1548), UUA4). Gaur egun, behintzat, *Laarregibide* bide horri deitzen zaio.

Toponimoa: **LAARREGIERREKEA**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: 1848: HIPO3 (19.or) / “Regata de *Larregui-erreca*”

1862: HIPO4 (5.or) / “Castañal de *Larregui-erreca*”

1889: ZUA2 / *Larregui-erreca*

Ebakera: *lárreierrekía*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Laarregi*, *Txotxomuntegi*

Toponimoa: **LAARREGIKO HARROBIA**

Kontzeptua: 50509 / Harrobia

Ebakera: *lárreiko kantería*

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **LAARREGIOSTE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *lárreioisté*
 Jose Ramon Uregain (Baztarriñagañekoa baserria), 1998
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **LABAKI** (Beain)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *labákí*
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **LABAKI** (Sasieta)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *laákí*
 Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **LABAKI** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *laákí*
 Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995
 Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LABAKIA** (Erratzu)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *laákidá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LABAKIA** (Ipenarrieta)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *laákidá*
 Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LABELDE**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: 1. *labáaldé* / 2. *labéaldé*
 Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995 (1)
 Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995 (2)
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LABEKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Labecoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **LABEZARRA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Labe-zarra*

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **LANGA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *lángá*

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LANTEGI**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Iturriak: 1992: EE5 / *Lantegi*

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Lantegi* izenez, basoko langileek lan egiten zuten zabalguneei esaten zitzaaien, egur-txikitzen, zerran eta abar jarduten zuten lekuei, alegia.

Toponimoa: **LANTEGIBARRENA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *lantégibarrená*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LAPARDI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *lápardi*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LARDIAUNDI**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *lardiaundi*

Pedro Areizaga (Etxaburu baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LARREAGA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Larreaga*

1625: Isasti (115.or) / *Larreaga*

1628: DEA1 / *Larreaga*

1750: UUA9 / *Larreaga*

1832: UUA2 / *Larreaga*

1887: UUA17 / *Larreaga*

Ebakera: *larréa*

Juliana Elizburu (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LARREAGALDEA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *larréaldiá*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LARREITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *larréiturri*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Bikarioiturri*

Oharrak: *Larreaga* baserriaren ondoan dago eta horregatik, beharbada, beraren izena.

Toponimoa: **LA TEJERÍA VIEJA**

Kontzeptua: 20105 / Teileria (ez dago)

Iturriak: 1760: UUA9 / “*Tejería vieja* junto a la Hermita de Santa Bárbara”

1777 (1548): UUA4 / “*Texería antigua* de Errazua”

Adierakideak: ikus *ITURSAKONA*

Oharrak: *Erratzu* etxaldean zegoen teileriaren aipamen gehiago ere baditugu: “Tejería de dicha casa (Herraçua Arriba)” (1543, ESHU: 128); “Castañal en término llamado Yturrisacona a donde hubo tejería” (1880, HIPO1: 125)

Toponimoa: **LAS BARBACANAS**

Kontzeptua: 10304 / Harresiak

Iturriak: 1543: ESHU (91.or) / “*Las barbacanas* de la dicha villa”

1751: UUA10 / “*Varbacanas* de la calle de Arriba”

1775: HIPO1 (68.or) / “Venta de la cassa de Petroingoa sita frente de la Yglesia Parroquial (que linda) por el oriente con *las Barvacanas* de esta V^a”

Toponimoa: **LATSA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1853: HIPO3 (52.or) / “Casa de *Lasa*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Latsa* Zeraingo baserri baten izena da, eta Urretxuko oikonimoak han sortutako deiturarekin izan dezake loturirik. /*Látxé*/ ahoskatzen dute zeraindarrek.

Toponimoa: **LEGAZPI**

Kontzeptua: 60201 / Ibaia

Iturriak: 1383: ESHU (43.or) / “Agua de *Legaspia*”

1401: F60 (29.or) / “Rio mayor de *Legaspia*”

1434: F57 / “Començando de un aledano desde Yrimo Esate como desçiende por el arroyo a yuso fasta el agua e rio de *Legaspia*”

Adierakideak: ikus *UROLA*

Oharrak: Ibaiaren izena agirietan *Legaspia* azaltzen bada ere, *Legazpi* normalizatu dugu, deitura herriari zor diolako. Horrela, bai agiri zaharretan (1430, F60, 62.or: “Balle de Legazpi”) bai gaurko herri-ebakeran mugatzailerik gabe daukagu.

Toponimoa: **LEHENENGO ERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *lenéngo errékiá*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Adierakideak: ikus *ARTASOROERREKEA*

Toponimoa: **LEHENENGO MUGARRIA**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Ebakera: *lénengo mugarriddá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Adierakideak: ikus *TRINTXULEKU*

Toponimoa: **LENKARAN**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (72.or) / *Sencaran* (sic)

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Lenkaran* Mutiloako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **LENKARANGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1751: UUA10 / “Yrigonecoa o *Lencarangoa*”

1775: HIPO1 (31.or) / “Casa de *Lencarangoa* sita frente del ospital desta Vª”

1848: HIPO3 (23.or) / “Casa nombrada *Lencarangoa*”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: ikus *Lenkaran*-en egindako oharra.

Toponimoa: **LEPADABASO**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Puente de *Leparabaso* (en el Camino Real de Coches)”

Oharrak: Zubi hau Urretxutik Legazpirako bidean zegoela dirudi, *Zuloagaerreka*-ren gainean.

Toponimoa: **LEPADABASO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / “*Lepadabaso* del Conde de Mora”

1777 (1548): UUA4 / “Camino de servidumbre que empieza junto al Puente de *Leparabaso* (en el Camino Real de Coches) y acaba en Santa Bárbara”

1845: HIPO3 (3.or) / “Castañales de *Lepadabaso*”

1849: HIPO3 (26.or) / “Término de *Leparabaso*”

Toponimoa: **LEPAGINSORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1815: UUA12 / *Lepaguinsoro*

Toponimoa: **LILIBASO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (5.or) / *Lilibaso*

1923: EE37 / “Monte hayal titulado *Lilibaso*”

Oharrak: «Lili» osagaia duten leku-izen gehiago ere azaltzen dira agiri zaharretan, *Lilibaso*-ren adierakideak seguruenik:

- “Término llamado Lilirion (sic) hacia la hermita de Sansebastián” (1819, HIPO2: 66)

- “Paraje de Lilirien (sic)” (1830, HIPO2: 115)

Toponimoa: **LIÑAPOTZU** (Agirre)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *liñápotzú*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Adierakideak: ikus *MENDISORO* (Agirre)

Toponimoa: **LIÑAPOTZU** (Beidakar)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *liñápotzú*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Adierakideak: ikus *KAROBIALDEA*

Oharrak: Karobiaren azpian omen zegoen lihoputzua, *Beidakar*-ko etxeburuan.

Toponimoa: **LIÑAPOTZU** (Gerra)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *liñápotzú*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LIZARATZU MAYOR**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (117.or) / *Lizarazu Mayor*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Lizaratzu* Zumarragako etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **LIZARATZU MENOR**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Lizarazu menor*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Lizaratzu mayor*-en egindako oharra.

Toponimoa: **LIZARATZUANDIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Lizarazu andia*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Lizaratzu mayor*-en egindako oharra.

Toponimoa: **LIZARATZUETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Lizazu-echea*

1810: Jaka2 (71.or) / *Lizarazu-Echea*

1860: HIPO3 (117.or) / “Casa de *Lizarazu echea* en Villarreal”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Lizaratzu mayor*-en egindako oharra.

Toponimoa: **LIZARATZUTXIKI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Lizaruchiqui* (sic)

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Lizaratzu mayor*-en egindako oharra.

Toponimoa: **LIZARDISAKON**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 19??: EE2: *Lizardi Sacon*

Ebakera: 1. *lixárdisakón* / 2. *lixárdixakoná*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995 (1)

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Lizarsakoneta*

Toponimoa: **LIZARRALDENEIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (7.or) / “Casa llamada *Lozaraldeneia* (sic), sita junto a la Yg. Parroql. de esta villa”

1771: HIPO1 (11.or) / “Casa llamada *Lizaraldeneia* o Cortaverrieneia, sita frente de la Yglesia Parroql. de ella, en la calle de abajo”

1885: UUA19 / *Lizarraldeneia* (bi)

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Oharrak: *Lizarralde* izeneko baserriak Oñati eta Bergaran daude, eta hiribarruko oikonimoa horietako batean sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **LIZARRITURRIETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *lizárrittúrritá*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LIZARSAKONETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *lizársakoneta*

Pedro Sasieta (Agirre baserri), 1995

Adierakideak: ikus *LIZARDISAKON*

Toponimoa: **LIZARTEGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *lizártegi*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LIZARTXOETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: 1. *lixátzetá* / 2. *lizártxotá*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995 (1)

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **LOIDIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1774: HIPO1 (28.or) / “Casa en la Calle de arriba llamada *Loidicoa*”

1775: HIPO1 (51.or) / *Loidicoa*

1783: UUA6 / *Loidicoa*

1810: Jaka2 (72.or) / *Loidi-Coa*

1885: UUA9 / *Loidicoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Oharrak: *Loidi* Zumarragako baserri baten izena da (XIX. mendean eraitsia), eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu zela dirudi.

Toponimoa: **LOKATZAANDIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1815: UUA12 / *Locaizandia*

1856: HIPO3 (78.or) / “Término o monte llamado *Locaza-andia*, lindante por arriba con un camino carretil y a su orilla una fuente”

Toponimoa: LOPEREN BASO

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1781: HIPO1 (82.or) / “Eredad de pan traer de cavida de sesenta y seis posturas y media, sita en jurisdicción de esta Villa y término llamado *Loperen-Vaso* cuios límites son por el oriente el Camino Real de Coches, por el mediodía la tierra de Caietano de Gurruchaga, por el occidente y parte superior el Castañal del Maiorazgo de Ypenarrieta, y por el septentrión la regata que vaja de Zuloaga”
 1799: HIPO1 (121.or) / “*Loperen-vaso* junto a Zubiverria”
 1829: HIPO2 (110.or) / “Término de *Loperenbaso*, junto a Zubiberria”

Toponimoa: LOSAKANTERA

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *losákanterá*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Oharrak: Soroetan kainuak egiteko losak ateratzen omen ziren leku honetatik, eta hortik bere izena. Batzuentzat *Losakantera* eta *Arbeleta* bat dira, beste batzuentzat, ordea, *Losakantera Bastanixtazabal* alderago dago.

Toponimoa: LUBERRIA

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: 1. *luárriddá* / 2. *lugárriddá*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (1,2)

Adierakideak: ikus *LUBERRIETAKO HEGIA***Toponimoa: LUBERRIETAKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *luárrittako egiddá*

Eusebia Aiastui (Beidakar baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Luberria***Toponimoa: LURGORRI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1775: UUA9 / “Charamuño y *Lurgorri*”1814: UUA12 / “Terreno de *Lugorri*”1862: HIPO4 (51.or) / “Otro montazgo en el término de *Lurgorri*”**Toponimoa: MADARIZAARRALDEA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *madárizarraldíá*

Pedro Areizaga (Etxaburu baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: MAKALDEGIALDEA

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *makáldeialdíá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MALKORRA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *malkórrá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MANDABIDEA** (Deskarga-Meaka)

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Ebakera: *mandábidia*

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: "Camino servidumbre que principia desde el Camino Real de Cocheros del alto de Descarga y va acia Elosua" (1777 (1548), UUA4)

Toponimoa: **MANDABIDEA** (Sasieta-Meaka)

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Ebakera: *mandábidia*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Kondebidea*

Oharrak: "Camino de servidumbre que principia desde junto al mismo paraje que hubo la Casilla de Sasieta por debajo de las heredades de Beain, y por encima de las de Erosidueta acia Bayonasoro y Larregui" (1777 (1548), UUA4)

Toponimoa: **MANDOBIDE**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1896: Jaka2 (35.or) / "Casa de *Mandubide*"

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **MANTXOLA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1800: HIPO1 (140.or) / "Casa en la calle de Villa Real pegante al Principal del mayorazgo de *Manchola*"

1810: Jaka2 (71.or) / *Manchola* (bi)

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Mantxola* izeneko bi etxalde gutxienez badira Urretxu inguruko udalerrietan (Legazpin eta Zerainen) eta Urretxuko oikonimoa horietako batean sortutako deiturarekin loturik dagoela dirudi.

Toponimoa: **MANTXOLANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Mancholanea*

1885: UUA19 / *Mancholanea*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Mantxola*-n egindako oharra.

Toponimoa: **MANTXOLATXIKI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Manchola chiquia*

1810: Jaka2 (111.or) / *Manchola-chiqui*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Mantxola*-n egindako oharra.

Toponimoa: **MAÑERI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (eroria)

Iturriak: 1826: HIPO2 (89.or) / *Mañeri*

1861: HIPO3 (131.or) / *Mañaria*

1864: Nom (142.or) / *Mañeri*

1885: UUA19 / *Mañari*

1908: UUA15 / *Mañeri*

1942: EE13 / *Mañari, Mañaeri*

Ebakera: *mañerí*

Segundo Aranzadi (Iturbenea baserria), 1996

Kokagunea: 88-21

Oharrak: Etxe hau *Baionasoro* izeneko parajearen dagoenez, baliteke bere izena «Baiona»-tik eratorria izatea, hots: *Baionasoro* > *Baiñasoro > *Mariñasoro* > *Mañeri-soro* > *Mañeri*. Aldaera gehienen dokumentazioa badago. Dena den, ezin ziurta dezakegu erabat (ikus *BAIONASORO* eta *MARIÑASORO*).

Toponimoa: **MAÑERIALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *mañerialdé*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **MAÑERIAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1834: HIPO2 (135.or) / "Término o paraje llamado Mañerisoro o *Mañeri azpia*"

Toponimoa: **MAÑERIKO HARROBIA**

Kontzeptua: 50509 / Harrobia

Ebakera: *mañeriko kanterá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **MARIAKANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Mariacanea*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: MARIÑASORO

Kontzeptua: 50304, 10104 / Zabalgunea eta baserria (eroria)

Iturriak: 1814: UUA13 / *Marinasoro*

1817: HIPO2 (135.or) / “Término llamado *Mañerisoro* o Mañeri azpia”

1861: HIPO3 (127.or) / “Término de Videbarren = *Madina soro*, jurisdicción de Villarreal, confinante por la parte superior con Sasieta vide, por la inferior con el nuevo camino que se está abriendo de Villarreal a Azcoitia, por un costado con pertenecidos de la Casería de Mañeri y por el otro con los de Ayesua”

1862: HIPO4 (33.or) / “Término de *Marinasoro*”

1942: EE13 / “*Madinasoro* o *Madienasoro*”

Ebakera: 1. *mañósó* / 2. *mañóísó*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995 (1)

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-21

Oharrak: Kokagune eta izenaren itxuragatik *Mariñasoro*, *Baionasoro*-tik eratorri dela badirudi ere, sarrera bana eman dizkiegu (ikus *BAIONASORO*).

Toponimoa: MARIÑASOROBARRENA

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1813: UUA13 / *Marinasorobarrena*

Toponimoa: MARIÑASOROEGIA

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1862: HIPO4 (57.or) / “Una borda de ovejas y tierra comprada a Javier de Jauregui en *Madinasoro Eguia*”

Toponimoa: MARIÑASOROKO ESPARRUA

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *mañósoko espárruá*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: MARISANTURU

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Marisanturu*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: MARISANTURUNEA

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (1.or) / *Marisanturunea*

1775: HIPO1 (54.or) / “Casa de *María Santurunea* en la Calle de Abajo”

1810: Jaka2 (72.or) / *María Santurunea*

1853: HIPO3 (52.or) / *Mari Santurunea*

1885: UUA19 / *Marisanturunea*; *Marisanturunea 2^a*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **MARKOSENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1841: HIPO2 (144.or) / “Casa sita en la calle de arriba, conocida con el nombre de *Marcosenea*”

1861: HIPO3 (135.or) / “Casa de *Marcosenea*, número quince de la calle de Arriba”

1885: UUA19 / *Marcosenea*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **MARTINPEREZ**

Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)

Iturriak: 1628: DEA1 / “Molino de *Martín Pérez*”

Adierakideak: ikus *MATXINPORTA*

Toponimoa: **MARTINTXIKINEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1854: HIPO3 (60.or) / “Casa denominada *Martinchiquinea*, número cuatro, existente en la calle de Villarreal”

1856: HIPO3 (74.or) / “Casa llamada *Martinchinea* (sic) y señalada con el número cuatro en la calle Retén”

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **MASKELU**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1740: UUA9 / “Paraxe o término nombrado *Masquelu*”

1780: UUA9 / *Masquelu*

1850: HIPO3 (32.or) / “Montazgo ayal denominado *Masquelu*, radicante en el término de Larregui”

1856: HIPO3 (79.or) / “Terreno castañal denominado *Masquelu*”

Ebakera: *maskélú*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MASKELUERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1862: HIPO4 (23.or) / “Ospitalsoro y Zalduzagasti (...) confina por el P. con *Masqueluerreca*”

Ebakera: 1. *maskéluerreká* / 2. *maskúluerrékiá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995 (1)

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Basamoztuerreka*, *Hirugarren errekea*

Toponimoa: **MATXAINEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1765: UUA9 / *Machaineguia*

Toponimoa: MATXINPORTA

Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)

Iturriak: 1764: UUA1 / *Martín Pérez Errota*
 1771: HIPO1 (8.or) / “Casilla de *Martín Pérez Errota*”
 1810: Jaka2 (75.or) / *Martinez-Errota*
 1827: UUA3 / *Martín Pérez Errota*
 1887: UUA17 / *Martín Pérez Errota*
 1896: Jaka2 (34.or) / *Machin porta*

Ebakera: *matxínportá*
 Josefa Askasibar (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Martinperez, Ondarribai*

Oharrak: *Matxinporta* errota 1523. urtean eraiki zen, beheraxeago zegoen *Lizaratzuerrota*-ren jabearekin auzitan ibili ondoren (ESHU: 201). Hiru jabe izan zituen hasiera batean: Martín Pérez de Lasalde (Urretxuko alkate, eraikitako urtean), Juana López de Lasalde eta Lopeiza de Irigoien. Errotaren izena, itxura guztien arabera, garai hartako alkate eta jabeari zor zaio.

Toponimoa: MATXINPORTAARIZTI

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *matxínportâriztí*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: MAZONEA

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Mazoenea*
 1810: Jaka2 (73.or) / *Mazoenea*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: MEABE

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1761: Jaka2 (109.or) / “Casa *Meabe*”
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: MEABEETXEA

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Meabe echea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: MEAKA

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: 1. *meáká* / 2. *miiká* / 3. *mirika*
 Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (1)
 Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998 (2)
 Daniel Iturbe (Inurriarroazpikoa baserria), 1998 (3)

Kokagunea: 88-20

Adierakideak: *Mediazuurte*

Oharrak: Gain honetan antzinako bi herribide zahar gurutzatzen dira: Urretxutik Antzuolara doana batetik, eta *Deskarga*-tik Elosura doana, bestetik.

Toponimoa: **MEAKAGAÑA**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *meákagañá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Adierakideak: ikus *IRIMOGAIN*

Toponimoa: **MEDIAZUURTE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1401: F60 (29.or) / “A Basternina, y dende a *Mediaçuurte*, e dende a Çuaçua,....”

Oharrak: «Zuurte» osagaia inguruko hainbat toponimotan ere aurki daiteke, hala nola: *Oaçurtia* (Legazpi 1401, F60: 29), *Lezetaçuhurte* (Idiazabal 1413, F47: 117),... Litekeena da «bi mendiren arteko atea edo pasabidea» adierazteko erabili izatea garai batean: Legazpiko *Oaçurtia* parajea (egun /*oazürtzé*/ ahoskatzen dena), behintzat, bi mendiren artean dago eta antzinako bide zaharrak gurutzatzen dira bertan. Urretxu eta Antzuolaren arteko mugan dagoen *Meaka* parajearen gauza bera gertatzen da eta, gainera, goiko pasartearen aipatzen den *Basternina* (egun /*baztárrriñá*/) etxaldetik hurbil dago. Hori dela eta, *Meaka* izan daiteke *Mediazuurte*-ren aldaera, azkeneko «-ka» atzizkia azaltzea zail gertatzen bada ere.

Toponimoa: **MENDIA**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Ebakera: *mendixa*

Daniel Iturbe (Inurriarroazpikoa baserria), 1998

Adierakideak: ikus *MENDIETA*

Toponimoa: **MENDIA**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Iturriak: 1383: ESHU (43.or) / “Cerro de *Mendia*”

1613: UUA5 / “Término de *Mendia*”

1669: Jaka1 / “Paraje de *Mendia*”

Adierakideak: ikus *BOTON*

Oharrak: 1613ko agirian badirudi *Deskarga* izena *Mendia* izeneko aurkientza zabalago batean kokatzen dela.

Toponimoa: **MENDIARAS**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / “*Mendiaraz* (otros tres)”

1543: ZUA1 / “Lo de Gregorio de *Mendiaraz*”

1543: ESHU (129.or) / “Camino de *Mendiaraz*”

1625: Isasti (115.or) / *Mendiaras*

1628: DEA1 / *Mendiaras* (3)

1688: Jaka2 (65.or) / “Tres casas de *Mendiaraz*”

1754: UUA9 / *Mendiaras*

1765: Asti (381.or) / “Dos *Mendiaras*”

1777 (1548): UUA4 / “Caserías de *Mendiaras*”

1801: HIPO1 (138.or) / “Casería de *Mendiaras* qu. confina con la regata y Camino qu. se va a *Mendiaras* de abajo”

1827: UUA3 / *Mendiaras*

1838: HIPO2 (139.or) / “La casa donde habita (Elías Ugalde) llamada *Mendiaras* o *Inchenea*”

1854: HIPO3 (57.or) / “Casería nombrada *Mendiaras* con sus pertenecidos (...) lindantes por poniente con terrenos de la villa de Legazpia, por oriente con heredades de la propia casería de *Mendiaras*, por mediodía con pertenecientes de la casería de Galdos, y por el norte con la de Zubizarreta”

1856: HIPO3 (67.or) / *Mendiaraz*

1862: HIPO4 (2.or) / *Mendiaras*

1885: UUA9 / *Mendiaraz*

1951: Plano1 / *Mendiaras*

Ebakera: 1. *mendiáz* / 2. *mendiás*

Jose Mari Plazaola (Kaminpe baserria), 1995 (1)

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998 (2)

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998 (2)

Adierakideak: ikus *KAMINPE*, *BENTA* eta *INTXENEA*

Oharrak: Ez dago oso garbi zein den *Mendiaras* etxaldearen antzinako kokagunea. Izan ere, historian zehar, bi udalerritan, Legazpin eta Urretxun, topa ditzakegu izen horretako baserriak. Urretxuko eraikuntzek, gainera, izen gehiago ere izan dituzte: *Intxenea*, *Garzibillo*, *Benta*, *Dendaldegi*... Bestalde, eraikuntza horiek guztiak etxalde bakar batekoak izatea ere litekeena da, Erdi Aroan udalerrien arteko mugak finkatu gabe baitzeuden (ikus *MENDIARAS burdinola*).

Toponimoa: **MENDIARAS**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1383: ESHU (43.or) / “Arroyo de *Mendiaras*”

1613: UUA5 / “Arroyos de *Mendiaras*”

1638: ESHU (115.or) / “Arroyo de *Mendiaraz*”

1711: Jaka2 (33.or) / “Puente del arroyo de *Mendiaraz*”

1765: Asti (380.or) / “Regata de *Mendiaras*”

1773: UUA9 / “Regata de *Mendiaras*”

1800: HIPO1 (137.or) / “Regata de *Mendiaras*”

Adierakideak: ikus *DESKARGAERREKEA*

Toponimoa: **MENDIARAS**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1543: ESHU (142.or) / “Puente de *Mendiaraz*”

1695: Jaka2 (21.or) / “Puentes de *Mendiaraz* y de Retén”

1705: ESHU (142.or) / “Puente de *Mendiaraz*”

1727-08-24: ZUA10 / “Puente de *Mendiaras*, de piedra labrada”

1802: HIPO2 (11.or) / “Camino servidumbre y público que se dirige desde el Puente de *Mendiaras* a la hermita de Sta. Barbara”

1862: HIPO4 (52.or) / “Puente de *Mendiaraz*”

Toponimoa: **MENDIARAS**

Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)

Iturriak: 1487: ESHU (198.or) / “Molino de *Mendiaras*”

1542: ESHU (198.or) / “Molino de *Mendiaras*”

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARAS**

Kontzeptua: 20103 / Burdinola (ez dago)

Iturriak: 1426: F47 (162.or) / “En el dicho Valle de Legaspia, en la ferreria de *Mendiaras*”

1475: ESHU (30.or) / “Herrerías de *Mendiaraz* y Machain situadas en el término de Zuazu”

1547: ESHU (195.or) / “La nueva ferrería de *Mendiaras* en hacer y labrar fierro”

1550: Jaka2 (219.or) / “Barrena de *Mendiaraz*”

1569: ESHU (197.or) / “Herrería de *Mendiaras*”

Adierakideak: ikus *BENTA*

Oharrak: 1426. urteko agirian, *Mendiaras* burdinola Legazpi haranean zegoela adierazten da argi eta garbi. Alabaina, XVI. mendean Urretxuko udalerrian aipatzen da. Hori dela eta, historian zehar, bi burdinola egon direla pentsa genezake: Legazpin bata, eta Urretxun bestea, berriagoa. 1547. urteko aipuak (“La nueva ferrería de *Mendiaraz*”) uste hori sendotuko luke nolabait. Urretxuko *Mendiaras* burdinolak, hala ere, ez zuen asko iraun, 1570. urte inguruan itxi egin baitzen.

Bestalde, esan beharra dago 1550. urtean aipatzen den «barrena» hitza harrigarri samarra gertatzen dela Urretxu inguruan, agiri zaharretan burdinolak «ola» atzizkiarekin azaltzen baitira normalean, eta ez «barrena»-rekin, Eibarren bezala, esaterako.

Toponimoa: **MENDIARAS DE ABAJO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1801: HIPO1 (138.or) / “Casería de *Mendiaras* qe. confina con la regata y Camino qe. se va a *Mendiaras de abajo*”

Adierakideak: ikus *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIARAS DE ACÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1767: UUA10 / *Mendiaras de Acá*

Adierakideak: ikus *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIARAS DE ACÁ**

Kontzeptua: 20103 / Burdinola

Iturriak: 1775: HIPO1 (52.or) / “Ferrería *Mendiaras de acá*”

Oharrak: Ez da oso ulergarria aipamen hori, batetik urte horretarako *Mendiaras* etxaldean burdinolarik ez zegoelako, eta bestetik burdinola *Mendiarasandikoa*-n zegoelako.

Toponimoa: **MENDIARAS DE ALLÁ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1750: UUA9 / *Mendiaraz de Allá*

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARAS DE ARRIBA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1799: HIPO1 (133.or) / “Casa nombrada *Mendiaras de arriba* en que hasta José Ig^o de Murua”

1800: HIPO6 (101.or) / *Mendiaraz de arriba*

1802: HIPO2 (9.or) / “Casería de *Mendiaras de arriba*”

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARAS-INTXENEA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1849: HIPO3 (28.or) / “Casería de *Mendiaras Ynchenea*, la Tegería y la casa contigua a ella construida de nueva planta con todos sus respectivos pertenecidos”

1862: HIPO4 (1.or) / “Casa de la habitación de *Mendiaras Inchinea*”

Adierakideak: ikus *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIARASANDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1864: Nom (142.or) / *Mendiaras-andicoa*

1876: UUA16 / *Mendiaraz Andicoa*

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARASARROZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1810: Jaka2 (75.or) / *Mendiaraz-Anozcoa* (sic)

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARASBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1756: UUA9 / *Mendiarazburua*

Toponimoa: **MENDIARASDENDALDEGI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1772: UUA9 / *Mendiaras Dendaldegui*

Toponimoa: **MENDIARASEMENDIKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1864: Nom (142.or) / *Mendiaras-emeticoa*

1876: UUA16 / *Mendiaraz Emendicoa*

Adierakideak: ikus *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIARASERROTA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1810: Jaka2 (75.or) / *Mendiaraz-Eusota* (sic)

Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **MENDIARASES**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1742: UUA9 / “En parte superior de las Caserías de *Mendiarases* en parajes rozados”

1764: UUA1 / “Las tres caserías de *Mendiarases*”

Adierakideak: ikus *KAMINPE*, *BENTA* eta *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIARASONEZKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (75.or) / *Mendiaraz-Onezcoa*

Adierakideak: ikus *INTXENEA*

Toponimoa: **MENDIETA**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Ebakera: *méndittá* (*auzuá*)

Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Mendia*

Oharrak: *Mendieta* auzoa *Santa Barbara* ermita inguruko baserriek osatzen dute, hala nola: *Agirre*, *Beidakar*, *Iturbe*, *Zabaleta*, *Mendizabal*, *Ipenarrieta*, *Deskargazar*... Antzuolan, paraje honi, /*mendixa*/ deitzen diote («Mendixakuakin egon naiz»...).

Deitura zaharra dirudien arren, ez dugu inolako agiritan topatu.

Toponimoa: **MENDIETAKO ZABALA**

Kontzeptua: 50303, 50304 / Lepoa eta zabalgunea

Ebakera: *mendittako zabalá*

Eusebia Aiaitui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Botongo laua*, *Botonaldea*

Toponimoa: **MENDISORO** (Agirre)

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *mendisoró*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Liñapotzu* (Agirre)

Toponimoa: **MENDISORO** (Mendizabal)

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *mendisóo*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MENDIZABAL**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Mendizabal*

1628: DEA1 / *Mendizabal*

1765: UUA9 / “*Mendizabal* de Juan de Guerra”

1832: UUA2 / *Mendizabal*
 1887: UUA17 / *Mendizabal*

Ebakera: *mendizâl*
 Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MENDIZABALGO PASALEKUALDEA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *mendizabalgó pasálekualdiá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MENDIZABALONDOA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Mendizabalondoa*

Toponimoa: **MERZEROKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1775: HIPO1 (37.or) / “Casa fermada por incendio casual conocida con el nombre de *Mercerocoa* contigua dela Casa pral. de Necolalde...”
 1885: UUA19 / *Mercerecoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **MILPISASI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: XVI.m.: ESHU (191.or) / “Reparto de *Milpisasi*, en Veaynerreca”

Oharrak: Sail honetan sagarrondoak aldatu ziren XVI. mendean “por la necesidad de sidra que avia” (ESHU: 191)

Toponimoa: **MIRUTEGI**
 Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)
 Iturriak: 1543: ESHU (143.or) / “Puente de *Mirutegui*”
 1799: HIPO1 (125.or) / “Camino público que se dirige desde el pontón de *Mirutegui* a Santa Bárbara, por arriba con la antepuerta de la misma Casería hacia Yrimo”

Oharrak: Gaur egun *Txakolinerrekea* esaten zaion erreka gainean egongo zen zubi hau, Urretxutik Legazpirako bidean.

Toponimoa: **MIRUTEGI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / “Isasia de *Mirutegui*”
 1762: UUA9 / “*Mirutegui* junto a Zuloaga”
 1765: UUA9 / *Muguitegui*
 1777 (1548): UUA4 / “Las Ysacias de parte de *Mirutegui*”
 1783: UUA6 / “*Mirutegui*, con 7 Ysasis”
 1788: HIPO1 (96.or) / “Término de *Mirutegui*”

- 1800: HIPO1 (125.or) / “Camino público desde *Mirutegui* a Santa Barbara”
 1814: UUA12 / “Paraje de *Muguitegui*”
 1830: HIPO2 (112.or) / “Término de *Mirutegui*”; “Término de *Muguitegui*”
 1852: HIPO3 (41.or) / “Terreno castañal en el término de *Mirutegui*”
 1858: HIPO3 (103.or) / “Terreno robleal con algunos castaños (...) en el paraje
 llamado *Muguitegui* o Dornaldegui burua”

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Gaur egun izen hau erabiltzen ez bada ere, lehen eremu zabal bat izendatzen zuela dirudi. Itxura denez, *Dornaldegui* eta *Erratzu* bitarteko sakon guztia.

Toponimoa: **MIRUTEGI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / “Regata de *Mirutegui*”

1777 (1548): UUA4 / “Regata de *Mirutegui*”

1815: UUA12 / “Regata que vaja de *Muguitegui* hacia la tejería”

Adierakideak: ikus *TXAKOLINERREKEA*

Toponimoa: **MITXELITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1908: UUA15 / *Micheliturri*

Ebakera: 1. *mitxiliturri* / 2. *bitxiturri*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995 (1)

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **MONTEBIDEO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea (eroria)

Ebakera: *montébideó*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MOTXETOKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (66.or) / *Mochetocoa*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **MUGARRISAKON**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *mugárrisakón*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Antzuolako bigarren mugarria*

Oharrak: Bi gainen arteko sakongunean dago.

Toponimoa: **MUNTEGI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1794: UUA9 / *Muntegui*

Toponimoa: **MUNTEGI** (Beain)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *móntei*
 Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **MUNTEGI** (Sasieta)
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1852: HIPO3 (45.or) / “Hereditad de pantraer denominada *Montegua*, radicante sobre el castañal de la casería de Sasieta”
 Ebakera: *munteí*
 Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Oharrak: Mintegi hori agiri gehiagotan ere aipatzen da:
 - “Paraje que hubo una Casilla llamada Echechoa, que es debajo del Vibero que está por la parte inferior de las tierras sembradas de Beain” (1777, UUA4)
 - “Vivero bravo de Berain” (1826, UUA14)

Toponimoa: **MUNTEGI** (Zuloaga)
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *munttéi*
 Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MUNTEGIA** (Erratzu)
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *munttéiddá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MUNTEGIAUNDI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: 1. *montéaundí*, 2. *munttéiaundí*
 Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995 (1)
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Erratzumuntegi*

Toponimoa: **MUNTEGIBARRENA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *munttéibarrená*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **MUNTEGIBAZTERRA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (51.or) / “Terreno montazgo llamado *Muntegui basterra*”

Toponimoa: **MUNTEGIGOEN**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *munteíguén*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **MUNTEGITXIKI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *montétxiki*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Montétxiki* izenez bi paraje ezagutzen dira: bata *Laarregibidea*-n, eta bestea *Arlabainerreka*-n. Leku-izen horren oinarrian seguruenik *muntegi-txiki* (<*mintegi-txiki*) daukagu, *Muntegiaundi* -ren parekoa (<*mintegi-handi*).

Toponimoa: **MUÑO**

Kontzeptua: 50202 / Muinoa

Ebakera: *móño*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Muñoko tontorra*

Toponimoa: **MUÑOKO TONTORRA**

Kontzeptua: 50202 / Muinoa

Ebakera: *móñoko tontorrá*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus MUÑO

Toponimoa: **MUTILLAGUNGO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1862: HIPO4 (66.or) / *Mutillaungo*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Mutillagun* Antzuolako baserri baten izena da (egun desagertua), eta Urretxuko oikonomoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **MUTXUTXEBERRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Ebakera: *mutxútxeberrí*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Oharrak: Kokagunearengatik *Mitxeliturri*-ri esaten zaiola dirudi.

Toponimoa: NEBERA

Kontzeptua: 20109, 50304 / Elurzuloak eta zabalgunea

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / *Nevera*1783: UUA6 / “1ª suerte en *Nevera* con 13 Ysasis”1783: HIPO1 (85.or) / “Pozos de *Nevera*”1841: HIPO2 (146.or) / “Término de *Nevera*”1862: HIPO4 (21.or) / “Camino carretil de Ypiñarrieta a la *Nevera*”1862: HIPO4 (30.or) / “Punto llamado *Nevera* y alto de Tortua”1862: HIPO4 (146.or) / “Camino carretil que baja en *Nevera* a los castaños de Artasoro y río Urola”Ebakera: *néberá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Beain-nebera*, *Neberako laua*

Oharrak: *Nevera* izeneko parajeen harriz egindako bi elurzulo daude. Eraikuntza horiek urte guztian elurra edo izotza edukitzeko izaten ziren. Haietan gordetako elur edo izotz zaplatak sendaketak egiteko, janariak garraiatzeko eta abarretarako erabiltzen ziren.

Toponimoa: NEBERAALDEA

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1780: UUA9 / *Neveraaldea***Toponimoa: NEBERAGAÑA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *nebéragaña*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: NEBERAKO LAUA

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *nebérako lauá*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *NEBERA***Toponimoa: NEKOLALDE**

Kontzeptua: 10203 / Plaza

Iturriak: 1828: HIPO2 (106.or) / “Plazuela de *Necolalde*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Necolalde* Zumarragako etxalde baten izena da.

Toponimoa: NEKOLALDE

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1887: UUA17 / “Calle *Necolalde*”1951: Plano1 / “Calle *Mecolalde*”

1996: Plano2 / “*Nekolalde Kalea*”

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **NEKOLALDE**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1773: HIPO1 (20.or) / “*Casa de Necolalde*”

1775: HIPO1 (37.or) / “*Casa fermada por incendio casual conocida con el nombre de Mercerocoa contigua dela Casa pral. de Necolalde, propia de dho Dn. Juaqu. de Asurmendi...*”

1852: HIPO3 (44.or) / “*Casa de Echezuria, la de Necolalde, Galería Necolalde, Velengoa, Urtazanea y Guerra Andia*”

1856: HIPO3 (75.or) / “*Casa conocida con el nombre de Jirongoa o Galenea (..) existente en la calle de Arrabal, su callejón y la parte de medianil que la casa de Necolalde tiene...*”

1885: UUA19 / *Necolalde*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: Itxura denez, *Nekolalde* deitura jatorriz Zumarragakoa da, han ere aipatzen baita, eta agiri zaharragoetan.

Toponimoa: **NEKOLALDE POSADA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (73.or) / *Necolalde Posada*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Nekolalde* etxean egindako oharra.

Toponimoa: **NEKOLALDETXIKIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Necolalde chiquia*

1810: Jaka2 (73.or) / *Necolalde Chiquia*

1885: UUA19 / *Necolalde-chiquia*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Nekolalde* etxean egindako oharra.

Toponimoa: **NEVERA VIEJA**

Kontzeptua: 20109 / Elurzuloa

Iturriak: 1815: UUA12 / *Nevera vieja*

Toponimoa: **NEVERAS**

Kontzeptua: 20109 / Elurzuloak

Iturriak: 1744: UUA9 / *Neveras*

1749: UUA9 / “*Camino de las Neveras*”

Adierakideak: ikus *NEBERA*

Toponimoa: **NUÑEZENEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1887: UUA17 / *Nuñezenea*
 1890: Jaka1 (135.or) / *Nuñez-Enea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **OLABASO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: 1. *olámasó* / 2. *olánbasó*
 Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995 (1)
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (1)
 Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996 (2)
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: «Olabasoak» joan den mendera arte burdinolek erabiltzen zituzten sailak ziren, egur eta ikatzez hornitu ahal izateko. Legazpiko agiri zaharretan askotan aipatzen dira izen arrunt modura: “olabaso de Olazar”, “olabaso de Bengolea”,...

Toponimoa: **OLABASOGAÑA**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea
 Ebakera: *olámasogañá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Adierakideak: ikus *AMETZEGI*

Toponimoa: **OLARAN**

Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Olaran*
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Olaran* Zegamako etxe baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **OLARANETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Olaranechea*
 Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Olaran*-en egindako oharra.

Toponimoa: **OLASORO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1815: UUA12 / “Término de *Olasoro*”
 1862: HIPO4 (31.or) / “El castañal de *Olasoro*, cuyo campo que por su mitad pasa a dcho arroyo de Artasoro...”
 1908: UUA15 / *Olasoro*

Toponimoa: **OLATZABEKOA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1881: EE3 / “Sembradío llamado *Olatza-beecoa*”

1881: EE3 / “Casería *Olabatza-becoa*” (sic)

Kokagunea: 88-37

Oharrak: Urretxuko *Kaminpe* baserriari zegokion saila bada ere, Legazpiko udalerrian dago, *Deskargaerreka-z* haraindi.

Toponimoa: **OLATZAGOIKOA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1881: EE3 / “Sembradío llamado *Olatza-goicoa*”

Kokagunea: 88-37

Oharrak: *Olatzabekoa* sailaren antzera, *Olatzagoikoa* Legazpiko lurretan zegoen, *Deskargaerreka*-rekin mugan, errepidea eta trenbidearen artean.

Toponimoa: **ONDARRIBAI**

Kontzeptua: 10201 / Hiriguneko auzoa

Iturriak: 1799: HIPO1 (121.or) / “Barrio llamado *Ondarribai* de esta dha Vª”

Oharrak: Zumarragako *Ondarra* baserriaren parean zegoela dirudi, Urretxuko udalerrian.

Toponimoa: **ONDARRIBAI**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1543: ESHU (226.or) / “La puente Mayor Echeverria Altamira e *Hondarribaya*”

1554: ESHU (225.or) / “Puente de *Hondarribay*”

Oharrak: “Heredad de Ondarribay, cerca del puente, entre el camino y el río confinante” (1775, HIPO1: 57). Ikus *Ondarribai auzoan* egindako oharra.

Toponimoa: **ONDARRIBAI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1771: HIPO1 (8.or) / *Ondarribai*

1775: HIPO1 (57.or) / “Heredad de *Ondarribay*, cerca del puente, entre el camino y el río confinante”

1845: HIPO7 (10.or) / “Terreno sembradío denominado *Ondar-Ybay*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Ondarribai auzoan* egindako oharra.

Toponimoa: **ONDARRIBAI**

Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)

Iturriak: 1523: ESHU (201.or) / “Molino de *Hondarribay*”

Adierakideak: ikus *MATXINPORTA*

Toponimoa: **OÑATIBINEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1794: HIPO1 (188.or) / “Casa de *Oñatibienea* sita en el barrio de Retén”

1800: HIPO1 (122.or) / “Casa nombrada *Oñatvienea* propia suia sitta en el varrio de Retén”

1885: UUA19 / *Oñatibinea*

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Oharrak: *Oñatibia* Gabiriko etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **ORBELTZULO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *orbéltzuló*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ORMARPE**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *ormárpé*

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OSPITALEKOA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1853: HIPO3 (52.or) / “Heredad de *Hospitalecoa*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **OSPITALSORO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (23.or) / “*Ospitalsoro* y Zalduzagasti (...) confina por el P. con Masqueluerreca”

Toponimoa: **OSTABASO**

Kontzeptua: 50600 / Herri-saila

Iturriak: 1749: UUA9 / “*Ostabaso* de Larreaga”

1771: UUA9 / “*Ostabaso* de la Casería de Ersolegui”

1810: Jaka2 (71.or) / “Los 18 *ostabastos*, que están señalados antes de aora a otras tantas Caserías como son Aguirre, Ayesua, Ayesu-errotea, Beain-aruzcoa, Beain-onezcoa, Dornaldegui, Erosidueta, Ersolegui, Guerra, Ipenarrieta andicoa, Mendaraz-onezcoa, Santa Cruz, Sasieta y Zuluaga

Y todo el resto del Campo denominado Isasia, cuja leña ha estado en costumbre desde inmemorial tiempo repartir con igualdad y sin interés alguno a todas las Casas y Caseríos que no tienen *Ostabaso*”

1817: HIPO2 (53.or) / “Terreno pegante a los *Ostabastos* de la Casería de Ayasua; castaños de Marinasoro o Bayonasoro con que llaman también al citado

terreno”

1848: HIPO3 (24.or) / “Término de Errecandia sobre los *Ostabastos* de Yturbe

arriba”

1849: HIPO3 (26.or) / “*Ostabaso* hacia Larreaga”

1862: HIPO4 (27.or) / “*Ostabaso* de la casería de Sasieta, confina por abajo a orilla del río Urola”

Oharrak: «Ostabaso», antzina herri-lur mota bat adierazteko izen arrunta bazen ere, denboraren joanean, esanahiaz ahaztearekin batera, leku-izen bilakatu da. Ikus *Isasi*-n egindako oharra.

Toponimoa: **OSTABASO** (Larreaga)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *ostábasó*

Jose Murua (Larreaga baserria), 1995

Adierakideak: ikus *GOIKO BARRUTI*

Oharrak: "Ostabaso de Larreaga" (1749, UUA9); "Ostabaso hacia Larreaga" (1849, HIPO3: 26)

Toponimoa: **OSTABASO** (Txakolinerrekea)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *ostábasó*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OSTOLA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1765: Asti (380.or) / "Regata de *Ostola*"

Adierakideak: ikus *OSTOLAERREKEA*

Toponimoa: **OSTOLA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1791: UUA9 / *Ostola*

1821: HIPO2 (76.or) / "Parajes nombrados *Ostola*, Otahandicoegua y Azipurzuri"

1850: HIPO3 (35.or) / "Término de *Ostola*"

1852: HIPO3 (46.or) / "Término de *Ostola* (...) que confina por el lado superior con los cerrados de las heredades labradías del caserío de Beidacar, por la parte inferior con su río pequeño, por el costado de arriba para desde dhos cerrados de las heredades de Beidacar en su pequeño arroyo,..."

Ebakera: *ostólá*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ostolazulo*, *Ostolatza*

Toponimoa: **OSTOLABASO**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1992: EE5 / "Regata *Ostolabaso*"

Adierakideak: ikus *OSTOLAERREKEA*

Toponimoa: **OSTOLAERREKEA**

Kontzeptua: 50301, 60202 / Sakona eta erreka

Iturriak: 1608: LUA1 / *Ostola-errequea*

1609: LUA1 / *Ostolaerrequea*

Ebakera: *ostólaerrekiá*

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Ostola, Beidakar, Beheko barrutiko erreka, Ostolaiturri, Ostolabaso*

Toponimoa: **OSTOLAITURRI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1911: Muj / *Oztola-iturri*

Adierakideak: ikus *OSTOLAERREKEA*

Toponimoa: **OSTOLATZA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1805: Plano4 / *Ostolaza*

Adierakideak: ikus *OSTOLA*

Oharrak: Legazpiko udaletxean dagoen 1805. urteko plano batean, *Ostolatza* izeneko gunean, Urretxu eta Legazpiren arteko herri-mugarri bat agertzen da. Litekeena da «Zumarraga-Bergara» trenbide zaharreko tunelaren aurrean zegoena izatea.

Toponimoa: **OSTOLAZULO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *ostólazuló*

Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995

Adierakideak: ikus *OSTOLA*

Toponimoa: **OTAANDIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / *Otaandia*

1780: UUA9 / *Otaandia*

1862: HIPO4 (21.or) / “Terreno helechal del término de Yrimo cerca del parage llamado *Otandia*”

1862: HIPO4 (21.or) / “Camino rastroero del sitio llamado *Otaandia*”

Toponimoa: **OTAANDIKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1749: UUA9 / *Otaandia Eguia*

1815: UUA12 / *Otaandicoegua*

1821: HIPO2 (76.or) / “Parajes nombrados Ostola, *Otandicoegua* y Azipurzuri”

1842: HIPO2 (152.or) / “Terreno helechal llamado *Ota-andico-egua* (...) entre este y la orilla de Errecagaiztoa”

1846: HIPO3 (14.or) / “Camino rastroero que hay de la cima de *Ota-andico-egua*”

1849: HIPO3 (25.or) / “Camino rastroero que hay de la cima de *Otaandicoegua*”

Toponimoa: **OTADIZAR**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *otáizár*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OTAERRE** (Eguzkitza)
 Kontzeptua: 50103 / Mendixka
 Ebakera: *otá barré*
 Josefa Zabaleta (Sasieta baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Otaerretontorra, Otaerrezabala*

Toponimoa: **OTAERRE** (Erratzu)
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *otá erré*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OTAERRETONTORRA**
 Kontzeptua: 50103 / Mendixka
 Ebakera: *otá erretontorrá*
 Josefa Askasibar (Gerra baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *OTAERRE*

Toponimoa: **OTAERREZABALA**
 Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
 Ebakera: *otá errezabalá*
 Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *OTAERRE*

Toponimoa: **OTAERREZULOA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *otá errezuloá*
 Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OTAMOTZ**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *otámótz*
 Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Gerrasallak*

Oharrak: Urretxu, Legazpi, Zumarraga, Ezkioga eta Gabiriko bizilagunei «otamoxtarak» deitzen zaie (Izagirre 1968: 66).

Toponimoa: **OTAMOTEGI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: 1. *otámoxti* / 2. *otámoxtéi*
 Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995 (1)
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **OTSAZULOETA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (46.or) / “Terreno montazgo *Otsazulueta* de Larregi”

Ebakera: *otsózulotá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **PAGABAKAR**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1801: UUA9 / *Pagabacar*

Toponimoa: **PAGOETA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1887: UUA17 / *Pagoeta*

1951: Plano1 / *Pagota*

Ebakera: *págotá*

Mª Jesus Arrieta (Pagoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Zuloeta, Zuloetaetxeberri, Pagoetaetxeberri*

Oharrak: *Pagoeta*-ko eliza parean zegoen baserri hau 1970eko hamarkadan eraitsi zuten.

Toponimoa: **PAGOETA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1771: HIPO1 (10.or) / “Casa de *Pagoeta* en el Barrio de Echeverrieta”

1775: HIPO1 (39.or) / “Casería de *Pagoeta*, con sus tierras de labranza, castaños y demás pertenecidos”

1775: HIPO1 (47.or) / “Casa de *Pagoeta* sita en el varrio de San Sebastián”

1777: HIPO1 (76.or) / “Casa de *Pagoeta* sita en el Barrio de Echeverrieta deesta villa”

1798: HIPO1 (116.or) / “Una heredad de la Casa de *Pagueta* sita frente de la casa de Rezola en la misma V^a que por arriba confina con el Camino Rl., por avajo con calce de Molino de Retén, por un costado con heredad de dha Casa de Rezola, y por el otro con heredad de le Mayorazgo de Mendoza”

1829: HIPO2 (110.or) / “Casa de *Pagoeta*”

1831: HIPO2 (121.or) / “Las dos Casas de *Pagoeta* mayor y menor”

1885; UUA19 / *Pagoeta*

Kokagunea: Hiribarrua (Labeaga)

Toponimoa: **PAGOETABERRIA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Pagoetaberría*

1810: Jaka2 (73.or) / *Pagoeta verria*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **PAGOETAETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)
 Iturriak: 1842: HIPO2 (147.or) / “Casa de *Pagoeta-echeverria*”
 1862: HIPO3 (139.or) / “Casería de *Pagoeta echevarri*”
 Adierakideak: ikus *PAGOETA*

Toponimoa: **PAGOETAZARRA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Pagoeta Zarra*
 1810: Jaka2 (73.or) / *Pagota Zarra*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **PALACIO DEL BARÓN**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Barón*
 1831: HIPO2 (121.or) / “Casa *Palacio del Barón*”
 1854: HIPO3 (61.or) / “*Palacio del Sr. Barón*”
 Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga)

Toponimoa: **PALANKERA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1771: HIPO1 (11.or) / “Heredad *Palanquera*”
 1775: HIPO1 (68.or) / “Heredad de pantraer que se halla en el paraje llamado *Palanquera*”
 1777: HIPO1 (75.or) / “Heredad llamada *Palanquera*”
 1862: HIPO4 (136.or) / “Paraje llamado *Palanquera* (...) confinante por el mediodía con el Arroyo que baja de Zuloaga, por el oriente con el río Urola, por el poniente con el Camino real de Coches y por el norte con otra heredad propia de Dn. Esteban Hurtado de Mendoza”

Toponimoa: **PARISKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Pariscoa*
 1885: UUA19 / *Pariscoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **PASO A NIVEL**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1885: UUA19 / *Paso Nivel* (Cuartel del Sur)
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **PATRONSALLA**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *patrónsallá*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: Elias Jauregiren («Patron» gaitzizenez) saila omen zen.

Toponimoa: **PEDROLABAKIA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *pedrólaákiddá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **PERTXINGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1827: HIPO6 (211.or) / “Heredad de junto a *Perchingoa* (...) en la vª de Villa Real”

Toponimoa: **PERTXINSORO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 19??: EE6 / *Parchi Soro*

Ebakera: 1. *presíntxó* / 2. *prezínzó*

Jose Alberdi (Beainemendikoa baserria), 1995 (1)

Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996 (2)

Kokagunea: 88-21

Oharrak: Badirudi toponimo honen lehen osagaia eta *Pertxingoa* etxearena bat bera dela: “Heredad de junto a *Perchingoa* (...) en la vª de Villa Real” (1827, HIPO6: 211).

Toponimoa: **PETROINGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (68.or) / *Petroingoa*

1783: UUA6 / *Petroingoa*

1849: HIPO3 (26.or) / “Casa llamada *Petroingoa* sita detrás de la Yglesia Parroquial de Villarreal”

1885: UUA19 / *Petroingoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **PLAZANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Plazanea*

1820: HIPO2 (74.or) / “Casa de Vidartenea, sita en el Raval de esta Vª, confinante con casa de Gariczanea y pr. otra con la de *Plazaenea*”

1835: HIPO2 (136.or) / *Plazeenea*

1885: UUA19 / *Plazanea*

Kokagunea: Hiribarrua (Nekolalde)

Toponimoa: **PONTEA**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *pontía*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Adierakideak: ikus *KONDEA*

Toponimoa: **PORTAZGO**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Portazgo*

1887: UUA17 / *Portazgo*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **POSTA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1765: Asti (381.or) / “Casa de la *Posta*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **POSTAS**

Kontzeptua: 10202 / Kalea

Iturriak: 1810: Jaka2 (165.or) / “Calle de *Postas*”

1876: UUA16 / “Calle de *Postas*”

1885: UUA19 / “Calle de *Postas*”

Kokagunea: Hiribarrua (Labeaga)

Toponimoa: **POSTAS**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1800: HIPO1 (122.or) / “Casa de *Postas*”

1850: HIPO3 (33.or) / “Casa de *Postas*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **POTTOSORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *pottósoró*

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998

Oharrak: «Potto», Vicente Zabarrain Usabiagaren (Dornaldegi 1888) gaitzizena zen.

Toponimoa: **POTZUETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *pótzutá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Oharrak: *Errekaraz* sakonaren goiko aldean dago.

Toponimoa: **POTZUETAALDEA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *pótzutaaldía*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **PRESAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1854: HIPO3 (61.or) / “Heredad denominada *Presa-aldea*”
1856: HIPO3 (74.or) / “Heredad llamada *Presa-aldea*”

Toponimoa: **PRESAARESTIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / *Presaarestia*

Toponimoa: **PRONTXONE**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *próntxoné*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995

Adierakideak: ikus *ZABALETAETXEBERRI*

Toponimoa: **PRONTXONEBALLAREA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *próntxoneballaría*

Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998

Adierakideak: ikus *ZUATZU*

Toponimoa: **ROJAS**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1765: Asti (380.or) / *Rojas*

1777: UUA4 / “Casería nueva de *Roxas*”

1777: UUA4 / “Domingo de Aizquibel, ynquilino de la Casería de *Roxas*”

Adierakideak: ikus *DESKARGA*

Toponimoa: **SAGARRETABURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *saárretaburú*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAGASTIA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *sagástiddá*

Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAGASTISAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *sagástisakoná*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAGASTITXIPI**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / “Arroyo y puente de *Sagastichipi*”

1691: Jaka2 (32.or) / “Puente de *Sagastichipi*”

1777 (1548): UUA4 / “Arroyo y puente de *Sagastichipi*”

Adierakideak: *Ertsolegi*

Toponimoa: **SAGASTITXIPI**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1620: Jaka1 (277.or) / “Hermita de *Sagasti-chipi*”

1690: Jaka2 (32.or) / “Hermita de *Sagasti-chipi*”

1735: Jaka1 (277.or) / “Hermita Vieja de *Sagasti-chipi*”

1771: HIPO1 (7.or) / “Hermita de *Sagastichipi* estra muros”

1780: HIPO1 (79.or) / “Hermita de *Sagastichipi*”

Adierakideak: ikus *KURUTZESANTU*

Toponimoa: **SAGASTITXIPI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1543: ESHU (129.or) / “Arroyo y puente de *Sagastichipi*”

1777 (1548): UUA4 / “Arroyo y puente de *Sagastichipi*”

Adierakideak: ikus *ERTSOLEGIERREKEA*

Toponimoa: **SAGASTITXIPI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1601: UUA21 / “Término de *Sagastichipi*”

Toponimoa: **SAGASTITXIPI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1623: UUA24 / “Fuente de *Sagastichipi*”

Toponimoa: **SAILLAUNDI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 19??: EE2: *Sailaundia*

Ebakera: *sáillaundí*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAKONA** (Beain)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: 1. *sakóná* / 2. *sakóné*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995 (1)

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SAKONA** (Erratzu)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *sakóná*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAKONA** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1992: EE5 / *Sakona*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAKONBARRENA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *sakónbarrená*
 Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SAN JUAN**
 Kontzeptua: 40703 / Ermita
 Iturriak: 1934: Irigoien (36.or) / *San Juan*
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: D. Irigoienek 1934. urtean argitaratutako lan batean (“Ermitas e iglesias de Guipúzcoa”) Urretxuko udalerrian San Juan ermita aipatzen du, Zabaleta baserriarekin lotuz: “San Juan (ermita en Villarreal de Urretxua, según comunicación de J.Mª Azkarate). En el caserío Zabaleta existe un pequeño cobertizo anejo, y en una de sus paredes aparece aún una agua-benditera. Una imagen de la Virgen procedente de esta ermita, desaparecida ya, es de los señores de Ugalde, de Zumarraga. La imagen parece ser del siglo XIV o posterior (...). Había, además, unas capillas en los caseríos de Santa Cruz y Agirre. El San Antonio de Padua que perteneció a esta ermita, se encuentra en Santa Barbara, de la misma localidad.”

1765. urteko plano batean ere (Astiazaran 1995: 380) ermitaren berri ematen da: “Dos Zavaletas con su hermita”. Gaur egun, haren paretak ikus daitezke baserriaren parean, ur-bedeinkatu ontzia eta guzti.

Toponimoa: **SAN SEBASTIÁN**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1783: HIPO1 (85.or) / “Prado de *San Sebastián*”
 1783: UUA9 / “Prado Nuevo contiguo a la Hermita de *San Sebastián*”
 1784: Jaka2 (28.or) / “Prado de *San Sebastián*”
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **SAN SEBASTIÁN**
 Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)
 Iturriak: 1577: ESHU (225.or) / “La puente de *San Sebastian*”

Oharrak: Zubi hau 1577-78 urteen artean eraiki zen (ESHU: 225) *San Sebastian* ermitaren inguruan.

Toponimoa: **SAN SEBASTIÁN**
 Kontzeptua: 40703 / Ermita (ez dago)
 Iturriak: 1549: Jaka2 (180.or) / “Hermita de *san sebastián*”
 1617: Jakaa (283.or) / “Hermita de *San Sebastián*”
 1765: Asti (381.or) / “Herta. de *Sn. Seb.*”

1783: UUA9 / “Prado Nuevo contiguo a la Hermita de *San Sebastián*”

1850: HIPO3 (30.or) / “Término de Sorguinzulo inmediata a la hermita de *San Sebastián*”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: J.M. Iztuetak honako hau dio ermita honi buruz (Iztueta 1986: 409, 431): “Esta ermita, que ya no existe y estaba ubicada en el solar que actualmente ocupa el grupo de viviendas San Sebastián, aparece citada también en el mismo año de 1540. Pero con anterioridad a esta fecha tenemos en el archivo parroquial el libro de cuentas de esta ermita, que se inicia el año 1537.(...) Entre los años 1580 y 1581 el escultor Domingo de Mendiara iría culminando el ornato de esta ermita con cuatro figuras que hizo para el remate del retablo de San Sebastián, más dos retablos laterales, dedicados a Santa Lucía y Santa Agueda (A.P.O. - Legajo 3969).(…) Esta advocación de San Sebastián estaba ligada a las instituciones hospitalarias, que habían surgido juntamente con las peregrinaciones. Las flechas de este santo eran el símbolo de la peste, que entonces frecuentemente se cebaba en sus cuerpos. Y se fundaban hospitales y ermitas para cobijo de los peregrinos, que contrajesen alguna enfermedad. Por ello estas fundaciones medievales se acogían a la protección de San Sebastián. Posiblemente nuestra ermita tuvo esta función hospitalaria por su ubicación junto a la villa, pero fuera de ella, y junto al camino hacia Oñate y Salinas. Por otro lado también podemos constatar, que el hospital de de Urretxu del siglo XVI, el hospital de Santa Marta, tenía entre sus pertenencias unos terrenos junto a la ermita de San Sebastián, que podrían hacer referencia a la continuidad de propiedades del hospital de San Sebastián al hospital de Santa Marta.”

Toponimoa: **SAN SEBASTIÁN**

Kontzeptua: 10201 / Hiriguneko-auzoa

Iturriak: 1628: DEA1 / “Barrio de *San Sebastián*”

1775: HIPO1 (35.or) / “Varrío de *Sn. Sebastián*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **SANKRISTAUBASO**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: 1. *sankrístaubasó* / 2. *sankrístobasó*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995 (1)

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANSEBASTIANAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1842: HIPO2 (151.or) / “Término de *Sn. Sebastián azpia*”

1858: HIPO3 (99.or) / “Porción de terreno sembradio del término llamado de *San Sebastián azpia*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **SANSEBASTIANBURUA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1775: HIPO1 (66.or) / “Camino sendero que va para las heredades de *Sansebastianburua*”

Toponimoa: **SANTA BARBARA**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1543: ESHU (128.or) / *Santa Bárbara*

1699: Jaka2 (17.or) / “Hermita *desanta bárbara*”

1775: HIPO1 (61.or) / “Hermita de *Santa Bárbara*”

1799: HIPO1 (125.or) / “Camino público que se dirige desde el pontón de Mirutegui a *Santa Bárbara*”

1864: Nom (142.or) / *Santa Bárbara*

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Hona hemen J.M.Iztuetak *Santa Barbara* ermitari buruz idatzi zuena (Iztueta 1986: 408-409 or.): “La primera referencia escrita, que poseemos de esta ermita, data del año 1540. Es con motivo del inventario que la parroquia hace para la Visita Pastoral del Obispo Pacheco. Para entonces la ermita tenía ahorrados en su cuenta 7.563 maravedís; cantidad respetable, dadas las exiguas posibilidades de que disponían estas ermitas. Por ello estos ahorros son indicio de la larga existencia que para entonces tendría la ermita. Queda esto confirmado, porque para estas fechas su fábrica estaba realmente deteriorada. En el año 1540 se gastaron todos estos ahorros en obras de cal y canto; y a los pocos años, en el año 1556, siendo mayordomo de la ermita Juan de Ypenarrieta se vuelven a hacer obras en ella por un importe de 23 ducados y medio, prestados por la parroquia para tal fin. “En 16 de henero de 1557 se acabo la obra de madera del cuerpo de la hermita de sancta barbara e hizieronla Martin de Elexalde y Miguel de Alçola vecino de Çumarraga, maestros carpenteros” (A.P. - Primer Libro de Bautismos - folio 28). De igual manera el escultor Domingo de Mendaras realizará en el año 1580 el retablo dedicado a Santa Bárbara con figuras que relatan el martirio de la santa (Archivo de Protocolos de Oñate - Legajo 3969).”

Toponimoa: **SANTA KRUTZ**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Santa Cruz*

1628: DEA1 / *Santa Cruz*

1760: UUA9 / *Santa Cruz*

1887: UUA17 / *Santa Cruz*

Ebakera: 1. *santákútz* / 2. *santákúz* / 3. *santákrúz*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995 (1)

Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998 (2,3)

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Izenarengatik antzina ermita edo kapera izan zela badirudi ere, ezin da momentuz hori ziurtatu. Alabaina, baserriaren kokaguneak, Urretxutik Antzuolarako herribide zaharraren aldamenean, uste hori indartuko luke nolabait.

Toponimoa: **SANTA KRUTZ**

Kontzeptua: 40703 / Ermita

Iturriak: 1775: HIPO1 (66.or) / “Hermita de la *Santa Cruz*”

1811: Jaka1 (281.or) / “Hermita de *Santa Cruz* de Villarreal”

1886: UUA21 / “Ermita de *Santa Cruz*”

Adierakideak: ikus *KURUTZESANTU*

Toponimoa: **SANTA MARTA**

Kontzeptua: 10205, 40703 / Ospitala eta santutxoia

Iturriak: 1541: ESHU (117.or) / “Altar de *Santa Marta*”

1783: UUA6 / *Santa Marta*

1810: Jaka2 (150.or) / “Hospital y humilladero de *Santa Marta*”

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **SANTABARBARAALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / “*Santa Bárbara-aldea*”
 Ebakera: *santábarbaraldé*
 Jose Ignacio Irastorza (Iturbeazpikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANTABARBARABALLAREA**
 Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa
 Ebakera: *santábarbaráballaría*
 Isabel Murua (Dornaldegi baserria), 1998
 Adierakideak: ikus *MENDIETA*

Toponimoa: **SANTAKRUTZALDEA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *santákutzaldía*
 Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANTAKRUTZAURREA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1819: HIPO2 (60.or) / “Sitio llamado *Sta. Cruz aurea*”

Toponimoa: **SANTAKRUZAKONA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Santacruzsacona*

Toponimoa: **SANTAKRUIBURUA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1761: UUA9 / *Santa Cruz Burua*
 1815: UUA12 / *Santa Cruz burua*

Oharrak: “Suertes sobre Sta Cruz” (1783, UUA6).

Toponimoa: **SANTAKRUZKO BARRUTIA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *santákuzko barrútidá*
 Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANTAKRUZKO PAGADIA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *santákuz pagáriddá*
 Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANTIAGOSORO**

Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *santiagosoró*
 Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SANTIÑE**
 Kontzeptua: 10104 / Baserria
 Ebakera: *santiñé*
 Vicente Zabaleta (Iturbetxeberri baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *ITURBETXEBERRI*

Toponimoa: **SANTIÑEERREKEA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Ebakera: *santiñeerrékía*
 Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1998
 Adierakideak: ikus *DESKARGAERREKEA*

Toponimoa: **SANTO CRISTO**
 Kontzeptua: 40703 / Ermita
 Iturriak: 1742: Jaka2 (119.or) / “Nueva Hermita del *Santo Xristto*”
 1745: UUA21 / “Nueva Ermita de *Santo Xristo*”
 1746: Jaka1 (280.or) / “Hermita vieja del *Santo Cristto*”
 1765: Asti (382.or) / *Sto. Xristo*
 1783: HIPO1 (83.or) / “Hermita de *Santo Christo*”
 Adierakideak: ikus *KURUTZESANTU*

Toponimoa: **SANTUBARRENA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Santubarrena*
 1767: UUA10 / *Santubarrena*

Toponimoa: **SANTUKOA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1788: HIPO1 (96.or) / “Casa de *Santucoa* en la Calle de abajo”
 1799: HIPO1 (118.or) / “Casa conocida con el nombre de *Santucoa* sita en la calle de avajo”
 1885: UUA19 / *Santucoa*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **SANTUKOA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1775: HIPO1 (61.or) / *Santucoa*
 1853: HIPO3 (56.or) / “Terreno castañal con todo su arbolado denominado *Santucoa*”

Toponimoa: **SANTURUNEA**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (60.or) / “*Santurunea*, sitta en la calle de abaxo”
 1852: HIPO3 (41.or) / *Santuenea*
 Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **SARASPEBASOA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *saáspebasuá*
 Jose Ignacio Irastorza (Iturbeazpikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SARATSETAITURRI**
 Kontzeptua: 60204 / Iturria
 Ebakera: *saátsetaitturí*
 Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SARATSITURRI**
 Kontzeptua: 60204 / Iturria
 Ebakera: *saátsiturí*
 Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SARATSO**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *saátxó*
 Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995
 Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SASIETA**
 Kontzeptua: 10104 / Baserria
 Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Sasieta*
 1625: Isasti (115.or) / *Sasieta*
 1777 (1548): UUA4 / “Rafael de Aranburu y Francisco de Yturbe inquilinos en la casería de *Sasieta* (...) y Barón de Babil de Areyzaga su amo”
 1827: UUA3 / *Sasieta*
 1887: UUA17 / *Sasieta*
 Ebakera: *sásittá*
 Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Kokagunea: 88-21

Oharrak: 1922. urtean erre egin zen, eta berreraikitzerakoan baserri zaharraren pareta bakarra utzi zuten.

Toponimoa: **SASIETA**
 Kontzeptua: 10301 / Etxola
 Iturriak: 1815: UUA12 / “Borda de *Sasieta*”
 1817: HIPO2 (53.or) / “Borda de *Sasieta*”

1862: HIPO4 (41.or) / “Término de entre el río Urola y el camino carretil para la borda de *Sasieta*”

Adierakideak: ikus *SASIETAKO BORDA*

Toponimoa: **SASIETA**

Kontzeptua: 10106 / Baserri-auzoa

Iturriak: 1862: HIPO4 (29.or) / “Poblado de *Sasieta*”

Toponimoa: **SASIETA**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: UUA14 / “Camino carretil orisotal llamado de *Sasieta*”

1815: UUA12 / “Camino de *Sasieta*”

Adierakideak: ikus *SASIETABIDE*

Toponimoa: **SASIETAARKAITZA**

Kontzeptua: 50307 / Harkaitza

Ebakera: *sásittá arkáitzá*

Bautista Alberdi (Leturionod baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Arkaitz*

Toponimoa: **SASIETABIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1861: HIPO3 (127.or) / “Término de Videbarren = Madina soro, jurisdicción de Villarreal, confinante por la parte superior con *Sasieta vide*”

Adierakideak: *Sasieta*

Toponimoa: **SASIETAETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1864: Nom (142.or) / *Sasieta-echeverri*

1876: UUA16 / *Sasieta Echeverri*

1887: UUA17 / *Sasieta Echeverri*

Oharrak: Seguruenik, gaur egun *Arkaitz* edo *Casablanca* izenez ezagutzen den etxea izango da.

Toponimoa: **SASIETAKO BORDA**

Kontzeptua: 10301 / Etxola

Ebakera: *sásittako bordá*

Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SASIETASAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Castañal de *Sasietasacona*”

1862: HIPO4 (36.or) / “Castañal sito en *Sasieta sacona*”

1862: HIPO4 (38.or) / “Parage llamado *Sasieta sacona* (...) confinante por M. con Ostabaso...”

Ebakera: *sasíttasakoná*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SASIOLA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *sasiólá*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SASIOLAITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1935: Plano3 / *Sasiola Iturri*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SASITURRI**

Kontzeptua: 60204 / Iturria

Iturriak: 1935: Plano3 / *Sasiturri*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SORAGOENBIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1823: UUA14 / *Soagoenbide*

1842: HIPO2 (156.or) / “Término de Erdibide-chiqui y *Soragoen bide*”

1852: HIPO3 (64.or) / “Término de *Soranvide* del monte de Yrimo de Villarreal”

1862: HIPO3 (142.or) / “En el término de Larregui de la propia jurisdicción sobre el camino carretil de *Soragoenvide*”

Toponimoa: **SORALUZE**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1862: HIPO4 (5.or) / “Pertenecidos (de la casería llamada Yturbe-echeverri) llamados heredad de *Soraluze* al P.,...”

1862: HIPO4 (66.or) / “Heredad de *Soraluze*”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SORGINTZULO** (Ipenarrieta)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *sorgíntzuló*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SORGINZULO** (Egurtegi)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1842: HIPO2 (153.or) / “Tierra a pan llevar titulada Indiano sagasti o *sorguinzulo*”

1848: HIPO3 (19.or) / “Heredad del término de *Sorguinzulo*, más acá de la hermita de San Sebastián”

1850: HIPO3 (30.or) / “Término de *Sorguinzulo* inmediata a la hermita de San Sebastián”

1856: HIPO3 (72.or) / “Término llamado *Sorguinzulo* hacia Echaburu”

1862: HIPO3 (144.or) / “Tierra de Pan llevar llamada de *Sorguinzulo*”

1889: ZUA2 / *Sorguinzulo*

Ebakera: *sorgínzuló*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SORGINZULOERREKA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *sorgínzuloerreká*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Egurtegi*

Oharrak: “Regata que baja desde Ypenarrieta” (1777 (1548), UUA4)

Toponimoa: **SOROANDI** (Iturbeetxeberri)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1862: HIPO4 (5.or) / “Pertenecidos (de la casería llamada Yturbe-echeverri) llamados (...) *Soroandi* al O,....”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Aietsu)

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *soróaundí*

Ignacio Elgarresta (Aietsu baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Beainandikoa)

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *soróaundí*

Jesus Plazaola (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Beainemendikoa)

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Iturriak: 19??: EE6 / *Soro Aundi*

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Erratzu)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 19??: EE4 / *Soro-andia*

Ebakera: *soróaundí*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Gerra)

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *soróaundí*

Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Irigoien)

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *soróaundí*

Ignacio Zufiaurre (Irigoien baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROAUNDI** (Sasieta)

Kontzeptua: 50502 / Urbazterra

Ebakera: *soróaundí*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SOROBARRENA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1992: EE5 / *Sorobarrena*

Ebakera: *soóbarrená*

Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROBITARTE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1826: HIPO2 (91.or) / “Término de *Sorobitarte*”

Toponimoa: **SOROBURU**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *soróburú*

Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROGOENA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *soróoná*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **SOROLUZE**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *soróluzé*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROTXIKI** (Iturbetxeberri)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Iturriak: 1862: HIPO4 (5.or) / “Pertenecidos (de la casería llamada Yturbe-echeverri) llamados heredad de (...) *Sorochiqui* al P. contigua a la carretera en dirección a Descarga”
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROTXIKI** (Zabaletaetxeberri)
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *sorótxikí*
 Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROTXO**
 Kontzeptua: 50508 / Lursaila
 Ebakera: *sorótxó*
 Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROZARBAZTERRA**
 Kontzeptua: 50305 / Hegia
 Iturriak: 19??: EE4 / *Sorozar-bazterra*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **SOROZARRA**
 Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
 Iturriak: 19??: EE4 / *Sorozarra*
 Ebakera: *soózárra*
 Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TANTAI**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *tánteí*
 Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TANTAIBARRENA**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1857: HIPO3 (83.or) / “Término de *Tantaibarrena*, al pie de la cuesta de Descarga en jurisdicción de Villarreal, confinantes dicha Tejabana (de pared con su planta solar), terreno inculto y una de las heredades con el camino carretil que baja desde

la Casería de Dornaldegui de dicha villa, en la parte superior, por la inferior con la carretera general, por oriente con terrenos o heredades de la Casería de Iturbecheverri también de Villarreal, y por poniente con la regata que baja desde la Casería de Yturve de la misma villa”

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TELLERIA**

Kontzeptua: 20105 / Teileria (ez dago)

Iturriak: 1951: Plano1 / *Telleri*

Ebakera: *telléri*

Mª Jesus Arrieta (Pagoeta baserria), 1995

Adierakideak: *La tejería, Tellerietxeberri*

Oharrak: *Mendiaras* etxaldearen ondoan eraikitako teileria hau badirudi *Erratzu*-koa (*Itursakona* parajea zegoena) baino berriagoa zela. *Tellerietxeberri* adierakidea hortik izango zuen, seguruenik. 1862. urtean, artean teilak egiten zirela badakigu (ikus *LA TEJERÍA*). 1980ko hamarkadan, berriz, eraitsi egin zen.

Toponimoa: **TELLERIETXEBERRI**

Kontzeptua: 20105 / Teileria (ez dago)

Iturriak: 1854: HIPO3 (57.or) / *Telleri-Echeverri*

1860: HIPO3 (138.or) / “Casería denominada *Telleria Echeverri*”

1885: UUA19 / *Telleri-echeverri*

Adierakideak: ikus *TELLERIA*

Oharrak: “Casa nueva de José de Ugalde” (1833, HIPO2: 132); “Casa nueva de Elias Ugalde” (1852, HIPO3: 42)

Toponimoa: **TOKOTON**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1783: UUA6 / *Tocoton*

Ebakera: *tókotón*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Adierakideak: ikus *ERRATZUGOIKOA*

Toponimoa: **TOKOTONSALLA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *tokótonsallá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TORRALDE**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *tórraldé*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **TORREPEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1765: UUA9 / *Torrepea*
 1815: UUA12 / *Torrepea*
 1858: HIPO3 (95.or) / “Punto llamado *Torrepea*”

Toponimoa: **TORTOA**

Kontzeptua: 50103 / Mendixka

Iturriak: 1815: UUA12 / *Tortua*
 1853: HIPO3 (50.or) / *Tortua*
 1862: HIPO4 (15.or) / “Peñascal en el alto llamado *Tortua* que confina por la parte superior el camino Azpizarrieta”
 1862: HIPO4 (49.or) / “Camino o prado de *Tortua* hasta los castaños de Artasoro”

Ebakera: *tortúa*
 Pedro Iurrebaso (Kamiñeroetxea), 1995

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: *Tortoko puntea*

Toponimoa: **TORTOKO PUNTEA**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Ebakera: *tortoko púntiá*
 Luciano Antia (Gerra baserria), 1995

Adierakideak: ikus *TORTOA*

Oharrak: “Peñascal en el alto llamado *Tortua*”, “Punto llamado *Nebera* y alto de *Tortua*” (1862, HIPO4: 15, 30)

Toponimoa: **TREKUTZ**

Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea

Ebakera: *trékutz*
 Isabel Jauregi (Inurriarroazpikoa baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **TRINTXULEKU**

Kontzeptua: 50201 / Mendi tontorra

Iturriak: 1613: UUA5 / “Término de *Trinchulecu*”; “Cruz de *Trinchulecu*”

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Bikaobigaraikoa*, *Bikaobigain*, *Antzuolako mugarria*, *Lehenengo mugarria*, *Alokaitzetako gaina*

Oharrak: «Trintxu» osagaia duten beste bi toponimo ere badira Zumarragako udalerrian: *Trintxeta* eta *Trintxuzelai*. Badirudi mugek angelu zuzena egiten duten lekuekin loturik daudela. *Trintxuleku* izeneko parajea Antzuola eta Urretxuko herri-mugek, behintzat, hori erakusten dute. Baita *Trintxeta* izenekoak ere, non Azkoitia eta Zumarragako herri-mugen norabide aldaketa bortitza ematen baita.

Toponimoa: **TXABOLAALDEA** (Erratzugoikoa)

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *txabóláldiá*
 Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXAKOLIN**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1881: EE3 / “Arroyo de *Chacolín*”

1951: Plano1 / “Arroyo de *Chacolín*”

Adierakideak: ikus *TXAKOLINERREKEA*

Toponimoa: **TXAKOLIN**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Ebakera: *txakólín*

Eusebia Aiausti (Mendizabal baserria), 1995

Adierakideak: ikus *TXAKOLINGOA*

Toponimoa: **TXAKOLINERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Ebakera: *txakóliñerrekiá*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Mirutegi, Erratzuerreke, Txakolin*

Oharrak: “Regata que baja de Errazu de allá a Chacolingoa” (1862, HIPO4: 16)

Toponimoa: **TXAKOLINGO BURKAITZA**

Kontzeptua: 50307 / Harkaitza

Ebakera: *txakólingo murkáitzá*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Kokagunea: 88-37

Toponimoa: **TXAKOLINGOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1856: HIPO3 (72.or) / *Chacolingoa*

1885: UUA19 / *Chacolingoa*

1887: UUA17 / *Chacolingoa*

Kokagunea: 88-37

Adierakideak: *Erratzu, Erratzutxiki, Erratzu menor, Erratzu de allá, Erratzutxiki de allá, Erratzuarozkoa, Erratzutxakolingoa, Erratzutxakolin, Txakolin*

Toponimoa: **TXALTOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *txaltúa*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996

Adierakideak: ikus *IPENARRIETATXIKI*

Oharrak: «Txaltua» baserri honetako azken bizilagunari esaten zitzaion (Eugenio Alkorta Etxaniz, 1859). Diotenez, pasadizo xeblebre asko kontatzen omen zituen artazuriketari eta beste. Haietako batzuk Julian Alustizak jaso zituen *Euskal baserriaren inguruan* liburuan (112.or): “Behin baten, Mendizabalgo ehiztariik Txaltoon (Txaltoren) artasoroon sartuta, norazko bage geratu omen ziran, bidia galduta geratu artasoroon; bera (Txalto) jun, da eskutik etaa mentzitzen... Da artook oso onak: aldiko bat bota aizkorekin eta nardaiakin ekarri; bi burukook ziran, ate markok-eta mobitzen zituenak etheen sartzekoon. Beste baten hor, soro barrenen, Zuloa-ko behia etorri mentzan, da sartu beheko atesaan, da artasoroon jaten jardun da; artoa hartu do hortzeen, da

arto hori errenditu ezinda, etxera jun; ikusi zoonen Txalto-k, kendu, hura aletu ta mazoa ein mentzuen kaskarekin, eta etxeko artook harekin jo mentzituen”.

Toponimoa: **TXALTOKOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Ebakera: *txaltókuá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1996

Adierakideak: ikus *IPENARRIETATXIKI*

Toponimoa: **TXALTOPAGADIA**

Kontzeptua: 50602 / Pagadia

Ebakera: *txaltópagariddá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXALTOSALLA**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *txaltósallá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXANBOLINBASO**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Ebakera: *txanbólíñbasó*

Felipe Areizaga (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXAPELAUNDI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *txapélaundí*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXARA** (Beain)

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *txará*

Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **TXARAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *txaráaldía*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXARAGAIN**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *txarágaiñ*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1998

Adierakideak: ikus *TXARAKO GAINA*

Toponimoa: **TXARAKADI**

Kontzeptua: 50306 / Zeharra

Ebakera: *txakáí*

Puri Irureta (Sasieta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **TXARAKO GAINA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *txaráko gañá*

Jose Miguel Elgarresta (Dornaldegi baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Txaragain*

Toponimoa: **TXARAKO HEGIA**

Kontzeptua: 50305 / Hegia

Iturriak: 1613: UUA5 / “En el término que llaman Ysasecoegua un moxon que confina con *characo eguia*”

Toponimoa: **TXARAMUÑO**

Kontzeptua: 50102 / Mendia

Iturriak: 1765: UUA9 / *Charamuño*

1773: HIPO1 (21.or) / “Término *Charamuño*”

1775: UUA9 / “*Charamuño* y Lurgorri”

1783: UUA6 / “*Charamuño*, con 7 Ysasis”

1842: HIPO2 (147.or) / “Monte en figura triangular llamado *Charamuño*”

1852: HIPO3 (42.or) / “Término de *Charamuño*”

1862: HIPO3 (138.or) / “Vivero de Mendizabal y de *Charamuño*”

Ebakera: *txámiñó*

Jose Mari Pildain (Dornaldegietxeberry baserria), 1996

Kokagunea: 88-37

Oharrak: Izenak berak adierazten duen bezala txaradia izan da nagusi mendi honetan oraintsu arte. Haren hegitik *Mendiaras* etzaldea eta *Santa Barbara* ermita lotzen dituen herribidea doa.

Toponimoa: **TXARDIÑA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1992: EE5 / *Txardiña*

Ebakera: 1. *txárdiñé* / 2. *txárdiñá*

Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995 (1)

Martin Zabaleta (Zabaleta baserria), 1995 (2)

Kokagunea: 88-29

Oharrak: Litekeena da gaztelaniazko «jardin»-ekin loturarik izatea (Salaberri 1994-2: 530). Zumarragako *Agiñaga* auzoan ere badira horrelakoak.

Toponimoa: **TXAREA** (Irigoién)
 Kontzeptua: 50608 / Txaradia
 Ebakera: *txaríá*
           Ignacio Zufiaurre (Irigoién baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXAREA** (Zabaleta)
 Kontzeptua: 50305 / Hegia
 Iturriak: 1992: UUA12 / *Txarea*
 Ebakera: *txaríá*
           Juan Pedro Betegi (Beidakar baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Oharrak: "Jaral de la Casería de Zavaleta" (1777 (1548), UUA4)

Toponimoa: **TXIBISTOREN ZELAIA**
 Kontzeptua: 50508 / Lurtaila
 Ebakera: *txibiston zeladdá*
           Juana Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXOANPAGO**
 Kontzeptua: 10205 / Etxea
 Iturriak: 1783: UUA6 / *Choampago*
           1810: Jaka2 (72.or) / *Cho-Ampoa*
           1885: UUA19 / *Txanpao*
 Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **TXOKO**
 Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Ebakera: *txóko*
           Miren Zabaleta (Beainandikoa baserria), 1995

Toponimoa: **TXOMINGAZTAÑADIA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *txomíngaztéñariddá*
           Josefa Askasibar (Gerra baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXORROBURU**
 Kontzeptua: 50306 / Zeharra
 Ebakera: *txorróburú*
           Pedro Sasieta (Agirre baserria), 1995
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **TXOTXOMONTEGI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *txotxómontéi*

Celestina Iparragirre (Ursalto baserria), 1998

Kokagunea: 88-21

Adierakideak: ikus *LAARREGIERREKA*

Toponimoa: **TXULOETA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *txúlotá*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Txulokote*

Toponimoa: **TXULOKOTE**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *txulókoté*

Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995

Adierakideak: ikus *TXULOETA*

Toponimoa: **UGALDESALLA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *ugáldesallá*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **UKAZTEGIETA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1923: EE37 / “Terreno argomal en el término *Ucazteguieta* (sic)”

Toponimoa: **URBIZTONDOITURRI**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1862: HIPO3 (143.or) / “Regata *Urvistondo Yturri*”

Toponimoa: **URDANGARIN**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (71.or) / *Urdangarin*

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Urdangarin* Ataungo etxalde baten izena da, eta hiribarruko oikonimoa han sortutako deiturarekin loturik egon daiteke.

Toponimoa: **URDANGARINETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Urdangarin echea*
Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: ikus *Urdangarin*-en egindako oharra.

Toponimoa: **URKIALDEA**
Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea
Ebakera: *urkialdiá*
Eusebia Aiastui (Mendizabal baserria), 1998
Adierakideak: ikus *URKIETA*

Toponimoa: **URKIETA**
Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea
Ebakera: *úrkittá*
Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996
Kokagunea: 88-29
Adierakideak: *Urkizuta, Urkialdea*

Toponimoa: **URKIZUETA**
Kontzeptua: 50200 / Mendi baten goialdea
Ebakera: *urkízutá*
Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1996
Adierakideak: ikus *URKIETA*

Toponimoa: **UROLA**
Kontzeptua: 60201 / Ibaia
Iturriak: 1434: F57 (60.or) / “Como desçiende por el arroyo a yuso fasta el agua e rio de Legaspia, e dende por el dicho rio a yuso como da por el agua fasta donde entra el arroyo que llaman de *Huola* al dicho rio de Legaspia...”
1613: UUA5 / “En Yrimo savel vaxando por la fuente de para el río de *Uola*”
1752: ZUA6 / “Río nombrado *Urola*”
1819: HIPO2 (65.or) / “Río maior llamado *Urola*”
1889: ZUA2 / “Punto llamado Mugarrieta en el río *Urola*”
1951: Plano1 / “Río *Urola*”
Kokagunea: 88-37, 88-29, 88-21
Adierakideak: *Legazpi, El río caudal, El río mayor, El río principal, Ibaia, Errekaundia*

Oharrak: 1434ko testuari erreparatuz gero badirudi “Arroyo de *Huola*” Antzuolako *Ondamendi* baserri ingurutik igarotzen den errekarari esaten zitzaioela. Kontuan izan behar dugu, gainera, *Ondamendi* baserriaren izen zaharra *Urola* dela (baserri hau Antzuolakoa izan arren *Urola* arroan dago, ez Deba arroan). Hori dela eta, *Urola* ibaiaren izena litekeena da hortik hartua izatea. Eta ez litzateke harritzekoa izango, zeren orain ere Azkoititik behera *Artetxeerreka* esaten baitzaio *Urola* ibaiari, *Artetxe* Aizpurutxo aldeko etxaldea delarik. Gainera, *Urola garaia* eskualdean, badirudi ia oraintsu arte ibai nagusiari ez zaiola *Urola* esan, *Errekea* edo *Errekaundia* baizik.

Toponimoa: **URRETXU**
Kontzeptua: 00100 / Udalerria
Iturriak: 1383: ESHU (43.or) / *Urreiçua*
Kokagunea: 88-37, 88-29, 88-21
Adierakideak: *Villarreal, Villarreal de Urretxu*

Toponimoa: **URRITZONDO**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1744: UUA9 / “Regata que llaman *Urriz ondo*, en el monte de Yrimo”

Toponimoa: **URRITZONDOSAKONA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1749: UUA9 / *Irrizondosacona*

Toponimoa: **URSALTO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (66.or) / “Heredad de *Ursalto*”

Toponimoa: **URTATZANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Urtazanea*

1852: HIPO3 (44.or) / “Casa de Echezuria, la de Necolalde, Galería Necolalde, Velengoa, *Urtazanea* y Guerra Andia”

Kokagunea: Hiribarrua

Oharrak: *Urtatza* Legazpiko etxalde baten izena da, eta Urretxuko oikonimoa han sortutako deiturarekin eratu dela dirudi.

Toponimoa: **URZELAI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1841: HIPO2 (146.or) / *Ucelay*

1862: HIPO4 (14.or) / “Casa llamada *Urcelay*, señalada con el número cuarenta y siete antiguo, sita en la calle de Arriva”

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **URZELAIKOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Uzelaicoa*

1810: Jaka2 (72.or) / *Urcelay-Coa*

1885: UUA15 / *Urzelaicoa*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **UZZTARDI**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *uztárdi*

Juana Francisca Alkorta (Erosidoeta baserria), 1995

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **VENTA ELIAS**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1887: UUA17 / *Venta Elías*
Adierakideak: ikus *BENTA*

Toponimoa: **VILLARREAL**
Kontzeptua: 00100 / Udalerria
Iturriak: 1390: F6 (149.or) / *Villarreal*
Ebakera: *billárreal*
Adierakideak: ikus *URRETXU*

Toponimoa: **VILLARREAL**
Kontzeptua: 20107 / Errota (ez dago)
Iturriak: 1854: HIPO3 (61.or) / “*Molino de Villarreal*”
Adierakideak: ikus *KALEERROTA*

Toponimoa: **VILLARREAL DE URRETXU**
Kontzeptua: 00100 / Udalerria
Iturriak: 1387: F57 / *Villa Real de Hurreçu*
1390: F6 (149.or) / *Villarreal d'Urréchia*
1483: F60 (128.or) / *Billarreal de Urrechu*
1625: Isasti / *Villarreal de Urrechu*
Adierakideak: ikus *URRETXU*

Toponimoa: **ZABALA** (Erratzu)
Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
Ebakera: *zabálá*
Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995
Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZABALA** (Zabaleta)
Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
Ebakera: 1. *zabálá* / 2. *zabálé*
Martin Zabaleta (Zabaleta baserria), 1995 (1)
Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995 (2)
Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZABALEKO SOROA**
Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea
Ebakera: *zabáleko soroá*
Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995
Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZABALETA**
Kontzeptua: 10104 / Baserria
Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “*José de Jauregui ynquilino de dcha Casería de Zavaleta*”
1864: Nom (142.or) / *Zabaleta*
Ebakera: *zábaletá*

Martin Zabaleta (Zabaleta baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Zabaletatorrea, Zabaleta de abajo*

Toponimoa: **ZABALETA**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea

Iturriak: 1524: Jaka2 (245.or) / *Zabaleta*

1625: Isasti (115.or) / *Zavaleta*

Adierakideak: ikus *ETXEZAR, ZABALETA (baserria)* eta *ZABALETAETXEBERRI*

Oharrak: *Zabaleta* etxaldean hiru eraikuntza nagusi izan dira gutxienez azken mendeetan: *Etxezar* (egun borda bilakatua), *Zabaleta* (jauregia) eta *Zabaletaetxeberri* (egun *Prontxone*). *Etxezar*, izenak berak adierazten duenez, jauregia baino lehenagokoa izan liteke. *Zabaletaetxeberri*, berriz, XVIII eta XIX. mendeen arteko mugan eraiki zen *Deskargaerreka*-ren ondoan.

Toponimoa: **ZABALETA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1815: UUA12 / “Regata de *Zavaleta*”

Adierakideak: ikus *ITURBEERREKA*

Toponimoa: **ZABALETA**

Kontzeptua: 50301 / Harana

Iturriak: 1801: HIPO2 (4.or) / “La mayor cuesta del Valle de *Zabaleta*”

Toponimoa: **ZABALETA**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1777 (1548): UUA4 / “Puente de *Zabaleta*”

Toponimoa: **ZABALETA DE ABAJO**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Zabaleta la de abajo*

1777 (1548): UUA4 / “Miguel de Larrea inquilino de la casería de *Zavaletta de Abaxo*”

1832: UUA2 / *Zabaleta de abajo*

Adierakideak: ikus *ZABALETA* eta *ZABALETAETXEBERRI*

Oharrak: 1539 eta 1777an azaltzen den *Zabaleta de abajo* ez da egun ezagutzen dugun *Zabaletaetxeberri* baserria. *Zabaleta* dorrea izango da, seguruenik.

Toponimoa: **ZABALETA DE ARRIBA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (orain borda)

Iturriak: 1539: ESHU (328.or) / *Zabaleta la de arriba*

1777 (1548): UUA4 / “Joseph de Jauregui inquilino en la casería de *Zavaletta de arriba*”

Adierakideak: ikus *ETXEZAR*

Toponimoa: **ZABALETAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Zabaletaaldea*

Toponimoa: **ZABALETAZPIA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1770: UUA9 / *Zabaletaazpia*
 1799: Arg / *Zabaleta Azpia*
 1862: HIPO4 (45.or) / “Terreno llamado *Zabaleta azpia*”

Toponimoa: **ZABALETAERREKEA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Iturriak: 1814: UUA13 / *Zabaleta Errequia*
 1853: HIPO3 (56.or) / “Regata denominada *Zavaleta-errequia* que baja desde Yturbe al parejo de la casería de Zabaleta”
 Adierakideak: ikus *ITURBEERREKEA*

Toponimoa: **ZABALETAETXEBERRI**

Kontzeptua: 10104 / Baserria
 Iturriak: 1860: HIPO3 (118.or) / “Fermín Zavalo (..) habitante de la Casería de *Zavaleta echevarri*”
 1876: UUA16 / *Zabaleta Echeverri*
 1887: UUA17 / *Zabaleta Echeverri*
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Prontxone, Zabaleta de abajo*

Toponimoa: **ZABALETAS**

Kontzeptua: 10104 / Etxaldea
 Iturriak: 1764: UUA1 / “Las dos Caserías *Zabaletas*”
 1765: Asti (380.or) / “Dos *Zavaletas* con su hermita”
 Adierakideak: ikus *ZABALETA* eta *ETXEZAR*

Toponimoa: **ZABALETASOROA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1768: HIPO1 (1.or) / *Zavaleta soroa*
 1775: HIPO1 (66.or) / “*Zabaletasoroa*, linda con trozo del Molino de Retén”
 1804: HIPO2 (23.or) / “Término de *Zavaleta soro*, y confina por la parte superior con término de la Casería de Yrigoien, por la inferior y costado del monte con tierras labradías de la de Larreaga, y por el costado de mediodía con otra heredad de Dn. Juan Baup. de Meave”
 Adierakideak: *Zabaletasoroak, Zabaletasoros*

Toponimoa: **ZABALETASOROAK**

Kontzeptua: 50501 / Parajea
 Iturriak: 1780: HIPO1 (78.or) / “Heredad de pantraer pequeña que existe en la proximidad de la Ygl^a Parroquial de esta V^a entre las que se llaman *Zavaleta Soroac*”
 Adierakideak: ikus *ZABALETASOROA*

Toponimoa: **ZABALETASOROS**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1751: UUA10 / *Zabaleta Soros*

Adierakideak: ikus *ZABALETASOROA*

Toponimoa: **ZABALETATORREA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1810: Jaka2 (75.or) / *Zabaleta-Torrea*

1832: UUA2 / *Zabaleta Torre*

Adierakideak: ikus *ZABALETA (baserria)*

Toponimoa: **ZALDUSAGASTI**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1862: HIPO4 (23.or) / “Ospitalsoro y Zalduzagasti (...) confina por el P. con Masqueluerreca”

Toponimoa: **ZALEZANGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1775: HIPO1 (42.or) / *Zalezangoa*

1798: HIPO1 (117.or) / *Salezangoa*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ZAMABIDE**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Ebakera: *zamábidé*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietatorrea baserria), 1995

Adierakideak: ikus *KATELEKU*

Oharrak: «Zamabideak» menditik baserrira garoa, belarra, otea, adarrak eta abar tarraska edo leran jaisteko bide zuzenak izaten ziren.

Toponimoa: **ZELAIA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1783: UUA6 / “Caserío de *Celaya*”

1810: Jaka2 (75.or) / *Zelaya*

Adierakideak: ikus *ZELAIKOA*

Toponimoa: **ZELAIANDIA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1786: HIPO1 (90.or) / “Casería de *Celayandia* en jurisdicción de la Vª”

Adierakideak: ikus *ZELAIKOA*

Toponimoa: **ZELAIASORO**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 19??: EE6 / *Zelaia Soro*

Kokagunea: 88-21

Toponimoa: **ZELAI AUNDI** (Erratzu)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *zeláiaundi*

Ignacio Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZELAI AUNDI** (Zabaleta)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1992: EE5 / *Zelai Aundi*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZELAI AUNDI** (Zabaletaetxeberri)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *zeláddaundi*

Jose Leunda (Zabaletaetxeberri baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZELAI BERRI**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *zeláiberri*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Toponimoa: **ZELAI KOA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)

Iturriak: 1827: UUA3 / *Celaycoa*

1842: HIPO2 (147.or) / “Casa de *Celaicoa*”

1862: HIPO4 (7.or) / “Una casería titulada *Celaicua*”

1889: ZUA2 (1.or) / “La casa llamada *Celaicoa* (...) por motivo de la desviación del Urola, cuando la construcción del Ferro Carril del Norte quedó a la parte de Zumarraga, sin que pueda precisarse por falta de datos la jurisdicción a que pueda ser destinado dicha casa”

Kokagunea: Hiribarrua

Adierakideak: *Zelaia, Zelaandia, Casa del prior*

Oharrak: *Zelaikoa* baserria Urretxukoa bazen ere, *Norteko* trenbidea egin zenean, ibaia desbideratu eta Zumarraga aldean geratu zen. Ondorengo aipamenak ere, seguruenik *Zelaikoa* baserriarenak izango dira:

- “La casa que está edificando en el Prado de San Sebastián de esta dha Vª con su cerrado grande” (1772, HIPO1: 17)

- “Una casa con su huerta y de cerrado y Casa frente la Hermita de San Sebastián” (1773, HIPO1: 19)

- “Casa de Campo con su Cerrado” (1773, HIPO1: 39)

- “Arrolluelo que baja contra las paredes de la Casa de Campo” (1791, HIPO1: 102)

Toponimoa: **ZELAITXIKI** (Etxaburu)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Ebakera: *zeláitxiki*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZELAITXIKI** (Zabaleta)

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1992: EE5 / *Zelaitxiki*

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZUATZU**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1401: F60 (29.or) / “Y dende a Mediaçuurte, e dende a Çuaçua, y dende al çerro de Pagobacoççaga...”

1475: ESHU (30.or) / “Labranza vieja de *Zuazu*, entre el Concejo de Segura (al que pertenece el valle de Legazpia) por una parte, el de Villarreal de Urrechua, por otra, y Juan de Yarza, vecino de Zumarraga”

1749: UUA9 / “Término de *Zuazu*”

1777: UUA9 / “Cerrado de *Zuazu*”

1851: HIPO3 (38.or) / “Terreno montazgo llamado *Zugazu*, existente en jurisdicción de Villarreal al pie de la cuesta de Descarga, confinando con la parte superior y poniente con terrenos de la casería de Caminpe, por oriente con los de Martín de Elgarresta y por norte con una regatilla”

1862: HIPO4 (54.or) / “Paraje de *Zuazu* hacia Descarga”

1862: HIPO4 (54.or) / “Regata del medio del monte de *Zuazua*”

1881: EE3 / “Trozo llamado *Zubazu*”

Kokagunea: 88-29, 88-37

Adierakideak: *Prontxoneballarea*

Oharrak: Gaur egun erabiltzen ez den arren, badirudi lehen Urretxu eta Legazpiko udalerrien artean zegoen eremu zabal bati esaten zitzaiola.

Toponimoa: **ZUATZU**

Kontzeptua: 50509 / Harrobia

Iturriak: Jaka1 (237.or) / “Cantera de *Zuazu*”

Toponimoa: **ZUAZOLA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1774: HIPO1 (26.or) / “Arroyo de *Zuazola*”

Toponimoa: **ZUAZOLA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1756: UUA10 / “Dornaldegui, tres Errazuas y *Zuazola*”

Toponimoa: **ZUBIBERRIA**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1742-08-12: ZUA10 / “Puente de *Zubiberria*”

1775: HIPO1 (58.or) / “Puente *Zubiberria*”

1790: UUA9 / *Zubiberria*

1798: HIPO6 (87.or) / “Camino público que se dirige desde la Plaza de esta villa, al Puente de *Zuviverria*”

1799: HIPO1 (121.or) / “Loperen-vaso junto a *Zubiverria*”

1808: HIPO2 (29.or) / “Entre *Zubiverria* y la presa de Jauregui”

1851: HIPO3 (38.or) / “Puente de *Zubiberri*”

Oharrak: Zubi hau oraingo Ertzantzaren Komisaldegiaren parean zegoen, *Urola* ibaiaren gainean.

Toponimoa: **ZUBIBERRIALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Iturriak: 1858: HIPO3 (100.or) / “Término de *Zubiberri aldea*”

Toponimoa: **ZUBIMENDI**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1810: Jaka2 (166.or) / *Zubimendi*

1813: HIPO2 (37.or) / *Zubimendi*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ZUBIMENDINEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Zubimendinea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Zubimendienea*

1885: UUA19 / *Zubimendinea*

Kokagunea: Hiribarrua (Jauregi)

Toponimoa: **ZUBIMUSU**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1751: Jaka1 (179.or) / “Casa de llamada *Zubi-muzu*”

1775: HIPO1 (46.or) / “Casería llamada *Zumimuzu*”

1783: UUA6 / *Zubumusu*

1800: Jaka2 (71.or) / *Zubimusu*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ZUBIMUSU**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1706: Jaka2 (21.or) / “Puente de *Zubi-muzu*”

1810: Jaka2 (15.or) / “Puente de *Zubimuzu* que divide las jurisdicciones de esta Villa y la de Zumarraga”

Adierakideak: ikus *ZUFIAUR*

Toponimoa: **ZUFIAUR**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1538: ESHU (141.or) / *Çufiaur*

1700: Jaka2 (21.or) / “Puente que llaman *Zubiaurre*”

1742-06-20: ZUA10 / “Antepedros del puente de *Zufiaur*”

1742-08-12: ZUA10 / “Puente de *Zubiaur*”

Kokagunea: Hiribarrua (Areitzaga-Kalebarren)

Adierakideak: *Zubimusu, Erreten*

Oharrak: Zubi honek Zumarragako *Kalebarren* (*Zufiaur* auzoa lehen) eta Urretxuko *Areitzaga* kalea (*Erreten* lehen) batzen zituen.

Toponimoa: **ZUFIAURTXIPI**

Kontzeptua: 30406 / Zubia

Iturriak: 1486: ESHU (129.or) / “Puente de Zubiurrechipi”
 1538: ESHU (141.or) / *Çufiaurrechipi*
 1543: ESHU (127.or) / “Puente de *Zufiaurchipy*”
 1550: ESHU (214.or) / “La puente de *Çufiarchipi*”

Oharrak: Badirudi *Legazpijauregi* etxearen ondoan zegoela, honako agiri-zatiak erakusten digunez: “situado sobre el río, en el camino y vado que es cabe la casa de Legazpia” (ESHU: 224)

Toponimoa: **ZUGINAZPIKO**

Kontzeptua: 50502 / Urbazterra

Ebakera: *súginazpikó*
 Josefa Zabaleta (Sasieta baserria), 1996

Adierakideak: ikus *ZURINGOAIN*

Toponimoa: **ZUGINGOIKO**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *súgingoikó*
 Josefa Zabaleta (Sasieta baserria), 1996

Adierakideak: ikus *ZURINGOAIN*

Toponimoa: **ZULOAGA**

Kontzeptua: 30406 / Zubia (ez dago)

Iturriak: 1578: ESHU (225.or) / “La puente de *Çuloaga*”

Oharrak: Zubi hau *Zuloagaerreka*-ren gainean (*Santa Barbara*-tik *Pagoeta* baserrira jaisten den erreka-aren gainean, alegia) eraiki zen 1578-79 urteen artean (ESHU: 225). Handik, Legazpitik Urretxura zihoan «erregebidea» igarotzen zen.

Toponimoa: **ZULOAGA**

Kontzeptua: 60202 / Erreka

Iturriak: 1773: HIPO1 (20.or) / “Arroyo de *Zuloaga*”
 1781: HIPO1 (82.or) / “Regata que vaja de *Zuloaga*”
 1862: HIPO3 (136.or) / “Arroyo que baja de *Zuloaga*”

Adierakideak: ikus *Zuloagaerreka*

Toponimoa: **ZULOAGA**

Kontzeptua: 30404 / Bidea

Iturriak: 1486: ESHU (129.or) / “Camino de *Zuloaga*”

Oharrak: “Parte del camino real (...) se trata del camino real hacia Legazpia en un punto entre la ermita de San Sebastián y el puente de Zubiurrechipi, acabando en el monte Juan Arri (sic)” (1486, ESHU: 129)

Toponimoa: **ZULOAGA**

Kontzeptua: 10104 / Baserria

Iturriak: 1562: ESHU (328.or) / *Çuloaga*1628: DEA1 / *Çuloaga*1750: UUA9 / *Zuloaga*1767: UUA10 / *Zuluaga*1776: HIPO1 (71.or) / *Zuloaga*1777: UUA9 / *Zuluaga*1810: Jaka2 (75.or) / *Zuluaga*1830: HIPO2 (112.or) / *Zuluaga*1832: UUA2 / *Zuluaga*1864: Nom (142.or) / *Zuloaga*1885: UUA19 / *Zuloaga*1887: UUA17 / *Zuluaga*Ebakera: *zulóa*

Cipriano Aranguren (Zuloaga baserria), 1996

Toponimoa: **ZULOAGA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Iturriak: 1772: UUA9 / *Zuloaga*1858: UUA13 / *Zuloaga*1876: UUA13 / *Zuloaga*Adierakideak: ikus *ZULOETA*Toponimoa: **ZULOAGAALDEA**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *zulóaldía*

Claudio Sasieta (Mendizabal baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZULOAGAERREKEA**

Kontzeptua: 60202, 50301 / Erreka eta sakona

Iturriak: 1774: HIPO1 (26.or) / *Zuloaga erreka*1799: HIPO1 (119.or) / "Término de *Zuloagaerrequea*"Ebakera: *zulóerrekiá*

Juan Miguel Salaberria (Erratzugoikoa baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Adierakideak: *Zuloaga, Zuloetaerreka*Toponimoa: **ZULOAGAGAÑA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *zulóagaña*

Ignacio Izagirre (Ipenarrietorrea baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZULOAGAITURRIALDEA**

Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1765: UUA9 / *Zuloaga Yturrialdea*
 Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZULOETA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1775: HIPO1 (33.or) / “Paraje nombrado *Zuloetta*”
 1800: HIPO1 (141.or) / “Heredad *Zuloetta*”
 1830: HIPO2 (113.or) / “Término de *Zulueta*”
 1856: HIPO3 (72.or) / “Término de *Zuloeta*”
 Kokagunea: 88-29
 Adierakideak: *Zuloetasakona*, *Zuloaga*

Toponimoa: **ZULOETA**
 Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)
 Iturriak: 1876: UUA16 / *Zuloeta*
 1885: UUA19 / *Zuloeta*
 Adierakideak: ikus *PAGOETA*

Toponimoa: **ZULOETALDEA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Ebakera: *zulótaaldía*
 Pedro Areizaga (Etxaburu baserria), 1998
 Kokagunea: 88-39

Toponimoa: **ZULOETAERREKA**
 Kontzeptua: 60202 / Erreka
 Iturriak: 1830: HIPO2 (115.or) / *Zulueta erreca*
 Adierakideak: ikus *ZULOAGAERREKEA*

Oharrak: “Regata que baja del sitio de Zuloeta” (1862, HIPO4: 25)

Toponimoa: **ZULOETAETXEBERRI**
 Kontzeptua: 10104 / Baserria (ez dago)
 Iturriak: 1832: UUA2 / *Zulueta Echeverri*
 1842: HIPO2 (147.or) / *Zuloeta-echeverria*
 1864: Nom (142.or) / *Zuloeta-echeverri*
 Adierakideak: ikus *PAGOETA*

Toponimoa: **ZULOETASAKONA**
 Kontzeptua: 50301 / Sakona
 Iturriak: 1935: EE37 / *Zulueta-sakona*
 Ebakera: *zulúetasakoná*
 Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995
 Adierakideak: ikus *ZULOETA*

Toponimoa: **ZULOETAZABALA**

Kontzeptua: 50304 / Zabalgunea

Ebakera: *zulúetazabalá*

Juana Etxezarreta (Etxaburu baserria), 1995

Toponimoa: **ZULOKOTE**

Kontzeptua: 50301 / Sakona

Ebakera: *zulókoté*

Juliana Elizburu (Larreaga baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZULOZULGOA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1856: HIPO3 (82.or) / “Casa llamada *Sulozulgoa*, situada en la calle de abajo de Villarreal”

Kokagunea: Hiribarrua (Iparragirre)

Toponimoa: **ZUMADI (ZABALET)**

Kontzeptua: 50508 / Lursaila

Iturriak: 1992: EE5 / *Zumadi*

Ebakera: *zumári*

Angel Urrate (Zabaleta baserria), 1995

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZUMADIA (EGUZKITZA)**

Kontzeptua: 50501 / Parajea

Ebakera: *zumáridá*

Juan Zubizarreta (Eguzkitza baserria), 1996

Kokagunea: 88-29

Toponimoa: **ZUMAETAETXEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1783: UUA6 / *Zumeta echea*

1810: Jaka2 (72.or) / *Zumeta Echea*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ZUMAETANEA**

Kontzeptua: 10205 / Etxea

Iturriak: 1885: UUA19 / *Zumetanea*

Kokagunea: Hiribarrua

Toponimoa: **ZURINGOAIN**

Kontzeptua: 50501, 30404 / Parajea eta bidea

Iturriak: 1590: UUA / “Camino de *Çuringoayn* (...) cinco estados del camino real que van desde la dicha villa a la villa de Azcoitia; desde la calzada hasta el rio”

Ebakera: 1. *súgiñ* / 2. *suñé*

Josefa Zabaleta (Sasieta baserria), 1995 (1)

Bautista Alberdi (Leturiondo baserria), 1998 (2)

Kokagunea: 88-21, 88-29

Adierakideak: *Zuginazpiko*, *Zugingoiko*

Oharrak: Bidez azpiko aldeari *Zuginazpiko* esaten diote egun, eta bidez gainekoari *Zugingoiko*.